مريض بر عصرك

خسته بر عنصرك عليل بر عضوك

رچته‌سی

و یاخود صیقل الاسلامیت

ویاخود بدیع الزمانك

محاکماتی

قسطنطینیه

مطبعهٔ ابو الضیا

۱۳۲۷

بسم الله الرحمن الرحيم

جمله تحیّات ، اول حاکم ازل ، وَ حکیم ازلی ، وَ رحمان لم یزلی‌یه الیقدر ، که بزی اسلامیتله سرفراز ، وَ شریعت غرا ایله صراط مستقیمه هدایت ایتمشدر . اویله برشریعت ، که عقل و نقل ، دست بدست اتفاق ویره‌رك اول شریعتك حقایقنك حقانیتنی تصدیق ایتمشلردر . . . اویله حقایق ، که کوکلری حقیقت زمینده رسوخ ایله برابر ، دال و بوداقلری ، کمالاتك کوکلرینه یوکسلوب ، انتشار ایدوب اویله فروعات که میوه‌لری سعادات دارینده ؛ وَ بزی قرآن معجز ایله ارشاد ایلمش ؛ اویله کتاب که قاعده‌لری ایله ، خلقت عالمك کتابندن ، دست قدر ، وَقلم حکمت ایله مکتوب و جاری اولان قوانین عمیقهٔ دقیقهٔ الٓهیه‌یی اظهار ایتدیکندن ، احکام عادلانه‌سیله نوع بشرك نظام وموازنت وترقیسنه کفیل مطلق واستاد کل اولمشدر ...

صلوات بی نهایه ، اول سرور کائنات ، وَ فخر
عالمه هدیه اولسون که عالم ، انواع و اجناسیله آنك
رسالتنه شهادت ، وَ معجزه‌لرینه دلالت و خزینهٔ
غیبدن کتیردیکی متاع عالی‌یه دلّاللق ایدییور . . .
کویا ، عالمه تشریف ایتدیکندن هر بر نوع ،
کندی ، لسان مخصوصیله آلقیشلادیغی کبی ،
سلطان ازل ، زمین و آسمانك ، اوتارنی انطاق
ایدوب ، هربرتل بشقه لسان ایله ، معجزاتنك نغماتنی
انشاد ایتمکله ، او صدای شیرین بوقبهٔ میناده الی‌الابد
طنین انداز ایتمشدر . . . کویا ، آسمان کندی معراج ،
وملك ، وَ قمرك ، السنهٔ سماویه‌سیله رسالتنی تبریك ،
وَزمین کندی حجر وشجر وحیوانك دیللریله معجزه‌لرینه
ثنا خوان ، وَ جوّ فضاء کندی جن و بلوطلرك
اشاراتیله نبوّتنه بشارة وسایه‌بان ، وَ زمان ماضی انبیاء
وکتب وکاهنلرك رموز وتلویحاتیله ، اوشمس حقیقتك
فجر صادقنی کوسترمرك ، مژده‌چی ، و زمان حال ،
یعنی عصر سعادت لسان حالیله ، طبیعت عربده‌کی انقلاب
عظیمك وبدویت صرفدن مدنیت محضه‌نك دفعةً تولدنی

شاهد کوسترەرك نبوّتنی اثبات ، وزمان مستقبل کندی وقوعات و فنونك اطوار مدققانه ایله آنك موکب اقبالنی استقبال ، وَ لسان حکیمانه ایله ارشاداتنه تشکر ، نوع بشر کندی محققلریله باخصوص خطیب بلیغی ، که شمس کبی ، کندی کندینه برهان اولان محمدك لسان فصیحانەسیله ، حقدن کلدیکنی اعلان ، وَ ذات ذوالجلال کندی قرآنك لسان بلیغانەسیله ، اول نبیّ امّینك فرمان رسالتنی قرائت ، ایدییورلر و اولیورلر ...

بیت :

جمله شیران جهان بستهٔ این سلسله اند ،
روبه ازحیله ، چه سان بکسلد این سلسله را .

❁ اما بعد ❁

شو فقیر غریب نورسی که بدعت الزمان لقبیله مسمّی اولیه لائق ایکن خبری اولمەدن بدیع الزمان ایله مشهور اولان بیچاره تدنیٔ ملتدن ، جکری یانمش کبی ، فریاد و فغان ایدەرك ، آه آه وا اسفادیر ، که

اسلامیتك مغزولبنی، ترك ایده‌رك قشرینه ، وظاهرینه ، وقف نظر ایتدك ، وآلداندق ، وَ سوء فهم ، وَسوء ادب ایله ، اسلامیتك حقنی ، و مستحق اولدیغی حرمتی ، ایفاء ایده‌مدك . . . تا اوده بزدن نفرت ایده‌رك ، اوهام و خیالاتك بلوطلریله ، سریلوب ، تستر ایلدی . . .

همده حقی وار : زیرا بز اسرائیلیاتی اصولنه ، وحکایاتی عقائدینه ، ومجازاتی حقائقنه ، قارشدیره‌رق ، قیمتنی تقدیر ایده‌مدك . . . اوده جزا اوله‌رق ، بزی دنیاده ، تأدیب ایچون ، ذلت و سفالت ایچنده براقدی ... بزی قورتاره‌جق ، ینه آنك مرحمتیدر... اویله ایسه ، ای اخوان مسلمین ! کلیکز آکا ترضیه ویره‌جکز ، ال برلکیله ، دست صداقتی اوزاته‌جکز ، بیعت ایده‌جکز. . . آنك حبل‌المتیننه صاریله‌جکز. . . همده بلا پروا اوله‌رق ، اعلان ایدرم ، بنی کچمش عصرلرك افکارینه قارشو، مبارزه‌یه هیجان، وشجاعته کتیرن ، وَ یوزر سنه‌لردنبرو سوق‌الجیش ایله قوت بولان خیالات ، وَ اوهامك مدافعه‌سنه ، بنی غیرته

كتيرن اعتقادم ، وَيقينم در ، كه حق نشو ونما بوله‌جقدر .
اكر چندان طوپراقده كزلنسه . . . وَ طرفدار
و ملتزمـلرى مظفر اوله‌جقلردر . . . اكر چنـدان
زمان وزمينك مرحمتسزلكندن آز وضعيف اولسه‌لر . .
همده اعتقادمدر ، كه استقباله حكم سوره‌جك ، وَ هر
قطعه‌سنده ، حاكم مطلق اوله‌جق ، يالكز حقيقت
اسلاميتدر . . . اوت سعادتسراى استقبالده ، تخت
نشين حقايق ومعارف يالكز اسلاميت اوله‌جقدر . . .
آنى فتح ايده‌جـك يالكز اودر . . . امارتلر كورو
نيـورلر . . . زيرا ماضى قطعه‌سنده ، وحشـت آباد
صحرالرند ، خيمه نشـين تعصب ، وَ تقليد ، وَ ياخود
جهلستان اولكه‌سنده ، منزل نشين مزخرفات واستبداد
اولانلره ، شريعت غرانك غلبـهٔ مطلق و اسـتيلاء
تامنه ، سد و مانع اولان ، سكز أمر ، اوچ حقيقت
ايله ، زير وزبر اولمشـلردر ، وَ اوليورلر . . . او
مانعلر ايسـه اجنبيـلرده تقليـد ، وَ جهـالت ،
وَ تعصب ، وَ قسيسلرك رياستى ، وَ بزده‌كى مانع ايسه
استبداد متنوع ، وَاخلاقسزلق ، وَ مشوشيت احوال ،

وَ عطالتی انتاج ایدن یأسدر ، که شمس اسلامیتك
کسوفه یوز طوتمه‌سنه سبب اولمشلردر . . . سکزنجی
وَاك برنجی مانع و بلاء بودر ، بز ایله اجنبیلر
بعض ظواهر اسلامیتی ، وَ بعض مسائل فنون ،
اورته‌سنده ، خیال باطل(!) ایله توهم ایلدیکمز مصادمت
و مناقضتدر . . . آفرین ، معارفك همت فیاضانه‌سنه
و فنونك همت مردانه‌سنه ، که میل تحریٔ حقیقت
و محبت انسانیت و میل انصاف اولان حقایقی ، تجهیز
ایده‌رك او مانعلره کوندروب ، زیر وزبر ایتمش .
وَایدییور . . . أوت اك بیوك سبب‌که بزی دنیا راحتندن
وَ اجنبیلری آخرت سعادتندن محروم ایدن شمس
اسلامیتی منکسف ایتدیرن سوء تفهم ایله توهم مصادمت
و مخالفتدر . . . فیا للعجب . . . کوله افندیسنه ،
وَخدمتکار رئیسنه، وَولد پدرینه، ناصل دشمن ومعارض
اوله بیلیر ؟ حال بوکه اسلامیت فنونك سیدی ومرشدی
وَ علوم حقیقیه‌نك رئیس و پدری‌در . . . فقط وا
أسفا بو سوء تفهم ، وَ شو توهم باطل ، شمدی‌یه
قدر حکمنی اجرا ایده‌رك ، وسوسه‌سیله ، یأسی القا

ایدوب ، باب مدنیت و معارفی ، اکراد و امثاللرینه
قیاتدیردی . . . زیرا بعض ظواهر دینیه‌یی فنونك
بعض مسائلنه معارض تخیل ایده‌رك ، اورکدیلر . . .
از جمله کرویت ارض که فنونك اك برنجی درجه‌سی
اولان جغرافیانك اك برنجی باصه‌مقیدر ، ایلروده کله ـ
جك آلتی مسئله‌یه منافی ظن ایتدکلرندن . بو بدیهی
مسئله‌ده مکابره ایتمکدن چکیلمه‌دیلر . . . آی بنم شو
کتابمه ، امعان نظر ایله ، نظر ایدن ذات ، معلومك
اولسون بو کتابله ، ایستدیکم خدمت بودر ،
اسلامیتده اولان طریق مستقیمی ، کوسترمکله ، اهل
تفریط اولان اعداء دینك تشکیکاتنی رد ، وَیوزلرینه
وورمکله برابر ، طریق مستقیمك ، اوته‌کی جانبنی
و صدیق احمق عنوانته لائق اولان اهل افراط وظاهر
پرستلرك ، توهملرینی ، طرد ، وَ اصلسزلکنی
کوسترمك ، وَ اصل رهبر حقیقت و عالم اسلامیتك
اقبال و استقبالنه ، یول آچان و صراط مستقیمده ،
کمال امید ظفر ایله چالیشان ، محققین اسلام و عاقل
صدیقلره یاردیم ایتمك . وَقوت ویرمکدر . . . الحاصل

مقصدم اول آلماس قليجه صيقل وورمقدر . . . اكر سوال ايدرسه‌ك ، سنك بوتلاشك ، وَعلوم متعارفه‌نك حكمنه كچن شيلره برهان كتيرمكه نه‌لزوم واردر ؟ زيرا تلاحق افكار ، وَ تجـاربك كشفياتيله ، ميدان بداهته كلن ، مسـائله ، برهان كتيرمك . معـلومى اعلام ديمكدر . . . جواباً ديرم مع‌التأسف بنم ايله ، شـو زمانك ، قطعه‌سنده اشتراك ايدن جمله‌سى اكر چندان صـورةً اون اوچنجى عصرك اولاديدرلر ، فقط فكر و ترقى جهتيله قرون وسـطى‌نك يادكارلريدرلر ، كويا معـاصرلرمز اوچنجى عصرك نهـايتندن اون اوچنجى عصره قدر كچمش اولان ، عصرلرك ، فهرسـته‌سى ، وَ ياخود انموزجى وَ ياخود ملز بر قومدرلر . حتى بو زمانك چوق بديهياتى آنلرجه موهومات صاييلور .

❁ مقدمة ❁

بو كتاب اوچ مقاله ايله ، اوچ كتاب اوزه‌رينه مرتبدر ؛ برنجى مقـاله عنصر حقيقتك ، وَ ياخود بعض مقدمات وَ مسـائل ايله ، اسـلاميته صيقل ،

وورمانك بياننده‌در . . . ايكنجى مقاله عنصر بلاغتى كشف ايدر . . . اوچنجيسى عنصر عقيده ايله ، اجوبهٔ ژاپونيه بياننده‌در . كتابلر ايسه قرآنده اشارت اولنان علم السماء وَ علم الارض وَ علم البشرى تحقيق ايله بر نوع تفسيردر . . . . .

برنجى مقاله

مقصده عروج ايتمك ايچون ، مقدمه‌لردن ، استمداد ايتمك ، اهل تحقيقك دستورلرندندر . . . اويله ايسه ، بزده ، اون ايكى باصه‌مقلى ، برنرديوان يابه‌جكز ـ . .

برنجى مقدمه

تقرر ايتمش اصولدندر : عقل و نقل تعارض ايتدكارى وقتده ، عقل اصل اعتبار و نقل تأويل اولنور . فقط اوعقل عقل اولسه كركدر . . . همده تحقق ايتمش : قرآنك هر برطرفنده انتشار ايدن

مقاصد اساسیه ، وَعناصر اصلیه ، درتدر : آنلرده اثبات صانع واحـد ، وَ نبوّت ، وحشر جسمانی ، و عدالتدر . . . یعنی حکمت طرفندن کائناته ایراد اولنان سؤاللره شـویله ای کائنات نرەدن و کیمك أمریله کلیورسکز ؟ سلطانکز کیمدر ؟ دلیل وخطیبکز کیمدر ؟ نه ایدەجکسکز ؟ وَ نرەیه کیدەجکسـکز ؟ قطعی جواب ویرەجك یالکز قرآندر . . . اویله ایسـه ، قرآنده . مقاصددن بشقه ، اولان کائنات بحثی استطرادیدر . . . تا صنعتك انتظـامیله صانع ذوالجلاله اسـتدلال یولی کوسترلسـون . . . أوت انتظام کورینور ، و کمال وضـوحی ایله ، کندینی کوسترر ، صانعك ، وجود و قصـد ، وَ ارادتنه ، قطعیاً شهادت ایدن انتظام صنعت ، کائناتك هرجهتنده بوینی قالدیرەرق ، هر جانبندن لمعان ایدن ، حسن خلقتی نظر حکمته کوسـتریبور . . . کویا ، هر بر مصنوع ، برر لسان اولوب ، صانعك حکمتنی تسبیح ایدیور . . . وَ هر بر نوع پرماغنی قالدیرەرق ، شهادت و اشـارت ایدیور . . . مادام مقصد بودر ،

وَ مادام ، كائناتك ، كتابندن ، انتظامه اولان رموز و اشاراتنی تعلم ایدیورز ، وَ مادام نتیجه بر چیقار، تشكّلات كائنات ، نفس الامرده ، نصل اولورسه اولسون ، بزه بالذات تعلق ایتمز ؛ فقط او مجلس عالیٔ قرآنی‌یه كیرمش اولان كائناتك ، هر فردی ، درت وظیفه ایله موظفدر . . . برنجیسی انتظام واتفاق ایله ، سلطان ازلك، سلطنتنی اعلان، ایكنجیسی هر بری ، برر فن حقیقیتك ، موضوع و منتخبی اولدیقلرندن ، اسلامیت ، فنون حقیقیه‌نك ، زبده‌سی اولدیغنی ، اظهار . . . اوچنجیسی هر بری ، برر نوعك ، نمونه‌سی اولدقلرندن ، خلقتده جاری اولان ، قوانین و نوامیس الٓهیه‌یه اسلامیتی تطبیق و مطابق اولدیغنی ، اثبات . . . تا او نوامیس فطریه‌نك ، امدادیله ، اسلامیت نشو ونما بولسون . . . اوت بوخاصیتله ، دین مبین اسلام . سائر هوا وهوس ایچنده معلق و مددسز ، بعضاً ایشیق وبعضاً ظلمت ویرن ، و چاپوك تغیره یوز طوتان ، دینلردن ممتاز وسرفرازدر . . . دردنجیسی هربری بررحقیقتك نمونه‌سی

اولدیقلرندن ، افکاری حقـائق جهتنه توجیـه ، وَ تشـویق ، وَ تنبیه ایتمکدر ... از جمله قرآنده قسم ایله تمیز ایتمش اولان ، اجرام علویه وسفلیه‌یی تفکردن ، غفلت ایدنلری ، دائما ایقـاظ ایدرلر ... اوت قسمات قرآنیـه ، نوم غفلتده طالانلره قرع العصـادر ... شمدی تحقق ایتمش : شو شویله در ؛ اویله ایسه شك و شبهه ایتمامك لازمدرکه معجز ، وَ اك یوکسك درجهٔ بلاغتده اولان قرآن مرشـد ، اسـالیب عربه ، اك موافق ، وَ طریق استدلالك اك مستقیم واك واضحی ، وَ اك قصه‌سنی ، اختیار ایده‌جکدر ... دیمك حسّیات عامه‌یی تفهیم ، وَ ارشـاد ایچون ، بر درجـه احترام ایده‌جکدر ... دیمك دلیل اولان انتظام کائنات ، اویله بروجه ایله ذکر ایده‌جك ، که آنلرجـه معروف ، وَعقللرینه مأنوس اوله ... یوقسه دلیل ، مدعادن ، دها خفی اولمش اولور ... بو ایسه طریق ارشـاده ، وَ مسلك بلاغته ، وَ مذهب اعجازه مخالفدر ... مثلا اکر قرآن دیسه ایدی : یا ایها الناس ! فضاده اوچان مجذوب ومسافر ومتحرك اولان کرهٔ زمینه ، وجریانیله

برابر مستقرنده استقرار ایدن شمسه ، وَ اجرام علویه‌یی بر بریله باغلیان جاذبهٔ عمومیه‌یه ، و فضاء غیر متناهیده دال و بوداقلری منتشر اولان شجرهٔ خلقتدن . عناصر کثیره دن اولان مناسبات کیمویه‌یه ، نظر و تدبر ایدیکز . . . تا صانع عالمك عظمتنی تصور ایده‌سکز... وَ یاخود اوقدر کچوك لکیله برابر ، بر عالم ، حیوانات خرد بینیه‌یی استیعاب ایدن بر قطره صویه ، عقلك خردبینیله تماشا ایدیکز . . . تا صانع کائناتك هرشیئه قادر اولدیغنی تصدیق ایده‌سکز... عجبا اوحالده دلیل ، مدعادن دها خفی ، و دها محتاج ایضاح ، اولمزمی ایدی ؟ همده آنلرجه ، مظلم بر شیئله ، حقیقتی تنویر ایتمك ، وَ یاخود آنلرك بداهت حسلرینه قارشو ، مغالطهٔ نفس کبی ، بر امر غیر معقوله تکلیف اولمزمی‌ایدی ؟ حال بوکه اعجاز قرآن ، پك یوکسك ، وَ پك منزه در ، که آنك صافی ، وَ پارلاق دامننه ؛ اخلال افهام اولان ، غبار قونه بیلسون . . . بونك ایله برابر قرآن معجزالبیان آیات بیناتك ، تلافیفنده ، مقصد حقیقی‌یه تلویح ، وَ اشارت ایتدیکی کبی ، بعض

ظواهر آیاتی ، کنایتده اولدیغی کبی ، مقصده ، منار ایتمشدر همده اصول مقرره دندر صدق و کذب یاخود تصدیق وتکذیب ، کنایات و امثاللرنده ، فن بیانده ، معانیٔ اولی تعبیر اولنان ، صورة معنایه ، راجع دکلدرلر ، آنجق معانی ثانوی . ایله ، تعبیر اولنان مقصد ، وَ غرضه ، توجه ایدرلر . . . مثلا فلانك قلیجنك بندی اوزوندر ، دینلسه ، قلیجی اولمز ایسه‌ده ، فقط قامتی‌اوزن اولورسه ینه حکم طوغریدر ، یالان دکلدر ، همده نصل کلامده بر کلمه ، استعاره‌یه قرینهٔ مجازدر ، اویله ده ، کلمهٔ واحد حکمنده اولان کلام اللهك ، برقسم آیاتی ، سائر اخوانك ، حقیقت و جوهرلرینه ، قرینه و رهنما ، وَ قومشولرینك ، قلبلرنده‌کی سرّلره دلیل ، وَ ترجمان اولیورلر . . . الحاصل بوحقیقتی پیش نظره کتیره‌میان ، وَ آیتلری موازنه ، وَطوغری محاکمه ایده‌میان ، مشهور بیطاشی کبی‌که نمازك ترکنده ، تعلل یولنده ، دیمش : قرآن دیور : لا تقربو الصلواة ایلروسنه ده حافظ دکلم نظر حقیقته قارشو مسخره اوله‌جقدر ..... (ایکینجی مقدمه)

ماضیده ، نظری اولان ، برشیئ ، مستقبلده ، بدیهی اوله بیلور . . . شویله تحقق ایتمشدر : عالمده ، میل الاستکمال واردر [*] ؛ آنك ایله خلقت عالم، قانون تکامله تابعدر . . . . انسان ایسه ، عالمك ثمرات واجزاسندن اولدیغندن ، آنده دخی میل الاستکمالدن بر میل الترقی موجوددر . . . بومیل ایسه تلاحق افکاردن استمدادیله ، نشو ونما بولور . . . تلاحق افکار ایسه تکمّل مبادی ایله ، انبساط ایدر . . . تکمّل مبادی ایسه فنون اکوانك تخم لرینی ، صلب خلقتدن ، زمانك تربیه کرده‌سی ، برزمینه القاء ایله تلقیح ایدر . . . او تخم لر ایسه تدریجی ، تجربه‌لر ایله ، بیور ونشو ونما بولور ؛ بوکا بناءً در : بوزمانده بدیهیه وعلوم عادیه صره‌سنه کیرمش پك چوق مسائل

---

[*] بزم بر کورد دیمشدر :

هر ذره‌ده تمایل عیاندر تکامله ،
هر صویده فیوض هویدا نما ایله ؛
بیر نقطهٔ کماله شتاب اوزره کائنات :
اول نقطه‌یه توجه ایله یوکسه‌لیر حیات

وار ، زمان ماضیده غایت نظری ، وَ خفی و برهانه محتاج ایدیلر . . . زیرا کوریورز : شمدیلك ، جغرافیا ، و قوزموغرافیا و کیمیاء و تطبیقات هندسیه دن ، چوق مسائل وار ، که مبادی و وسائطك تکمّلیله ، وَ تلاحق افکارك کشفیاتیله ، بو زمانك چوجقلرینه دخی مجهول قالمامشلردر... بلکه اویونجاق کبی آنلر ایله اوینیورلر . . . حالبوکه ابن سینا و امثالنه نظری و خفی قالمشلردر . . . حال بوکه حکمتك پدری حکمنده اولان ابن سینا ، شدة زکاء وقوّة فکر ، و کمال حکمیه ، و وسعت قریحه ، نقطه‌سنده بو زمانك یوزلرجه حکماسیله موازنه اولنسه ترّجح ایدوب و آغر کله‌جکدر . . . نقصانیت ابن سیناده دکل چونکه ابن زماندر ، آنی ناقص براقان زمانك نقصانیتی ایدی . . عجبا بدیهی دکلی‌در؟ که قولومب ذو فنونك سبب اشتهاری اولان یکی دنیانك کشفی ، فرضا بو زمانه قدر قالمش اولسه ایدی ، هیچ قپودان آره‌سنده ، قیمتی اولمیان بر قایق صاحبیده یکی‌دنیایی اسکی‌دنیایه قومشوایتمه‌یه مقتدر اوله‌جق ایدی ، اولکی کشافك تبحر فکرینه ، و مهالکی

اقتحامنه ، بدل ، بر کوچك سفینه ایله ، بر پوصله
کفایت ایده‌جك ایدی فقط بونکله برابر ، شمدی
کله‌جك ، برحقیقتی ، نظر دقته آلنمق لازمدر . . .
شویله‌که مسائل ایکی قسمدر ، بریسنده ، تلاحق افکار
تأثیرایدر ، بلکه آکا متوقفدر ، نصل‌که مادیاتده ، بیوك
برطاشی قالدیرمق ایچون ، تعاون لازمدر . قسم دیکری‌ده
اساس اعتباریله تلاحق وتعاون تأثیرسزدر ... بیکده ،
برده ، بردر . . . نصل که خارجده بر اوچورم
اوزرنده ، آتلامق ، وَ یاخود بر طار یرده کچمکده
کلّ ، وَ کلّ واحد بردر ، تعاون فائده ویرمز . . .
بو قیاسه بناءً فنونك برقسمی بیوك طاشنك قالدیرلمسی
کبی تعاونه محتاجدر .... بونلرك اکثری علوم مادیه -
دندر . . . دیکر بر قسمی ایکنجی مثاله بکنزر . . .
تکمّلی دفعی ، یاخود دفعی کبی اولور ؛ بو ایسه اغلبی
معنویات ویا علوم آلهیه‌دندر . لکن اکر چندان
تلاحق افکار ، بو قسم ثانیك ماهیتنی تغییر ، وتکمیل
وَ تزیید ایده‌مز ایسه ده ، برهانلرك مسلك‌لرینه ،
وضوح ، و ظهور ، وَ قوت ویرر . . . همده نظر

دقته آلمق لازمدر ، كه كيم بر شيئده چوق توغل ايتسه غالبا بشقه‌سنده غيبلشمسنه سببيت ويرر . . . بوسره بناءً دركه مادياتده توغل ايدن معنوياتده غيبلشير وسطحى اولور . . . بو نقطه‌يه نظراً ، مادياتده ، مهارتى اولانك ، معنوياتده حكمى حجت اولمسنه سبب اولمادينى كبى . چوق دفعه سوزى دخى شايان استماع دكلدر . . اوت بر خسته ، طبى هندسه‌يه قياس ايدرك ، طبيبه بدلاً مهندسه ، مراجعت ايدوب ، كوستر ديكى علاجى ، استعمال ايدر ايسه ، اقرباسنه تعزيه ويرمكه ، دعوت ، و كنديسى ايچون قبرستان فنانك ، خسته خانه‌سنه ، نقل مكان ايتمك ، ايچون ، بر راپورى ايستمك ديمكدر ... كذلك حقائق محضه ، ومجردات صرفه‌دن اولان معنوياتده ، مادّيونك حكملرينه مراجعت ، و فكرلريله استشاره ايتمك ، عادتا لطيفهٔ ربانيه دنيلان قلبك سكتنى . وَ جوهر نورانى اولان عقلك سكراتنى اعلان ايتمك ديمكدر . . . اوت هر شيئى مادياتده آرايانلرك ، عقللرى كوزلرنده‌در ، كوز ايسه معنوياتى كوره‌مز . . .

اوچنجی مقدمه

اسرائیلیاتك بر طائفه‌سی وحکمت یونانیه‌نك بر قسمی ، دائرهٔ اسلامیته دخول ایتمه‌لریله ، دین سوسیله کورینه‌رك ، افکاری اختلاله ویردیلر ؛ شویله که او نجیب قوم عرب ، زمان جاهلیتده ، بر امت امّیه ایدی ، وقتا که ایچلرندن حق تجلّی ایدوب ، استعداد حسیاتلری اویاندی‌ده ، میداندہ یول آچان دین مبینی کوردیکلرندن ، عموم رغبات ، ومیللری ، یالکز دینك ، معرفتنه انحصار ایلدیلر . . فقط کائناته اولان نظرلری ، تشریحات حکمیه نظریله دکل ، بلکه استطراداً یالکز استدلال ایچون ایدی ؛ آنلرك او حساس ذوق طبیعیلرینه ، الهام ایدن یالکز آنلرك ، فطرتلرینه ، مناسب اولان کنیش وَ علوی محیطلری ، وَصافی و مستعد اولان فطرت اصلیه‌لری ؛ تعلیم وتربیه ایدن یالکز قرآن ایدی . . . بوندنصکره قوم‌عرب ، سائر اقوامی‌بلع ایتدیکی کبی ، ملل سائره‌نك معلوماتلری دخی مسلمان اولمیه باشلادیغندن ، محرّفه

اولان اسرائیلیات ایسه، وَهب، کعب کبی علماء اهل کتابك، اسلامیتلرینك جهتیله عربلرك خزائن خیالاتنه برمجرا وَ منفـذ بولەرق اوافکار صافیەیه قارشدیلر . . . هم صکرەده احترام دخی کوردیلر زیرا علماء اهل کتابدن ، اسلامیته کلنلر ، اسلامیت شرفیله غایت جلالت و تکمل ایتدکلرندن ، معلومات مزخرفهٔ سـابقەلری ، مقبوله و مسلّمه کبی اولدیلر . . . رد ، ایدیلمدی ، چونکه اسلامیتك اصولنه مصادم اولمدیغندن ، حکایات کبی روایت اولنور ایکن ، اهمیتسزلکی ایچون ، تنقیدسز دیکلەنرلر ایدی . . . فقط حیفا : صکره حق اولەرق قبـول ایدیلدیلر ؛ چوق شبه وشکوکاته سببیت ویردیلر ؛ همده وقتا که شو اسرائیلیات، کتاب وسنتك بعض ایماآتلرینه مرجع ، وَ بعض مفاهیملرینه برمناسبتله مأخذ ، اوله بیلورلر ایدی . . . فقط آیات وحدیثك معنالری دکل ، بلکه فرضـا طوغری اولسـەلر ایدی ، ماصـدق و افرادندن ، اولمەلری ممکن اولدیغنـدن ، سـوء اختیارلریله ، بشقه بر مأخذی ، بولمیان ، ویا عطف نظر ایتمیـان ، ظاهر پرسـتلر ، بعض آیات واحادیثی

او حكايات اسرائيليه‌يه تطبيق ايده‌رك ، تفسير ايلديلر ... حال بوكه قرآنى تفسير ايده‌جك يىنه قرآن وحديث صحيحدر ... يوقسه ، احكامى منسوخ اولديغى كبى ، قصصى دخى محرّفه اولان انجيل وتورات دكلدر ... اوت ماصدق ايله معنا ، آيريدرلر ... حال بوكه ماصدق اولميه ، ممكن اولان شيئى ، معنا يرينه اقامه اولندى ... چوقده امكانات وقوعاته قاريشلدى ... همده وقتا حكمت يونانيه‌يى مسلمان ايتمك ايچون ، مأمونك عصرنده ، ترجمه اولندى . فقط پك چوق اساطير وخرافاتك منبعندن چيقان اوحكمت ، بردرجه متعفنه اولديغندن صافيه اولان افكار عربك ايچلرينه ، تداخل ايتديكندن ، بر درجه افكارلرى قارشديردينى كبى ، تحقيقدن تقليده بر يول آچدى ... همده آب حيات اولان اسلاميتدن ، قريحهٔ فطريه‌لريله ، استنباط ايتميه قابل ايكن ، او حكمتك تلمّزنه تنزل ايتديلر ... اوت نصل‌كه اختلاط اعجام ايله كلام مضرينك ملكه‌سى ، فساده يوز طوتمقله محققين علماء اوملكه‌يى محافظه ايتمك ايچون علوم عربيه‌نك قواعدينى تدوين ايتديلر ...

اویله‌ده شـوحکمت واسرائیلیات دخی دائرهٔ اسـلامیته دخوللریله برابر ، بعض نقّاد محققین اسـلام ، تمییز وتصفیه‌لرینه ، تشبث ایتدیلر فقط حیفا ، تمامیله موفق اوله‌مدیلر . . . ایش بوقدرده قالمدی . چونکه تفسیر قرآنه صرف همت ایدیلدیکی وقت ، بعض اهل ظاهر ، قرآنك نقلیاتنی ، بعض اسرائیلیاته تطبیق ، وَ بر قسم عقلیاتنی دخی حکمت مزبوره‌یه توفیق ایتدیلر ؛ چونکه کوردیلرکه قرآن معقول ومنقوله مشتملدر... حدیثده اویله ، صکره کتاب وسنتك بعض نقلیـات صادقه‌لریله وبعض محرّف اسرائیلیـاتك اورته‌سنده بر مطـابقت ومناسـبت استنباط ایتـدیلر . . . همده حقیقی اولان عقلیاتلریله موهوم و مموّه اولان شـوحکمت آره‌سنده بر مشابهت و موافقت توهم ایلدیکلرندن شـو مطابقت ومشابهتی کتاب وسنتك معنالرینه تفسیر ، و مقصدلرینه بیان ظن ایدوب ، حکم ایلدیلر ... کلا ، ثم کلاّ زیرا کتاب معجز البیانك مصداقی . اعجازیدر ... مفسری ، اجزاسیدر ؛ معناسی ایچنده در ؛ صدفنده ، درّدر ... مدر دکلدر . . . فرضا بومطابقتی اظهار ایتمکدن مقصد

اوشاهد صادقك تزكيه‌سى ايچون اولسه‌ده ينه عبثدر...
زيرا قرآن مبين آكا مقاليد انقيادى تسليم ايدان اويله
عقل ونقلك تزكيه‌لرندن پك يوكسك ، وَ غنيدر . . .
چونكه او، آنلرى تزكيه ايتمزايسه ، شهادتلرى مسموع
اوله‌مز . . . اوت ثريايى ثراده دكل سماده آرامق
كركدر... قرآنك معانيسيده اصدافنده‌آره ، يوقسه
قارمه قاريش اولان سنك جيبندن آره‌مه ؛ زيرا
بوله‌ميورسك ؛ بولسكده سكهٔ بلاغت اولماديغندن قرآن
قبول ايتماز ... زيرا مقرردر اصل معنا اودركه لفاظ
آنى صماخده بوشاتديغى كبى ذهنه نفوذ ايده‌رك ،
وجدان دخى تشرب ايتمكله ، ازاهير افكارى فيضياب
ايدن شيئدر ؛ يوقسه باشقه شيئك كثرة توغلندن سنك
خيالنه تداخل‌ايدن ، بعض احتمالات ، وَ ياخود حكمتك
اباطيلندن ، وحكايانك اساطيرندن ، سرقت ايدوب ،
جيبده طولديره‌رق ، صكره آيات واحاديثك تلافيفنده
كيزلتمك ، چيقارتمق ، الده طوتمق ، چاغيرمق ، كه
بودر معنا كلكز ؛ آلكز ددیكك وقت ، آله‌جكك ،
جواب شودر : ياهو ايشته سنك معناك ، سلوكدر ،

سکه‌سی تقلیددر ، نقّـاد حقیقت رد ایدر ، سـلطان اعجـاز دخی آنی ضرب ایدنی طرد ایدر ، سـن آیة و حدیثك نظـاملرینه تعرض ایتدیکنـدن ، آیة شکایت ایدوب ، حاکم بلاغت . سنك ؛ خولیـاکی ، سنك خیالکده حبس ایده‌جکدر ، وَ مشتریٔ حقیقت دخی سـنك بو متاعکی آلمیـه‌جقدر ؛ زیرا دیه‌جك : آیتك معناسی دردر، بو ایسه مدردر، حدیثك مفهومی مهیج ، بو همجدر ....

تنویر ایچون برضرب مثل

کردلرك امثال ادبیه‌سـندندر : بر آدمك اسـمی علو ایمش ، بال خرسزلیـوردی آکا دنـلدی : خرسزلکك تبین ایده‌جکدر ، اوده آلداتمق ایچون بر بوش پتکده یبانجی آری‌لری طولدیروب بالی بشـقه یردن خرسزلر کوارده صاقلیور ایدی ... بری سؤال ایتسـه ایدی ، دیردی بو بال مهنـدسی اولان ، آری‌لریمك صنعتیدر ، صکره ده آری‌لریله قونشدیغی وقت، مشترك برلسان‌ایله « فظ فظ ژوه هنکفین ژمن » دیردی؛ یعنی طنین سزدن بال بندن ای تشهّی وهوس

ایله تأویل ایدیجی افندی ، بو تشبیه ایله تسلّی ایتمه ؛ زیرا بو تشبیه تمثیلدر ؛ سنك معناك بال دكل ، زهردر ؛ او الفاظ آری‌لر دكل، بلكه قلب ووجدانه ؛ ارواح حقائقی، وحی ایدن اوكتاب كاملك كلماتی ، ملائكه كبی درلر ، حدیث ، معدن حیات وملهم حقیقتدر ، الحاصل افراط كبی تفریطده مضردر ، بلكه دها زیاده ، فقط افراط ، تفریطه سبب اولدیغندن ، دها قباحتلیدر ، . . . اوت افراط ایله مسامحه‌نك قپوسی آچلدی ، چروك شیلر ، او حقائق عالیه‌یه قارشدیغندن ، اهل تفریط ایله انصافسز اولان اهل تنقید ، غایت حقسزلق اوله‌رق ، شو چوروك شیلرك ، یوزر مثلنه اولان حقائق عالیه‌یه ایچنده كوردیكلرندن ، اورکدیلر ، نفرت ایتدیلر ، حاشا لكه دار وقیمتسز ظن ایتدیلر ، عجبا دفینه‌یه ، خارجدن كیرمش برسلیك پاره بولنسه ، ویاخود بربستانده بشقه یردن دوشمش اولان چروك وآجی برآله كورنسه، حق وانصافیدركه عموم دفینه‌یی قلب ، وعموم آله‌لری آجی ظن‌ایدوب واز كچمكله ، لكه دار ایدیلسین . . . . .

خاتمه

بومقدمه‌دن مقصدم ، افكار عموميه ، بر تفسير قرآن استيور ، أوت هرزمانك بر حكمى وار؛ زمان دخى بر مفسّردر، احوال ووقوعات ايسه بر كشّافدر افكار عامه‌يه خواجه‌لك ايده‌جك ينه افكار عامهٔ علميه‌در . بوسرّه بناءً واستنادا ايسترم كه مفسر عظيم اولان زمانك تحت رياستنده هربرى برفنده متخصص ، محققين علمادن منتخب، بر مجلس مبعوثان علميه تشكيلى ايله مشورت ايله بر تفسيرى تأليف ايتمكله سائر تفاسيرده كى منقسم اولان محاسن وكمالاتى مهذّبه ومذهّبه اوله‌رق جمع ايتمليدرلر ؛ اوت مشروطيتدر هرشيئده مشورت حكمفرمادر ، افكار عمومى دخى ديده باندر ، اجماع امتك حجيّتى بوكا حجتدر .

دردنجى مقدمه

شهرت ، انسانك مالى اولمياني‌ده انسانه مال ايدر ؛ شويله‌كه بشرك سجيه‌لرندندر : غريب ويا قيمتدار

بر شیئی ، اصل زاده کوسترمك ایچون او قیمتدار شیئلرك جنسیله مشتهر اولان ذاته نسبت واسناد ایتمکدر . یعنی سوزلری رواج بولمق ، وَیا تکذیب اولنمامق ، وَیاخود بشقه اغراض ایچون ظالمانه ، وَاستبداد کارانه ، بر ملتك ، نتائج افکارینی ، وَیا محاسن اطوارینی ، بر شخصده کوروب ، آندن بیلیرلر ، حال بوکی او آدمك ، شانکدندر ، اوهدیهٔ مستبدانه‌یی ردّایده ؛ زیرا کوزل بر صفت وَیا علوی برصنعتله مشهور اولان بر آدم ، حسن صورینك ، ماوراسنی ، کورمك شاننـدن اولان نظر صنعت پرورانه‌سنه حقسز اوله‌رق ، آکا اسناد اولنان ، امر ، عرض ایدیلوب ، کوستریلور ایسه ، سنك‌دست خطکدر دینلور ایسه ، او امر صنعتك تناسب ، وَمواـ زنه‌سندن ناشی اولان ، کوزللکنی اخلال ایتدیکی ایچون رد ایدوب اعراض و تبری ایده‌جکدر . حاشا و کلا دیه‌جکدر ، بوسجیه‌یه بنا ایله مشهور قاعده‌یه ، برشیٔ ثابت اولسه لوازمیله ثابت اولور ؛ استناداً انسانلر او شخص‌مشهورده تخیّلاتلرینه برنظام ویردیرمك ایچون

مضطردرلر ، که چـوق قوة وعظمت و زکا کبی لوازم
خارقة لعادەیی اسـناد ایتسونلر ، تا او شخصك جمله
منسوباتنه مرجعیتی ، ممکن اوله بیلسون ، او حالده او
آدم ! بر اعجوبه اوله‌رق ، ذهنـلرنده تجسم ایدر ؛
اکر ایسترسك خیـالات عجمانه ایچنده پرورده اولان
رستم ذالك تمثال معنویسنه باق ، کور ، نه اعجوبه‌در ،
زیرا شـجاعتله ، مشتهر اولدیغندن ، و هیچ ایرانیلر
تضییقـاتکدن قورتیله‌میان استبداد سرّیله ، وشهرت
قوّتیله ، ایرانیلرك مفاخرینی غصب و غارت ایده‌رك ،
بیوتدی . خیاللرده بیوب شیشدی . یالان یالانه مقدمه
اولدیغی ایچون ، شوخارق‌العاده شجاعت ، خارق لعاده
برعمر ، ودهشتلی بر قامت ، وآنلرك لوازم وتوابعلری
اولان چوق امرلری ، طوپلیوب ایچنده ، او خیـال
هائل نعره اوراراق، بن «نوع منحصر فی‌الشخصم» دیر،
غول یبـانی کبی خرافاتی آرقه‌سـنه طاقه‌رق ، دیللرك
داستانلرنده ، دونیور . امثالنه دخی میدان آچر . . .
ای حقیقتی چبلاق کورمك اسـتیان ذات ! بومقدمه‌یه
دقت ایت . زیرا خرافاتك قپوسی بویردن آچلیر ؛

وباب تحقیق دخی بونك ایله سد اولور ؛ همده قصه‌دن حصه، ومیل الترفیله متقدمینك اساسلری اوزرینه بناء، وسلفلرك موروثاتنده تصرّف ، وزیاده‌یه جسارت ، بوشورستانده محو اولور . . . اکر ایسترسك « مشهور منلا ناصر الدین افندی یه » دی : بو غریب سوزلر عموماً سنك میدر؟ البته سکا دیه‌جکدر شوسوزلر جلدلری طولدیرییور . ایجه عمر ایستر . زیرا بتون سوزلرم نوادردن دکلدر ؛ بن خواجه‌یم آنلرك ذکاتی‌ده بکا ویرسه‌لر راضیم وَ کافیدر ؛ فضله‌سنی ایسته‌م . زیرا ظرافتمی طبیعیلکدن چیقاروب تصنعه قلب ایدر . . . یاهو بوکوکدن خرافات و موضوعات بیتر و تثبت ایدر ؛ وَ طوغری شیئك قوتنی بیترر . . .

❁ خاتمة ❁

احسان الٓهیدن فضله،احسان،احسان دکلدر ؛ بر دانهٔ‌حقیقت برخرمان خیالاته مرجّحدر. احسان الٓهی ایله توصیفده قناعت ایتمك فرضدر. جمعیته داخل اولان جمعیتك نظامنی اخلال ایتمك کرکدر؛ بر شیئك شرفی

نسلکده دکلدر ؛ ذاتکده‌در . برشیئك اصلنی کوسترن ثمره‌سیدر ؛ برینك مالنه بشقه مال ولو قیمتلیده اولسه قاریشیرسه مالنی قیمتسز ایتدیکی کبی، حجز ایتمه‌سنه دخی سبب اولور؛ شمدی بونقطه‌لره استناداً، دیرم‌که : ترغیب وَیا ترهیب ایچون عوام پرستانه ، ترویج وتشویق ایله ، بعض احادیث موضوعه‌یی ، ابن عباس‌کبی ذاتلره ، اسناد ایتمك ، بیوك بر جهالتدر ؛ اوت حق مستغنیدر ، حقیقت ایسه زنکین‌در ؛ تنویر قلوبه ضیالری کافیدر ؛ مفسّر قرآن اولان احادیث صحیحه بزه کفایت ایدر ؛ و منطقك میزانیله طارتلمش اولان تواریخ صحیحه‌یه قناعت ایدرز . . .

❁ بشنجی مقدمه ❁

مجاز ، علمك ألندن جهلك النه دوشسه حقیقته انقلاب ایدر . . . خرافاته قپو آچار . . . شویله‌که مجازات ، وتشبیهات، نه‌وقت ، جهلك یسار مظلمانه‌سی علمك یمین نورانی‌سندن ، قاچروب ، غصب ایتسه ، و یاخود مجاز ایله تشبیه ، بر اوزون عمر سورسه‌لر ،

حقیقته انقلاب ایدەرك طراوت ، و زلالندن بوش اولوب ، شراب ایکن ، سراب ، و نازەنین و حسنا ایکن ، عجوزهٔ شمطا ، و قوجه قاری اولور . اوت مجاز ، شفافیتیله شعلهٔ حقیقت ، آندن تلمّع ایدر . . . فقط حقیقته ، انقلابیله ، کثیف اولوب حقیقت اصلیەیی منکسف ایدر . . . لکن بوتحول ، بر قانون فطریدر . . . بوکا شاهد ایسترسك ، لغاتك ، تجدد و تغییراتك ، و اشتراك و ترادفك ، سرلرینه ، مراجعت ایت . . . ایبو قولاق ویرسك ایشدەجکسك که ، سلفك ذوقلرینه کیدن ، چوق کلماتی ، ویاحکایاتی ویا خیالاتی ، ویا معانی ، اختیار و زینتسز اولدقلرندن خلفك ، هوس شبّابانەلرینه . توافق ایتمدکلرندن ، میل تجدده ، و فکر ایجاده ، وجرئت تغییره ، سبب اولمشلردر ، بو قاعده ، لغاتده ، کبی خیالات ومعانی و حکایاتده ، دخی جریان ، ایدر . . . اویله ایسه ، هر شیئه ظاهره کوره حکم ایتمامك کرکدر . . . محققك شأنی ، غوّاص اولمق ، زمانك تأثیراتندن تجرّد ایتمك ، ماضینك اعماقنه کیرمك ، منطقك

ترازوسیله طارتمق ، هر شیئك منبعنی بولمقدر . . .
بو حقیقته ، بنی مطلع ایدن ، بر وقت ، صباوتمده ،
آی طوتیلدی ، والدمدن سؤال ایتدم ، دیدیکه
ییلان ، آیی یوتمش ، دیدم ، نه‌دن ، دها کورنیور ،
دیدی که اسمانك ییلانی نیم شفافدر . . . ایشته باق ،
نصل تشبیه حقیقت اولوب ، حیلولتیله ، حقیقت حالی
منخسف ایتمشدر . . . زیرا مائل قمر ، منطقةالبروج
ایله ، رئس و ذنبده ، تقاطع ایتدکلرندن ، او ایکی
دائرهٔ موهومه‌دن ، ایکی قوسی ، ییلانك مرادفی
اولان ، تنّین ایله ، اهل هیئت ، برتشبیه ، بناءً
تسمیه ایلدیلر . . . ذاتاً آی ، رئس ویا ذنبه ،
و کونش دخی اوته‌کیسنه ، کلورسه ارضك حیلوتیله
انخساف وقوع بور... ای بنم شو مشوش ، سوزلرمدن
اوصانمیان ، ذات بو مقدمه‌یه دخی دقت ایت ، بر
خرده‌بین ایله باق ، زیرا بو اصل اوزرینه، پك چوق
خرافات ، و خلافات ، تولد ایدرلر . . . منطقی
و بلاغتی ، رهبر ایتمك کرکدر .

خاتمه

معنای حقیقینك ، بر سكه‌سی ، اولمق كركدر ... او سكه‌یی ، تشخیص ایدن ، مقاصد شریعتك ، موازنه‌سندن ، حاصل اولان ، حسن مجرددر . . . مجازك جوازی ایسه، بلاغتك ، شرائطی تحتنده، اولمق كركدر . . . یوقسه ، مجازی ، حقیقت ، و حقیقتی مجاز ، صورتیله كورمك ، كوسترمك ، جهلك استبدادینه ، قوّت ویرمكدر . . . اوت هرشیئی ، ظاهره حمل ایتدیره ایتدیره نهایت ظاهریون مسلك متعسّفه‌سنی ، تولید ایتمك شانكده اولان میل الفریط ، نه درجه‌ده ، مضر ایسه ، اویله‌ده هر شیئه مجاز نظریله باقدیره باقدیره نهایتده ، باطنییونك ، مذهب باطله‌سنی ، انتاج ایتمك شانكده اولان حب افراط دخی چوق درجه دها مضردر ... حد اوسطی كوستره‌جك افراط و تفریطی ، قیره‌جق ، یالكز فلسفهٔ شریعتله بلاغت ، و منطق ایله حكمتدر . . . اوت حكمت دیرم ، چونكه ، خیر كثیردر ، شری واردر ، فقط

جزئیدر . . . اصول مسلّمه‌دندر ، که ، شرّ جزئی ، ایچون خیر کثیری ، تضمن ایدن ، أمری ، ترك ایتمك . شرّ کثیری ایشلمك ، دیمکدر . . . اهون الشرّی ، اجتیاری الزمدر ... اوت ، اسکی حکمتك ، خیری آز ، خرافاتی چوق ، اذهان ، استعدادسز ، افکار ، تقلید ایله مقیّد ، جهل ، عوامده حکمفرما ، اولدیقلرندن ، سلف بر درجه ، حکمتدن ، نهی ایتدیلر . . . فقط شمدیکی حکمت ، خیری چوق ، یالانی آز ، افکار دخی ، حرّ ، معرفت ، حکمفر - مادر . . . ذاتاً هر زمانك ، بر حکمی اولمق کرکدر .

❁ آلتنجی مقدمه ❁

مثلا تفسیرده مذکور اولان هر برأمر ، تفسیردن اولمق لازم کلمز . . . علم ، علمه ، قوت ویرر . تحکم ایتمامك شرطدر . . . شویله مسلماتدندر ، که هندسه کبی بر صنعتده ماهر اولان ذات ، طب کبی ، بشقه صنعتده ، عامی وطفیلی ودخیل اوله بیلور . . . وقواعد اصولیه‌دندرکه فقیه اولمیان ، ولوکه اصول الفقهده

مجتهد اولسه ، اجماع فقهاده ، معتبر دکلدر . . .
زیرا او، آنلره نسبتا عامیدر ... همده حقائق تاریخند-
ندر ، که بر شخص ، چوق فنلرده ، ملکه صاحبی
ومتخصص اوله‌مز . . . آنجق فرید بر آدم ، درت
ویا بش فنلرده ، متخصص اوله‌بیلور . . . عمومه ،
ال آتمق ، عمومی ، ترك ایتمك ، دیمکدر ... برفنده ،
ملکه ، او فنك صورت حقیقیه‌سیدر . . . آنك ایله
تمثّل ایتمك ، کرکدر . . . زیرا بر فنده متخصص ،
و معلومات سائره‌سنی ، متمّمه ، و مدد ویریجی ، ایتماز
ایسه ، معلومات پریشا نکدن ، بر صورت عجیبه ، تمثل
ایده جکدر . . .

تنویر ایچون برلطیفهٔ فرضیه‌در

نصل که بشقه عالمدن ، بوکرّه‌یه کلان ، تصویرجی
برنقّاش ، فرض اولنسه ، حال بوکه نه انسانی ، ونه
انسانك غیریسی ، تام صورتنی کورمامش ، بلکه هر
بریسندن ، بعض اعضاسنی کورمکله ، انسانك تصویری ،
ویاخود کوردیکی اشیانك ، عمومندن ، بر صورتی ،

تصویر ایتمك ایستر ایسه . مثلا انسـاندن کوردیکی بر
ال ، بر آیاق ، بر کوز ، بر قولاق ، یاری یوز ،
وبرون ، وعمامه ، کبی شیلرك ، ترکیبله ، بر انسانك
تمثالی ، یاخود نظرینه تصادف ایدن ، آتك قویرینی ،
دوه‌نك بیونی ، انسانك یوزینی ، ارسـلانك باشی ،
بر حیوانك صورتی یاپسـه ، نصل که امتزاجسزلکله ،
قابل حیـات اولمدیغی ایچون ، شرائط حیات . بویله
اعجوبه‌لره مساعد دکلدر ، دیه‌جکلر . . . و نقاشی ،
متهم ، ایده‌جکلر . . . شـمدی بو قاعده فنـلرده ،
عیناً ، جریان ایدر . . . چاره‌سی اودر ، که بر فنی ،
اسـاس ، طوتوب سـائر معلوماتنی ، آوزن ، وزن
آو کبی یاپمقـدر . . همـده عادات مستمره‌دندرکه
کتاب واحـدده ، علوم کثیره تزاحم ایدر . . . زیرا
علوم ، بر برینی . انتاج ، وبر برینك ، الی ، طو-
تمغله ، تعانق ، و تجـاوب ایتدکلرندن ، او درجه‌ده
اشتباك حاصل اولورکه برفنده ، تالیف اولنان برکتابده
او فنك ، مسائلی ، اوکتابك محتویاتنه نسبتی ، آنجق
زکاتی چیقه بیلور . . . بو سردن غفلت ایله‌درکه بر

شریعت ، ویا بر تفسیر کتابنده ، استطراداً ، درج اولنمش بر مسئله‌یی کورن ، بر ظاهر پرست ، ویا مغاله‌طه‌جی بر آدم ، دیرکه شریعت ، و تفسیر بویله‌دیر ، اکر دوست اولسه ، دیه‌جك ، بونی قبول ایتمیان ، مسلمان دکلدر ... شاید دشمن اولسه او بهانه ایله ، دیر، شریعت ، ویاتفسیر ، حاشا یاکلش ، ای افراط ، وتفریط صاجبلری ، تفسیر وشریعت ، بشقه‌در . . . تفسیر وشریعتده تألیف اولنان کتاب ، ینه ، باشقه‌در... زیرا کتاب ، دها کنیشدر . . . اودکانده ، جوهردن بشقه ، قیمتسز، شیلر دخی بولنور ... اکر بونی فهم ایده‌بیلدك ، حیصه ، بیصدن ، قورتیله‌جقسك ... دقت ایت ، نصل که بر اوك ، لوازم متنوعه‌سنی ، یالکز بر صنعتکاردن آلنمز ، بلکه هر بر حاجتده ، او صنعتده ، متخصص اولانه ، مراجعت اولمق کرکدر .. اویله‌ده سعادتسرای کمالاتده ، اوقانونه ، تطبیق حرکت ایتمك کرکدر ... عجبا ، کوریلیور، که برینك ساعتی، قیرلسه ، ترزیه ، ساعتمی ، تیك ، دیسه ، یوهادن ، بشقه ، جواب ، وارمیدر . . .

اشارت

بومقدمه‌نك اسّ اساسی بودر، که صانع ذوالجلالك خلقت عالمده، جاری، وتقسیم الاعمال قاعده‌سندن، آقان، قانون تکمّل، و ترقیده مندمج اولان رضاء واشارتنك امتثالی، فرض ایکن، اطاعت، تماما ایدلمامشدر ... شویله قاعدهٔ تقسیم الاعمالی، مقتضی اولان حکمت الٓهیه‌نك، دست عنایتیله، بشرك، ماهیتنده، اکمش اولدیغی، استعدادات و میولاتله؛ شریعت خلقتك، فرض الکفایتی، حکمنده اولان فنون وصنائعك اداسنه، بر امر، معنوی ویرمش ایکن، سوء استعمالز ایله، او استعدادن، تولد ایدن میله، قوت و مدد ویرجی اولان شوقی، بوحرص کاذب، وشو رئس ریاء اولان میل‌التفوق ایله، ضائع ایدوب، سوندردك، البته، عصیان ایدن، جهنمه، مستحق اولور . . . بزده، بو خلقت، دینلان، شریعت فطریه‌نك، اوامرینه امتثال ایده‌مدیکمزدن، جهنم جهل ایله، معذب اولدق، بو عذابدن، بزی،

قورتاره‌جق ، تقسیم الاعمال ، قانونیله ، عمل ایتمکدر ، زیرا سلفلریمز ، تقسیم الاعمالك ، عملیله جنان ، علومه ، داخل اولمشلردر . . .

خاتمه

برغیرمسلم ، یالکز مسجده ، کیرمکله ، مسلمان ، اولمه‌سنه ، کافی اولمدیغی کبی ، تفسیرك ، و یا شریعتك کتابلرینه ، حکمت ، ویا جغرافیا ویا تاریخ کبی بر فنك ، مسئله‌سی ، کیرمسیله ، تفسیر و یا شریعت اوله‌مز . . . همده بر مفسر ، ویا فقیه ، متخصص اولمق شرطیله ، حکمی ، یالکز نفس شریعت و تفسیر ده حجتدر . . . یوقسه طفیلی اوله‌رق ، اذنسز ، تفسیر وشریعت کتابلرینه ، کیرمش ، امرلرده ، حجت دکلدر ... زیرا آنلرده ، طفیلی اوله‌بیلور . . . ناقله ، عتاب ، یوقدر . . . اوت ، بر فنده سوزی ، حجت ، اولانك ، سائر فنلرده نقل ، و یا دعوی ، جهتیله ، حکمی ، حجت ، طوتمق ، تقسیم المحاسن ، وتفریق المساعی ، اولان ، قانون الٓهی سنه ، وجه

رضا ، کوسترمامك دیمکدر . . . همده منطقجه مسلّمدر ، که حکم ، موضوع ایله محمولك ، یالکز وجه‌ما ایله ، تصوّرلرینی ، اقتضا ایدر . . . وآنلرك تشریحات سائرسی ایسه ، اوفندن دکلدر . . . بشقه فنك ، مسائلندن ، اولمق کرکدر . . همده مقرر درکه عام ، خاصه ، دلالات ثلاثه نك ، هیچ بریسیله ، دلالت ایتمز . . مثلا تفسیر بیضاویده ، « بین‌الصدفین » اولان آیتنده ، ارمنیه ، وآزرباجان . طاغلرك ، مابینکده ، اولان تأوینله ، نظر قطعی ایله ، باقمق، اك بیوك منطقسزلکدر . . . زیرا اساساً ، نقلدر ، همده تعیینی ، قرآنك مدلولی دکلدر ... تفسیردن صایلماز ، زیرا او تأویل ، آیتك ، بر قیدنك ، بشقه ، فنه ، استناداً . برتشریحدر . . . بناءً علیه ، او مفسّرجلیلك ، تفسیرده که ملکهٔ راسخه سنه ، بویله ، ضعیف ، نقطه لری ، بهانه ، طوتمق . شبهه‌لری ، ایراث ایتمك ، انصافسزلقدر . . . ایشته ، اصل حقائق ، تفسیر ، و شریعت ، میداندهدر . یلدزلر کبی ، پارلا - نور . . . او حقائقده که وضوح ، وقوت در ،

بنم کبی بر عاجزه ، جسارت ویریبور . . . بنده دعوی ایدرم ، تفسیرك و شریعتك ، نه قدر ، حقائق اساسیه‌سی وار ایسه ، برر ، برر ، نظر تدقیقه ، کتورلسه ، کوریلور که حقیقتدن ، چقوب ، حکمت ایله ، طارتیلوب ، حق ، اوله‌رق ، حقه ، منصرفدر نه قدر ، شبهلی ، نقطه‌لر ، وار ایسه ، عموماً ، جربزه‌لی ، ذهنلردن ، چقوب ، صکره ده ، آنلره قارشمش . . . کیمك ، اصل حقیقتلرینه ، برشبهه‌سی وار ایسه ایشته ، میدان ، کندینی ، اظهار ایتسون .

❁ یدنجی مقدمه ❁

مبالغه ، اختلال جیدر ، شویله که بشرك . سجیه‌لرندندر ، تلذذ ایتدیکی شیئده ، میل التزیّد ، ووصف ایتدیکی شیده ، میل المجازفه ، وحکایت ایتدیکی شیده، میل المبالغه ایله، خیالی ، حقیقته، قارشدیرمقدر بوسجیهٔ سیئه ایله . ایلك ، ایتمك ، فنالق ایتمك دیمکدر بیلمدیکی حالده ، تزییدندن ، نقصان ، اصلاحندن ، فساد ، مدحندن ، ذم ، تحسینندن ، قبح ، تولد

ایدر ... زیراموازنت ، وتناسبدن ناشی اولان حسنی ، من حیث لایشعر اخلال ایدر . . . نصل که برعلاجی استحسان ایدوب ، از دیاد ایتمك ، دوائی ، دائه ، انقلاب ایتمکدر . . . اویله ده هیچ بر وقت ، حق ، آکا ، محتاج اولمیان مبالغه‌لی ترغیب و ترهیب ایله ، غیبتی ، قتله ، مساوی ، ویا آیاقده بول ایتمك ، زنا ، درجه‌سنده کوسترمك ، ویا بر درهمی تصدق ایتمك ، حجّه ، مقابل طوتمق کبی ، موازنه‌سز سوزلر ، قتل وزنائی تخفیف ، وحجك قیمتنی تنزیل ایدیورلر . . . بو سرّه بناءً واعظ ، هم حکیم ، وهم محاکمه‌لی اولمیدر... اوت موازنه‌سز ، واعظلر ، چوق حقائق ، نیرّهٔ ، دینیه‌نك ، خسوفنه ، سبب اولمشلردر . . . مثلا انشقاق قمر اولان معجزه ، متواترهٔ ، باهره‌ئی ، میل المجازفه ایله ، ارضه‌نزول ایله ، پیغمبرك جیبنده‌کیروب، چیقمش اولان علاوه ، اوکونش مثال معجزه یی ، سها ییلدیزی کبی ، مخفی ، وقمر مثال اولان برهان نبوّتی ، منخسف ایتدیکی کبی ، منکرلرینك بهانه‌لرینه قپولر آچدی . . . حاصل الکلام ، هر محب دینه ،

وعاشق حقیقته ، لازمدر ، هرشیئك ، قیمتنه ، قناعت ایتمك ، ومجازفه ، وتجاوز ایتمامکدر . . . زیرامجازفه، قدرته ، افترادر . . . و دائرهٔ امکانده ، دها ، احسن یوقدر ، اولان سوزی ، امام غزالیه ، دیدیران ، خلقتده‌که کمال ، وحسنه ، عدم‌قناعتدر ... واستخفاف دیمکدر . . .

ای مخاطب افندی

بعضاً برهانك خدمتی ، تمثیلده کوریور . . . اویله ایسه ، باق نصل الماس ، آلتون ، کموش ، رصاص ، حدید ، الی آخره هر برینك ، برر ، قیمت وخاصیت مخصوصه‌سی واردر ، ومتخالفدر ، اویله ده ، دینك ، مقاصدی ، قیمت ، و ادله‌جه ، متفاوتدر . . . برینك یری ، خیال اولسه ، اوته کینك ، وجداندر . . بریکی ، سرّك سرنده در ، اوت تجارتده ، بر فلس ، ویا اون پاره یرنده ، بر الماس ، ویا بر آلتونی ویرسه ، نصل سفاهتنه ، حکم ، و تصرفدن ، حجز اولنور ، عکس قضیه ایله اولسه ، پك ، یرنده ، یوها ، ایشیده‌جك ، وتجار ، اولیه بدل ، حیال ، بر

مسخره اولدیغی کبی ، کذالك حقائق دینیه‌یی ، تمییز ایتمیان ، و هر بریسنه مستحق اولدیغی حق و اعتباری ویرمیان ، و هر حکمده ، شریعتك ، سکه‌سنی ، طانه‌میان ، حتی او فابریقهٔ معظمه‌ده که اجزالر ، هر بری ، محوری اوزرنده ، حرکتنه ، سکته ویرن ، غیر ممیزلر ، هر بری ، بر عجمی آدمه بکزر که غایت منتظم و جسیم بر ماکینه اچنده ، کوچك و لطیف بر چرخی کوریور که حرکت ، و وضعیتده ، بیوك چرخلره ، نظر سطحی‌سنجه ، مناسب کوروبمدیکندن ماکینه فننده ، بهرسزلکیله برابر غرور نفس ، نظر سطحی‌سنی اغفال ایله آلداتمرق ، اصلاح نیتیله ، وضع منتظمه‌دن ، تغییره تشبث ایدوب ، بیلمدیکی حالده ، فابریقه‌یی ، هرج ومرج ایدر ، باشنی یر . . . الحاصل شریعتك هر بر حکمنده ، شارعك ، برسکهٔ اعتباری واردر . او سکه‌یی اوقومق لازمدر . سکه‌نك قیمتندن بشقه ، او حکم ، هر شیئدن مستغنیدر . . . همده لفظ پردازانه ، و مبالغه جویانه ، و افراط پرورانه‌لرك ، تزیین ، و تصرفلرندن ، بیك درجه

مستغنیدر . . . دقت اولنسونکه بویله مجازفلرك ، نصیحت ایتدکلری وقتده ، نظر حقیقتدن نه درجه چرکین اولیورلر . . . از جمله بونلردن بریسی ، بر مجمع عظیمده مسکراتدن تنفیر یولنده زجر شرعیله قناعت ایتمه‌دن اویله بر شی دیمش‌که یازمسندن بن حجاب ایتدم . یازدقدن صکره چیزدم . ای حریف ، بو سوزلرکله شریعته عداوت ایدییورسك ، فرضا صدیق اولسك ، صدیق احمق اولورسك ، عدو الدین‌دن دها مضرسك ،

❁ خاتمه ❁

ای خارجدن ، و اوزاقدن ، اسلامیتی تنقید ایتمکه چالیشان ، انصافسزلر، آلدانمیك ، محاکمه ایدك ، نظر سطحی ایله ، اکتفا ایتمیه‌کز، زیرا شوسزك بهانه‌لریکزه سبب اولانلر ، لسان‌شریعتده ، علماء سوء ایله مسمّادرلر . . . . آنلرك موازنه‌سزلك ، ظاهر پرستلك لرندن نشأت ایدن حجابك ماوراسنه باقیکز ، کوره جکسکز که هر بر حقیقت اسلامیه ، نجم منیر کبی ،

برهان نیّردر، نقش ازل ، وابدی اوزرینده کورنیور .
اوت کلام ازلیدن کلان ابده کیده‌جکدر . . . فقط اسفا
حب نفس، و طرفدار نفس ، و عجز ، وانانیتـدن
نشأت ایدن تبری نفس ایله ، کندی قباحتنی ، بشقه‌سنه
آتیور . شویله یا کلمشه محتمل اولان سـوزینی ، ویا
خطایه، قابل اولان فعلنی ، بربیوك ذاته ویاخود معتبر
برکتابه، حتی بعضاً دینه ، چوق دفعه حدیثه ، النهایه
قدره . اسناد ایتمکله ، کندینی تبّری ایتمك ایستیور...
حاشـا ثم حاشا نوردن ظلمت کلمز ، کندی آینه‌سـنده
کوریلان یلدیزلری ستر ایتسه‌ده ، سماده‌کی یلدیزلری ستر
ایده‌ماز . . . فقط کندی کوره‌مز ، ای معترض آغا
اغلامق ایستیان چوجق کبی ، ویا انتقام استیان کینه‌دار
دوشمنی کبی ، بهانه ، مهانه ، آره‌مقله خلاف شریعتله
وجوده کلان احوالی ، وسوء تفهمدن نشأت ایدن
شبهاتی سند طوتمق . اسلامیته لکه کتیرمك ، پك بیوك
انصافسزلقدر . . . زیرا بر مسـلمك هر بر صفتی
اسلامیتدن نشأت ایتمك لازم کلمز . . .

❁ سکزنجی مقدمه ❁

(تمهید)

شوکلان ، اوزون مقدمه‌دن ، اوصانمه ، زیرا نهایتی ، نهایت درجه‌ده مهمدر . . . همده شو کلان مقدمه ، هر کمالی محو ایدن یأسی ، اولدیرر . . . وهربر سعادتك مایه‌سی اولان امیدی ، حیات‌لندیرر... وماضی باشقه‌لره ، واستقبال ، بزه اوله‌جغنه ، بشارت ویرر . . . تقسیمه ، راضیز . . . ایشته موضوعی ، ابناء ماضیله ، ابناء مستقبلی موازنه ایتمکدر . . . همده مکاتب عالیه‌ده ، الف، وبا اوقونمیور ، ماهیت علم بر دخی اولسه ، صورة تدریسی بشقه‌در ، اوت ماضی دنیلان مکتب حسیاتله ، استقبال دنیلان ، مدرسهٔ افکار ، بر طرزده دکلدر . . . اولا ابناء ماضیدن مرادم ، اسلاملرك غیریسندن ، اون‌نجی عصردن اول اولان قرون وسطی و اولی‌در ، اما ملت اسلام ، اوچیوز سنه‌یه قدر ، ممتاز ، وسر - فراز . . . وبش یوز سنه‌یه قدر ، فی‌الجمله ، مظهر

كالدر . . . بشنجى عصردن اون ايكنجى عصره
قدر ، بن ماضيله ، تعبير ايدرم . . . آندنصكره
مستقبل ، ديرم . بوندنصكره معلومدركه انسانده
مدبّر غالب ، يا عقل ، ويا بصردر ، تعبير ديكر ايله
يا افكار ، ويا حسياتدر ، وياخود يا حقدر ، ويا
قوتدر ، وياخود يا حكمت ، ويا حكومتدر ، وياخود
ميولات قلبيه‌در ، ويا تمايلات عقليه‌در ، و ياخود
ياهوى ، ويا هدادر . . . بوكا بناءً كوريورز كه
ابناء ماضينك ، بر درجه صافى اولان اخلاق
وخالص اولان حسياتلرى ، غلبه چاله‌رق ؛ غير منور
اولان افكارلرينى ، استخدام ايده‌رك ، شخصيات
و اختلافات ، ميدانى آلدى . . . فقط ابناء مستقبلك
بر درجه منور اولان افكارلرى ، هوس ، وشهوتله
مظلم اولان حسياتلرينه ، غلبه ايده‌رك ، امرينه
مسخّر ايلديكندن ، حقوق عموميه‌نك حكمفرما
اوله‌جغنى محقق اولدى . . . انسانيت ، بر درجه
تجلى ايتدى ، بشارت ويريورکه اصل انسانيت
كبرى اولان اسلاميت ، سماء مستقبلده ، وآسيانك

جنسانی اوزرنده ، بلوطسز ، کونش کبی ، پرتو افشان اوله‌جقدر ... وقتاکه ماضی دره‌لرنده حکمفرما اولان غرض ، و خصومت ، ومیل‌التفوقی ، تولید ایدن حسیات ، ومیولات ، وقوة ایدی ، او زمانك اهلنی ، ارشاد ایچون اقناعیات خطابیه ، کافی ایدی ، زیرا حسیاتی اوقشایان و میولاته تأثیر ایتدیران ، مدعایئ مزینه ، و شعشعه‌لندیرمق ، ویاخود هائله ، ویا قوهٔ بلاغتله ، خیاله مأنوس قلمق ، برهانك یرینی طوتار ایدی . . . فقط بزی ، آنلره ، قیاس ایتمك ، حرکت رجعیه ایله ، او زمانك کوشه‌لرینه ، صوقمق ، دیمکدر . . . هر بر زمانك ، بر حکمی وار بز دلیل ایسترز ، تصویر مدعا ایله آلدانمایز . . . وقتا که حال صحراسنده ، استقبال طاغلرینه ، دائما یغمور ویران ، حقائق حکمتك ، معدن تبخراتی ، افکار ، و عقل ، وحق ، وحکمت ، اولدیقلرندن ، ویکی ، تولّده ، باشلایان ، میل تحری ، حقیقت ، و عشق حق ، ومنفعت عمومیه‌یی ، منفعت شخصیه‌یه ترجیح ، و میل انسانیت کارانه‌یی ، انتاج ایلیان

براهین قاطعه‌دن ، بشقه اثبات مدعی ، بر شیئله اولمز ... بز اهل حالز ، نامزد ، استقبالز ، تصویر و تزیین مدعی ، ذهنمزی ، اشباع ایتمیور ، برهان ایسترز ، برآزده . ایکی سلطان حکمنده اولان ماضی واستقبالك ، حسنات ، و سیئاتلری زکر ایده‌لم ، ماضی اولکه‌سنده ، اکثریتله حکمفرما ، قوت، وهوی، وطبیعت، ومیولات، وحسیات اولدیغندن، سیئاتندن بری هر بر امرده ، و لو فی الجمله اولسون ، استبداد ، و تحکم ، وار ایدی . . . همده مسلك غیره ، خصومته کندی مسلکنه ، التزام ، و محبتدن ، دها زیاده ، اهتمام ، اولنور ایدی ... همده بر شخصه ، خصومتك بشقه‌سنك ، محبتی ، صورتنده ، تظاهری ایدی ... همده کشف حقیقته ، مانع اولان ، التزام ، وتعصب ، وطرفدارلغك ، مداخله‌لری ایدی . . . حاصل کلام ، میولات ، مختلفه اولدقلرندن ، طرفدارلق حسی ، هر شیئه ، پرماق ، وورمق ایله ، اختلافاتله ، اختلال چیقاریلدیغندن ، حقیقیت ایسه ، قاچوب کیزلنیر ایدی . . . همده استبداد حسیاتك سیئه‌لرندرکه مسالك

و مذاهبی ، اقامه ، ایده‌جك ، غالبا ، تعصب ، ویا
تضلیل غیر ، ویا سفسطه ایدی حال بوکه اوچیده ،
نظر شریعتده ، مذموم . . واخوة اسلامیه‌یه . . .
ونسبت هم جنسیه‌یه . . و تعاون فطریه . . . منافیدر
حتی او درجه اولیور ، بونلردن بری ؛ تعصب ،
وسفسطه‌سنی ، ترك ایده‌رك ، ناسك ، اجماع ،
وتواترنی ، تصدیق ایتدیکی کبی ، بردن ، مذهب ،
و مسلکنی ، تبدیل ، ایتمیه ، مضطر قالیور . . .
حال‌بوکه تعصب، یرنده، حق، وسفسطه یرنده، برهان،
وتضلیل غیر یرنده ، توفیق ، وتطبیق ، واستشاره ایدر
ایسه .. دنیا ، برلشسه ، حق اولان مذهب ومسلکنی
بر پارچه تبدیل ایده‌ماز . . نصل که زمان سعادتده
و سلف صالحین ، زمانلرنده ، حکمفرما ؛ حق ،
وبرهان ، وعقل ، ومشورت ، اولدیقلرندن ، شکوك
و شبهاتك ، حکملری اولماز ایدی . . . کذلك ،
کوریورز ، که فنك همتیله ، زمان حالده فی الجمله ،
ان شاء الله استقبالده بتمامه ، حکمفرما قوته ، بدل ،
حق ، و سفسطه یه بدل ، برهان ، وطبعه ، بدل ،

عقل ، وهوی یه ، بدل ، هـدا ، وتعصبه ، بدل ، متانت ، وغرضه ، بدل ، حمیت ، ومیولات نفسانیه‌یه بدل ، تمایلات عقول ، و حسیاته بدل ، افکار اوله - جقلردر ... قرن اول ، وثانی وثالثده‌کی کبی وبشنجی قرنه قدر فی الجمله اولدیغی کبی بشنجی عصردن شمدی‌یه قدر قوة حقی مغلوب ایلش‌ایدی... سلطنت افکارك اجراء حسنه‌سندر ، که حقائق اسلامیتك ، کونشی ، اوهام ، وخیالات بلوطلرندن ، قورتیلمش ، هر بری تنویره باشله‌مشدر . . . حتی دینسزلق ، بطاقلغندن تعفن ایدن آدملر دخی ، او ضیاء ایله ، استفاده یه باشله‌مشدرلر . . . همده مشورت افکارك ، محاسنندندرکه مقاصد ، و مسالك ، برهان قاطع اوزرینه تأسس ، وهرکماله ، ممد اولان حق ثابت ایله ، حقائقی ربط ایلسیدر ، بونك نتیجه‌سی ، باطل ، حق ، صورتنی کیمکله ، افکاری آلداتمز ... ای اخوان مسلمین ، حال ، لسان حال ایله ، بزه ، بشارت ویریورکه ، سرّ (قد جاءالحق وذهق الباطل) بیوننی ، قالدیرمش ، ال ایله ، استقباله ، اشارت

ایدوب ، یوکسك سس ایله ، اعلان ایدییورکه دهره ، وطبائع بشره ، دامن قیامته ، قدر ، حاکم اوله‌جق ، یالکز ، عالم کونده ، عدالت ازلیه‌نك ، تجلی ، وتمثالی اولان حقیقت اسلامیتدر . . . که اصل انسانیت کبری دنیلان شی ، اودر . . . انسانیت صغری دنیلان محاسن مدنیت ، آنك مقدمه‌سیدر . . . کوریلیورکه تلاحقدن نشأت ایدن تنور افکار ایله ، طوپراقه بکزیان اوهام وخیالات ، حقائق اسلامیه نك اوموزی اوزرنده ، خفیف لشدیرمشدر . . . بوحال کوستریورکه نجوم سمای هدایت اولان ، اوحقائق تماماً انکشاف ، وتلئلؤ ولمعه نثار اوله‌جقدر ... « علی رغم انوف الاعداء » ، اکر ایسترسك ، استقبال ایچنه کیر ، باق ، حقیقتلرك میداننده حکمتك ، تحت نظارت و مراقبه‌سنده ، تثلیث ایچنده توحیدی ، آره‌یانلر ، سفسطه ایده‌رك ، اصل توحید محض ، واعتقاد کامل ، و عقل سلیم ، قبول ایتدیکی عقیدهٔ حق ایله ، مجهز ، وسیف برهان ایله ، متقلد اولانلرله ، مبارزه ، ومحاربه ایدر ایسه ، تصل بردن مغلوب ، ومنهزم اولیور . . .

قرآنك اسلوب حكيمانه سنه يمين ايدرم ، كه نصارائى وامثاليله هوالنديره‌رك ، ضلالت دره‌لرينه آتان ، يالكز عقلى عزل ، وبرهانى طرد ، ورهبانه تقليد ايتمكدر ... همده اسلاميتى ، دائما تجلى ، وانبساط افكار نسبتنده ، حقائقى انكشاف ، ايتديران ، يالكز اسلاميتك ، حقيقت اوزرنده ، اولان تأسس ، و برهان ايله تقلدى ، وعقل ايله مشورتى ، و تحت حقيقت اوستنده بولنمسى ، وازلدن ، ابده متسلسل اولان ، حكمتك ، دساترينه مطابقت ، ومحاكاتيدر .. عجبا كوريلميور : آياتك اكثر فواتح ، و خواتمندن نوع بشرى ، وجدانه حواله ، و عقلك استشاره‌سنه ، حمل ايتديريور... ديور، « افلا ينظرون ، و فانظروا و افلا يتدبرون ، و افلا يتذكرون ، و تفكروا ، وما يشعرون ، و يعقلون ، وما يعقلون ، و يعلمون ، و فاعتبروا ياولى الالباب ... بنده‌خى ديرم فاعتبروا ياولى الالباب » ...

❁ خاتمه ❁

فاعتبروا ياولى الالباب ، ظاهردن عبور ايديكز ،

حقیقت ، سزی بکلیور . . . فقط کوردیککز وقت ، اینجیدمیه‌کز ، اصح ولازم .

❁ طقوزنجی مقدمه ❁

عقول سلیمه ، یاننده محققدر ، که خلقتده خیر ، اصل ، شر ایسه تبعیدر ؛ خیر ، کلی ، شر ، جزئیدر . . . شویله، کورینور که عالمك هر بر نوعنه ، دائر برفن ، تشکل ایتمش . وایتمکده‌در . . . فن‌ایسه قواعد کلیه‌دن عبارتدر ؛ کلیت قاعده ایسه ، او نوعده اولان حسن انتظامنه کشّافدر ، دیمك ، جمیع فنون ، حسن انتظامه ، برر شاهد صادقدیر ؛ اوت کلیت ، انتظامه دلیلدر ؛ زیرا بر شیده انتظام اولماز ایسه ، حکم ، کلیه تیله جریان ایده‌مز ، چوق استثنا آتیله ، پریشان اولیور ؛ بو شاهدلری تزکیه ایدن ، نظر حکمتیله ، استقراء تامدر . . . فقط بعضاً انتظام ، کوریلیور ؛ چونکه دائره‌سی ، افق نظردن دها کنیش ، تماماً تصور و احاطه اولنمدیغی ایچون ، نظامك تصویر بی مثالی ، کندینی کوستره‌میور ؛ بناءً

علیه عموم فنونك ، شهادتلریله ؛ ونظر حکمتدن نشات ایدان استقراء تامك تصدیقیله ، ثابتدرکه خلقت عالمده مقصود بالذات ، وغالب مطلق، یالکز حسن ، وخیر وحق ، وکمالدر ، اما شر ، وقبح ، وباطل ایسه ؛ تبعیه ، ومغلوبه ، ومغموره‌درلر ، اکر چندان صولت ایتسه‌لرده ، موقتدر ... همده ثابتدرکه ، اکرم خلق ، بنی آدمدر ؛ استعدادی ، وصنعتی ، بوکا شاهددر ، همده بنی آدمك ، اك اشرفی ، اهل حق ، وحقیقت اولان طوغری مسلمانلر در . . . حقائق اسلامیت ، بوکاشهادت ایتدیکی کبی ، استقبالك وقوعاتیده ، تصدیق ایده‌جکدر ؛ همده‌ثابتدرکه اکمل کل « محمددرعلیه‌الصلاة والسلام » معجزاتی ، و اخلاق کامله‌سی ، شهادت ایتدیکی کبی ، محققین نوع بشرده ، تصدیق ایدرلر ، حتی اعداسی‌ده تسلیم ایدیولر ، و ایتمیه مجبوردرلر .

وقتاکه بو ، بویله ، شو، شویله ، و او اویله‌در . عجبا نوع بشر، شقاوتیله او فنونلرك شهادتی ، جرح ، و استقراء تامی نقض ، و ابطال ، ومشیت الهیه‌سنك قارشوسنده تمرد ، تعنده ، مقتدر اوله‌جقمیدر . . .

كلا مقتدر اولماز. و اوله‌ماز ... عادل ، وحكيم مطلقك
رحمن ورحيم اسمنه ، قسم ايدرم : نوع بشر ، شر ،
وقبح ، وباطلى، زحمتسز، يعنى « بسلامة‌الامير » ايله،
هضم ايده‌ميه‌جكدر ؛ همده حكمت آلهيه ، مساعده
ايتميه‌جكدر ... اوت حقوق عموميهٔ كائناته ، جنايت
ايدن عفو اولنماز ، راه عدم ويرلماز ، اوت بيكلر سنه
شرّك غلبه‌سى ، يالكز بو دنياده ، اك اقل ، بيك
سنه مغلوبيت مطلقه ايله ، نتيجه ويره‌جكدر . . . عالم
اخراده ، خير ، شرى ، اعدام ، ابدى ايله محكوم
ايده‌جكدر ؛ يوقسه ، عالمك منتظمه ، و مكمله ،
و اوامر آلهيه ، مطيعه اولان ، سائر انواع و اجناس
بو پريشان ، و شقاوتچى اولان نوع بشرى ، كنديلرى
ايچنده ، قبول ايتميه‌رك ، حقوق وجوددن اسقاط
و ظلمت ، خانهٔ عدمه ، نفى ، و وظيفهٔ خلقتدن ،
طرد ايتمك ، اقتضا ، وعرض حال ايده‌جكلردر ...
بو ايسه بتون استعدادات بشريه‌يى ، و عالمده سلطنت
سورمك ، و آخرتده سعادت ابديه‌يه مظهر اولمق
ايچون مجهز ايديلان قابلياتى ، و ميولاتى ، عبث،

و بیهوده اولماقلغی ، استلزام ایدر . . . عبث ایسه استقراء تامه . مناقض ، اولدیغی کبی ، صانع حکیمك حکمتنه ، دخی معارض ، و نبی صادقك ، حکمنه‌ده مخالفدر . . . اوت استقبال ، بو دعوالرك بر قسمنی تصفیه ایده‌جکدر ؛ فقط تمام تصفیه‌سی ایسه ، آخرتده کوریله‌جکدر . . . شویله : اشخاصدن قطع نظر ، نوعی ، و عمومی ، حسن ، وحقك میدان غلبه‌سی استقبالدر ، بز اولسه‌ك ، ملتمز باقیدر . . . قرق سنه ایله راضی دکلز . . . اك اقل بیك سنه غلبه‌یی ایسترز . . . لکن هم شخصی ، هم عمومی ، هم جزئی ، هم کلی اولان حسن . حق ، و خیر ، و کمالك میدان غلبه‌سی ، و محکمهٔ کبری‌سی ، و بشری سائر اخوانی اولان کائنات منتظمه کبی ، تنظیم ، و استعدادیله متناسب ، تجزیه ، و مکافات ، ویرن ، یالکز دار آخرتدر . . . زیرا آنده حق ، وعدالت محضه ، تجلی ، ایدجکدر ؛ اوت بو طار دنیا ، بشرك جوهرنده مندمج اولان استعدادات غیر محدوده ، وابد ، ایچون ، مخلوق اولان میولات، وآرزولرینك

سنبل لنمسنه ، مساعد دكلدر . . . بسلمك ، و تربيه ايچون، بشقه عاله كوندريله‌جكدر... انسانك جوهرى بيوكدر . . . ماهيتى ، عاليه‌در . . . جنـاتى ، دخى عظيمدر . . . انتظاميده ، مهمدر. . . سائر كائناته ، بكزه‌ماز . . . انتـظامسز ، اوله‌ماز . . . اوت ابده نامزد اولان ، بيـوكدر . . . مهمـل قاله‌ماز . . . عبث ، اوله‌ماز... فناء مطلق ايله ، محكوم اوله‌ماز ... عدم صرفـه ، قاچـه‌ماز . . . « جهنم ، » آغزينى « جنت ، » دخى آغوش نازندارانه‌سـنى ، آچوب ، بكليورلر . . .

❁ خاتمه ❁

اسلامك ، وآسـيانك ، استقبالى ، اوزاقدن ، غايت پارلاق ، كورنيور ... چونكه : آسيانك حاكم ، اول و آخرى اولان اسلاميتك ، غلبه‌سى ايچون درت ، بش ، مقاومت سوز ، قوتلر اتفاق ، واتحاد ايتمكده ـ درلر . . . برنجى قوت ، معارف و مدنيت ايله مجهز اولان، اسلاميتك قوت حقيقيه‌سيدر ايكنجى‌سى تكمّل

مبادی ووسائطله مجهز اولان احتیـاج شدیددر . . .
اوچنجیسی، آسیائی، غایت سفالتده، بشقه یرلری، نهایت
رفاهتده کورمکدن نشأت ایدن تنبّه تام ، وتیقظ کامل
ایله مجهز اولان غبطه و رقابت ، وکین مضمردر . . .
دردنجیسی ، اهل توحیـدك ، دوسـتوری اولان
توحید کلمه، وزمینك خاصیه‌تی اولان اعتدال وتعدیل
مزاج ، وزمانك ضیاسی اولان تنور ازهان ، ومدنیتك
قانونی اولان تلاحق افکار ، و بدویتك لازمی اولان
سلامت فطرت ، و ضرورتك ثمره‌سی اولان خفیفلق،
و جرئت تشبث ایله مجهز اولان استعداد فطریدر . . .
بشنجی ، بوزمانده مادةً ، ترقیه ، متوقف اولان اعلاء
کلمةالله ، اسـلامیتك امریله ، و زمانك ، الجا آتیـله
وفقر شدیدك ، اجباری ایله ، وهر آرزویی اولدیرن
یاسك ، اولمه‌سیله ، حیات بولان امیدیله ، مجهز اولان
آرزوی مدنیت ، و میل تجـدددر . . . و بو قوتلره
یاردیم ایتمك ایچون ، اجانب ایچنـه اختلال ویرن ،
و مدیتلری اختیارلندیران ، مساوی مدنینك ، محاسننه
غلبه‌سـیدر . . . و سعیك ، سـفاهته ، عدم

كفايتيدر . . . بونك ايكى سببى واردر ، برنجيسى ، دين و فضيلتى ، دستور مدنيت ، ايتمامكلكدن نشأت ايدان مساعدەئى سفاهت ، وموافقت شهوت نفسدر ... ايكنجيسى حب الشهوات ، و ديانتسزلغك نتيجەسى ، ولان ، مرحمتسزلكدن نشأت ايدان ، معيشتده كه مدهش مساواتسزلقدر . . . اوت شو ديانتسزلق ، آوروپا مدنيتنك ، ايچ يوزينى ، اويله قاريشديرمش كه اوقدر فرق فساديەيى ، و اختلاليەيى توليد ايتمش ، فرضا حبل المتين اسلاميه و سد ذولقرنين كبى ، شريعت غرانك حقيقتنه ، التجاء ، وتحصن ايدلمازايسه بو فرق فساديه ، آنلرك عالم مدنيتلرى ، زير و زبر ايدەجكلردر ... نصل كه شمديدن تهديد ايديورلر ... عجبا حقيقت اسلاميەنك بيكلر مسائلندن يالكز زكات مسئلەسى ، دستور مدنيت ومعاونت اولورسه ، بوبلائى ، وايلانك يواسى اولان معيشتده كه مدهش مساواتسزلكه ، دواء شافى اولميەجقميدر ... اوت اك مكمل ، وبوز لماز ، بر دواء اولەجقدر . . . اكر دينلسه شمدى يه قدر آوروپائى غالب ايتديران سبب ، يوندنصكره ندن

ایتماسون ، جواب بوکتابك مقدمه‌سنی مطالعه ایت ، صکره بونه ده دقت ایت ، سبب ترقیسی ، هرشیئی کیج آلمق ، وکیج ده براقمق ، ومتانت ایتمك ، شانکده اولان ، برودت مملکت ، ومکان ومسلکنك طارلغی ، و ساکنلرك کثرتندن نشأت ایدان فکر معرفت ، وآرزوی صنعت ، ودکز ، ومعدن ، وسائر وسائطك مساعده‌سیله حاصل اولان تعاون ، وتلاحق ایدی ... فقط شمدی تکمل وسائط نقلیه ایله ، عالم ، بر شهر واحد حکمنه کچدیکی کبی ، مطبوعات ، وتلغراف کبی، وسائط مخابره ، ومداوله ایله ، اهل دنیا ، بر مجلسك اهلی حکمنده در ... والحاصل آنلرك یوکلری آغر ، بزم که خفیف اولدیغندن یتشوب ، کچه جکز ، اکر توفیق رفیق اوله .

❁ خاتمه‌نك خاتمه‌سی ❁

آسیانك بختنی ، اسلامیتك طالعنی ، آچه‌جق ، یالکز مشروطیت وحریتدر . . . فقط شریعت غرانك تربیه‌سنده قالمق شرطیله .

❁ تنبیه ❁

محاسن مدنیت دینلان امرلر ، شریعتك بشقه‌شکله ، چوریلمش ، برر ، مسئله‌سیدر .

❁ اونجی مقدمه ❁

بر کلامده ، هر فهمه کلان شیلرده ، متکلم ، مؤاخذه اولنماز ، زیرا مسوق له الکلامدن بشقه مفهوملر ، اراده ایله درعهده‌ایدر ، اراده‌ایتماز ، ایسه، عتاب اولنماز ، فقط غرض و مقصده ، مطلقا ضامندر ... فن بیانده ، مقرردر ؛ صدق وکذب ، متکلمك قصد ، وغرضك آرقه‌سنده ، کیدییورلر ؛ دیمك مقصود ومساق کلامده اولان‌مؤاخذه ، وتنقید ، متکلمه عائددر... فقط کلامك مستتبعاتی ، تعبیر اولنان تلویحات وتلمیحاتنده ، و صور معانی ، وطرز افاده ، ومعانی اولی تعبیر اولنان وسائل ، و اسلوب غرضنده ، اولان کناه ومؤاخذه ، متکلمك ذمتنده دکل ، بلکه عرف ، وعادته ، وقبول عمومیه ، عائددر . . . زیرا

تفهیم ایچـون ، قبول عمومیـه ، و عرف ، احترام اولنور ... همده ، اکر حکایت ایسه ، خلل وخطـا محکی عنه‌یه عائد در ؛ اوت متکلم صـور و مستتبعاتده مؤاخذه ، اولنماز ، زیرا آنلره ال آتمق . ثمراتنی ، آلمق ایچون دکلدر ، بلکه دها ، یوقاری مقاصدك ، داللرینـه ، چیقمق ایچوندر . . . اکر ایسـترسك ، کنائی شـیلره دقت ایت ، مثلا فلانك قلنجنك بندی اوزوندر ، ورمادی چوقدر، دینلدیکی وقت، او آدم، اوزون ، وسخی اوله ، رماد و قلیجی هیچ اولمـاز ایسه‌ده ، کلام صـادقدر ، اکر ایسـترسك ، مثال ، و مثل فرضیه‌یه دقت ایت ، کوره‌جك سك : اشتهاردن نشأت ایدان قیمت ، وقوة ایله مداوله‌ٔ افکار ، وعقللر آره‌سـنده ، سفارته ، مسـتعد اولیورلر . . . ، حتی مثنوی ، وسـعدی کبی ، اك طوغری مؤلف ، و اك محقق حکیم ، اومثل فرضیه‌یی ، استخدام ، و استعمال ایتمه‌لرندن ، مشاحت کورمامشلردر . . . اکر بوسرّ، سکا کورندی ، و ایشق‌لندی ، مؤمنی ، آندن یاندر ، قصت ، وحکایتك کوشـه‌لرینه ، کیت ، زیرا جزئده

جاری اولان ، بعضاً کلده ، دخی جاری اوله بیلور ...

تنبیه

اوچنجی مقاله ده مشکلات و متشابهات قرآنیه‌یه دائر ، برقاعده کله‌جکدر ؛ اقتضاء مقام ایله . شمدیلك بر نبذه‌سنی ذکر ایده‌جکز ؛ شویله وقتا که کتاب حکمیدن مقصود اهم ، اکثریتی تشکیل ایدان جمهورك ارشادی ایدی . چونکه خواص ، عوامك مسلکندن استفاده ، ایده بیلورلر . . . فقط عوام ایسه خواصه خطاب اولنان ، کلامی ، حقیله ، فهم ایده مازلر ، حال بوکه جمهور ایسه ، اکثری ، عوام ، وعوام ایسه مالوفات ومتخیلاتندن . تجرد ایدوب ، حقیقت محضه ، و مجردات صرفه‌یی ، چیلاق اوله‌رق ، کوره‌مزلر ، فقط کورمکلری تأمین ایده‌جك ، یالکز ذهنلرینك تأنیسی ایچون ، مألوف اولان زی ولباس ایله مجردات ، عرض اندام ایتمکدر . . . تا مجرداتی ، صور خیالیه آرقه‌سنده ، تماشا ایتمکله کوروب ، تانه‌سون ، اویله ایسه حقیقت محضه ، مالوفلرینی کیه‌جکدر . . . فقط

صورته ، حصر نظر ایتمامك كركدر . . . بو سره بناءً در : اسالیب عربده ، عقول بشره ، اولان تنزلات الهیه ، تعبیر اولنان ، مراعات افهام ، ومماشات اذهان ، قرآن معجز البیانده ، جریان ایتدی . . . ازجمله « فاستوی علی العرش ، ویدالله فوق ایدیهم ، وجاء ربك » ، و امثالی ، همده ، « تغرب الشمس فی عین حمئة » ، واشباهی ، همده « والشمس تجری لمستقر » و نظائری ، بو اسلوبه ، برر مجرادر ، « ذلك الكتاب لاریب فیه »

❁ خاتمه ❁

صعب اولان بركلامك ، اغلاق واشكالی ، یا لفظ ، واسلوبك پریشانلكندن نشأت ایدر . . . بو قسم ، « قرآن» واضح البیانه ، یانشمامشدر... ویاخود معنانك ، دقیق ، درین ، ویاخود قیمتدار ، ویاخود غیرمألوف ، غیر مبذول ، اولدیغندن ، كویا فهمه قارشو ، نازلنمق ، وشوقی آرتیرمق ایچون ، كندنی كوسترمامك ، وقیمت ، و اهمیت ویرمك ، ایستر ، مشكلات « قرآنیه » بو قسمدندر .

تنبیه

حدیث شریفده وارد اولدیغی کبی ، هر آیتك ، برر ، ظاهر ، و باطن ، و هر ظاهر ، و باطنك ، برر ، حد ، ومطلعی ، و هر حد ، ومطلعك ، چوق شجون ، و غصونی واردر . . . علوم اسلامیه ، بوکا شاهددر ، بو مراتبك ، هر برینك ، برر درجه‌سی ، برر قیمتی ، برر ، مقامی واردر . . . تمیز لازمدر ، لکن ، تزاحم ، یوقدر ، فقط اشتباك ، اشتباهی انتاج ایدر . . . نصل دائرهٔ اسباب ، دائرهٔ عقائده ، قاریشدیرلسه ، یا توکل نامیله بر بطالت ، ویا مراعات اسباب نامیله ، بر اعتزالی ، انتاج ایدر... اویله‌ده ، دوائر و مراتب ، تفریق اولنمز ایسه ، بویله نتیجه‌لری ویرر . . .

اون برنجی مقدمه

کلام واحدده ، احکام متعدده ، اوله‌بیلور . . . برصدف ، چوق جواهری ، تضمن ایده‌بیلور . . .

ذوی‌الالبابجه مقرردر ؛ قضیهٔ واحده ، متعدد قضایایی
تضمن ایدر ، او ، قضیه‌لرك هر بری آیری ، برر ،
معدندن ، چیقدیغی ، کبی ، آیری ، آیری ، برر ،
ثمره‌ده ویرر ، بری برندن ، فرق ایتمیان ، حقدن ،
بکا نه قالور . . . مثلا حدیثده دنیلمش « انا والساعة
کهذین» یعنی بن وقیامت بوایکی برماق کبی‌یز ، مابینمزده
توسط ایده‌جك ، پیغمبر یوقدر . . . ویا حدیثك
مرادی نه ایسه حقدر . . . شمدی بو حدیث ، اوچ
قضیه‌یی متضمندر، برنجیسی بوکلام، پیغمبرك کلامیدر ،
بوقضیه ایسه، تواترك ، ـ اکر اولسه ـ نتیجه‌سیدر .
ایکنجیسی کلامك معنای مرادی حق ، وصادقدر . . .
بو قضیه ایسه ، معجزه‌لردن تولد ایدن برهانك نتیجه‌
سیدر . . . بو ایکی‌سنده ، اتفاق ایتمك کرکدر . . .
فقط . برنجیسنی انکار ایدن ، مکابر ، کاذب اولور .
ایکنجیسنی انکار ایدن ، آدم ، ضلالته کیدر ، ظلمته
دوشر ، اوچنجی قضیه بو کلامده مراد بودر . . .
و بو صدفده اولان جوهر ، بودر : بن کوستریبورم .
بو قضیه ایسه تشهی ایله دکل ، اجتهادك نتیجه‌سیدر ...

ذاتاً مجتهد اولان بشقه مجتهدك تقليدينه مكلف دكلدر...
بو اوچنجی قضیه‌ده اختلافات فوران ایدرلر . «قالووقیل»
بوكا شاهددر. . . بونی انكار ایدن آدم ، اكر اجتهاد
ایله اولسه ، نه مكابردر ، ونه كفره كیدر ، زیرا عام ،
بر خاصك انتقاسیله ، منتفی دكلدر . . . بناءً علیه هر
اوه ، كندی قپوسیله كیتمك لازمدر . . . زیرا هر ،
اوك ، بر قپوسی وار ، و هر كلیتك بر آنختاری
واردر .

❁ خاتمه ❁

بو اوچ قضیه حدیثده جریانی كبی آیتده‌ده جریان
ایدر ، زیرا عمومیدر ، فقط قضیهٔ اولاده ، بر فرق
دقیق واردر . . و بوندن بشقه بر كلامده چوق
احكام ضمنیه بولنور ، فقط خصوصیدر . . . هربری
آیری بر اصل ، آیری بر ثمره‌سی اوله‌بیلور . . .

❁ تنبیه ❁

التزام خلاف ، و تعصب بارد ، و میل التفوق ،
وحس طرفدارلق ، و وهمی بر اصله ارجاع ایله ،

كندینه عذر ، كوسترمك ، آرزوسنه موافق اولان ضعیف شیلری ، قوی كورمك ، و غیرك تنقیصیله ، كندی كمالنی كوسترمك ، وغیری تكذیب ، ویا تضلیل ایتمكله كندی صدق واستقامتنی اعلان ایتمك كبی سفیل و سفلی امرلرك منشائی اولان حب نفس ایله ، بویله مقاملرده مغالطه ایدهرك ، چوق بهانهلر بوله بیلور ... و « الی الله المشتكی » . . .

❁ اون ایكنجی مقدمه ❁

لبیّ بولیان ، قشر ایله ، مشغول اولور . . . حقیقتی طانهمیان ، خیالاته صاپار ، صراط مستقیمی كورهمیان ، افراط و تفریطه دوشر ، موازنهسز ، و میزانسز اولان ، چوق آلدانر ، آلداتر ، ظاهر پرستلری آلداتان ، بر سببی ، قصهنك حصه ایله ، مناسبتنی ، و مقدمهنك مقصود ایله . ذهنده مقارنتی ، وجود خارجیده، اولان مقارنتله ، التباس اولنمسیدر. بو نقطهیه دقت ایت ، صكره محتاج اولهجقسك ، همده اختلالاتی تولید ایدن، اختلافاتی ایقاع ایدن، خرافاتی

ایجاد ایدن ، مبالغاتی انتاج ایدن ، اسبابك بریسی ،
و بلکه اك برنجیسی : خلقتده اولان حسن ،
و عظمت ، و علویته ، عدم قناعدر . . . حاشا ،
ذوق فاسدهسیله ، استخفاف نظام ایتمکدر . . .
حال بوکه عقل و حکمت نظرلرنده هر بری قدرتك ،
اك باهر ، معجزهلرندن ، اولان حقائق عالمده ، اولان
حسن انتظام ، وکمال ، وعلویت ، او درجه . دست
حکمت ایله ، نقش اولمش که ، بتون خیال پرستلرك ،
و مبالغهجیلرك ، خولیالرندن ، کچمش اولان خارق -
العاده حسن ، و کماله نسبت اولنسه ، او خارقالعاده
خیاللر ، غایت عادی ، و او عادات الله ، غایت خارق،
العاده برحسن وحشمت کوسترهجکدر . . . فقط جهل
مرکبك همشیرهسی ، و نظر سطحینك آنهسی اولان
الفت مبالغهجیلرك ، کوزلرینی قپاتمشدر . . . بویله
کوزلری آچق ایچوندر : مألوف اولان آفاق و انفسده
دقت نظره ، کتاب حکیم امر ایدر . . . اوت کوزلری
آچان ، یالکز نجوم قرآنیهدر . . . اویله نجوم ثاقبه -
درلرکه : جهلك ظلمنی و نظر سطحینك ظلماتنی دفع

ایتدکلری کبی ، آیات بینات ، ید بیضاء ایله ، الفت وسطحیتك حجابلری ، و ظاهر پرستلکك پرده‌سنی ، پارچه‌پارچه ایده‌رك ، عقولی آفاق ، وانفسك حقائقنه، توجیه ایدوب ، ارشاد ایتمشلردر... همده میل‌المبالغاتی تولید ایدن . بشرك کندی میلنی قوه‌دن فعله چیقارمسنه میلان فطریه‌سیدر . . . زیرا میللرندن بریسی حیرت ویره‌جك ، عجیب شیلری کورمکه ، و کوسترمکه ، و تجدده ، و ایجاده اولان میلیدر . . . بوکا بناءً وقتا بشر ، نظر سطحیله ، کائنات قاپلرنده ، الفت قپاغی آلتنده ، اولان غداء روحانیسی ، ذوق ایده‌مدیکندن، قابی وقپاغی، یاله‌مقله، اوصانمق، وقناعتسزلك، و خارق‌العاده‌یه میل ، وخیالاته اشتهادن بشقه نتیجه ویرمدیکندن، میل خارق‌العاده ایله، یاتجدد، ویاترویج ایچون ، میل‌المبالغه ، تولد ایدر . . . او مبالغه ایسه ، طاغ‌تپه‌سنده ، برقارطوپی ، کبی یوارله‌مقله ، تاخیالك، یوکسك ، ذروه‌سندن ، لسانه قدر ، تکللنسه صکره لساندن لسانه ، یوارله‌نوب کیدرایکن ، کندی‌حقیقتنك، چوق پارچه‌لرینی ، طاغتمقله برابر ، هر لساندن ،

میل المبالغه ایله چوق خیالاتی کندینه طوپلار ، شابه
کبی بیور ، حتی قلبه دکل ، بلکه صماخده ، بلکه
خیالده بیله یرله‌شه‌میور . . . صکره بر نظر حق کلور ،
آنی تجرید ایتمکله ، چبلاق ایده‌رك ، توابعنی طاغیدوب ،
اصلنه ارجاع ایدر . . . حق کلور ، باطل اولور .
سرّیده ظاهر اولور ، ازجمله بوکونلرده بر حکایت ،
بوکا مثال اوله بیلور . فخر اولمسون زمان صبا -
وتمدنبرو ، اس الاساس مسلکم ، افراط وتفریط ، ایله
حقائق اسلامیته ، سوریلان ، لکه‌لری ، تمیزله‌مك ،
واو الماس کبی ، حقیقتلرینه ، صیقل وورمك ایدی .
بو مسلکمه . تاریخ حیاتم ، پك چوق وقوعاتیله ،
شهادت ایدر . . . بونك ایله برابر ، بو کونلرده ،
کریت ارض کبی ، بدیهی بر مسئله‌یی ، ذکر ایتدم ،
او مسئله‌یه ، تماس ایدن ، مسائل دینیه‌یی ، تطبیق ،
وتوفیق ایده‌رك ، دشمنلرك اعتراضاتی ، و محب دینك
وسوسه‌لرینی ، دفع ایلدم ، نصل که مسائلده مفصلاً
کله‌جکدر . . . صکره غول‌بیانی کبی ، خیالاته آلشان ،
ظاهر پرستلرك ، دماغلری ، قبول ایتمیه‌رك کبی کو-

رندیلر ، فقط اصل سبب بشقه غرض اولمق کرکدر...
کویا کوز یومقله ، کوندزی کیجه ، ویا اوفله‌مقله ،
کونشی سوندرمکه ، احتمال ویرمنك کبی ، بر حرکت ،
مجنونانه‌ده . بولندیلر ، کویا آنلرك ظننجه ، کریویت
ارضه حکم ایدن ، دینده چوق مسائله مخالفت ایدیور ،
آنی بهانه ایدرك ، بیوك بر افترائی ، ایتدیلر ، اودرجه‌ده ،
قالمدی ، وسوسه‌لی اذهانی ، افترانك ، بویمسنه ، مساعد
بر زمین بولدیقلرندن ، افترائی اودرجه بوییتلر . . .
که اهل دیانتك ، حقیقةً جکرلرینی داغدار ، واهل
حمیتی ، کرد ترقیاتندن ، مأیوس ایتدیلر ، لکن بوحال
بیوك بردرسدر : بنی ایقاظ ایتدی که جاهل دوست ،
دوشمن قدر ضرر ویره بیلور ، اویله ایسه شمدی‌یه
قدر ، یالکز دشمنك طرفنه باقوب ، الده کی آلماس
قلیجی ، آنلرك : تفریطلرینی ، قراردم ، فقط شمدی
مجبورم ... اویله دوستلرك ، تربیه‌لری ایچون ، آنلرك
عوام پرستانه ، وافراطکارانه ، اولان خیالاتلرینه ،
اوقیلجی ، بردرجه ایلشدیره‌جکم ... اکرچندان بویله
شخصی شیلرك ، بویله مباحثاتده ذکرلری لازم دکلدر ،

فقط شخصیتده قالمدی . مدرسه‌لرك حیاتلرینه تعلق ایدر برمسئله عمومی حکمنه کیشدی ، او ظاهر پرستلر امین اولسونلرکه : سعی‌لری بیهوده‌در... شمدی‌یه قدر بزی بویله عوام پرستانه ، سفسطه‌لر ایله ، بزی جاهل براقدیلر ، بوندن صکره بزی جاهل براقمغله ، جهله‌زدن استفاده ایتمك ، ایستیورلر ، اولماز ، واوله‌ماز ، مدرسه‌لر حیاتلنه‌جقدر . . والسلام . . . همده ظاهریونك افکارینی تشویش ایدن ، و خیالاتنی انتظامدن چقاران ، صدق انبیانك ، دلائلی ، یالکز خارق‌العاده‌لرده منحصر اولدقلرینی ، اعتقاد ایتمه‌لریدر ... همده پیغمبرمزك جمله حالی ، ویاا کثریتی . خارقه اولمق ، اعتبار ایتمه‌لریدر . . . بو ایسه وجود ، مساعده ایتمدیکی ایچون متخیلاتلری ، انتظام بوله‌میور ، حالبوکه بویله اعتقاد ، سرّ حکمت‌الهیه‌دن وخلقت عالمده جاری اولان قوانین الهیه‌یه پیغمبرلرك تسلیم ، واتباعلرندن ، غفلت ، بك بیوك برغفلتك نتیجه‌سیدر ... اوت پیغمبرمزك ، هربر حال‌وحرکتی ، صدقنه‌دلالت . وحقه ، تمسکنه‌شهادت ، ایتمکله برابر ، پیغمبرده ، عادات‌اللّهه ، اتّباع و انقیاد

ایدیور ... مقالهٔ ثالثده ، بوسرّه تنبیه ایدیله‌جکدر ..
همده خارق‌العاده‌نك ، اظهاری تصدیق نبوت ایچوندر ...
تصدیق ایسه . ظاهراولان معجزاتیله ، اکمل وجه‌ایله
حاصل اوله‌بیلور . . . اکر حاجتدن فضله ، خارقه
اولسه ، یاعبثدر . . . و یا سرّ تکلیفه منافیدر، زیرا
تکلیف نظری اولان شیده ، بر امتحاندر . . .
بدیهیات ویا بداهته یقین اولان شیلرده ، ادنا ، اعلایله
مساوی اوله‌بیلور . . . و یاخود جریان حکمتك
سرّنه تسلیم ، و اطاعته ، مخالفدر . . . حالبوکه
پیغمبرلر ، هر کسدن زیاده ، عبودیت ، و تسلیمه ،
مکلفدرلر . . . ای شو پریشان سوزلریمه نظر ایدن
طالب حق ، سنك ماهیتنده اکلیش اولان میولات
شو اون ایکی مقدمه‌ده ، سکونیله برابر جریان ایدان
شمس حقیقتك ضیاسیله ، نشو ونما بولوب چیچکلر
آچه‌جقدر . . .

❀ خاتمه ❀

سید اولمیان سیدم ، وسید اولان دکلم ،
دیانلر ، ایکیسی‌ده کناهکار ، و دخول ایله خروج

حرام ، اولدیقلری کبی ، حـدیث و قرآنده دخی زیاده ویا نقصـان ایتمك ، ممنوعدر . . . فقط زیاده ایتمك ، نظـامی بوزدیغی ، ووهمه قپو آچـدیغی ، ایچون ، دها ضررلیدر . . . نقصانه ، جهل بر درجه عذر اولور .. . فقط زیاده ایتمك ، علم ایله ، اولور ، عالم اولان ، معذور دکلـدر . . . کذالك ، دیندن بر شیئی ، فصل ویا اولمیانی وصل ایتمك ، ایکیسیده جائز دکلدر . . . بلکه حکایاتك پاخرلری ، و اسرا ـ ئیلیاتك مزخرفاتی ، و تشبیهاتك موهاتی ، آلماس عقیده‌ده ، جوهر شریعتده ، درراحکامده ، ادخال ایتمك ، قیمتنی دها زیاده تنزیل ، ومتحریٔ حقیقت اولان مشتریسنی ، دها زیاده تنفیر ، و پشیمان ایدر .

❁ خاتمه‌نك خاتمه‌سی ❁

بر آدم ، مستعد و قابل اولدیغی شیئی ، ترك ، و اهل اولمیان شیئه تشبث ایتمك ، شریعت خلقته ؛ بیوك بر اطاعتسزلکدر . . . زیرا شـانی اودرکه : استعدادی ، صنعتده ، انتشار ، وتداخل ، وصنعتك

مقايسنه ، احترام ، و محبت ، و نواميسنه ، تمثل ، و امتثال ، . . . الحاصل فنا فی الصنعت اولمقدر . . . وظيفهٔ خلقت بو ايكن ، بو يولسزلقله ، صنعتك صورة لايقه‌سنی تغيير ايدر ، ونواميسنی ايخيدر ، و اصل مستعد اولديغی صنعته اولان ميليله ، تشبث ايتديكی غير طبيعی صنعتك صورتنی چركين ايدر . . زيرا بالقوه اولان ميل . و بالفعل اولان صنعتك ، امتزاجسزلكی ايچون ، بر كشماكش اولور . . . بو سره بناءً پك چوق آدم ، ميل الآغالق ، وميل - الآمريت ، و ميل التفوق ايله ، متحكم كچرمك ايسته‌ديكندن ، علمك شانكده اولان تشويق ، و ارشاد ، و نصيحت ، ولطفی ، ترك ايدوب ، كندی استبداد ، و تفوقنه وسيلهٔ جبر و تعنيف ايدر . . . علمه ، خدمته بدل ، علمی ، استخدام ايدر ... بوكا بناءً وظائف ، اهل اولميانك اللرينه كچدی ؛ باخصوص مدارس ، بونك ايله ، اندراسه يوز طوتدی بوكا چارهٔ يكانه ، دائرهٔ واحده‌نك حكمنده اولان مدرسلری دارالفنون كبی ، چوق دوائره تبديل ، و ترتيب

ایتمکدر ... تا هر کس سوق انسانیسیله حقنه ، کیتمکله ، حکمت ازلیه‌نك امر معنویسنی ، میل فطریسیله امتثال ایدوب، قاعدهٔ تقسیم الاعماله ، تطبیق ایدیلسون .

تنبیه

علوم مدارسك تدنیسنه ، و مجرای طبیعیدن چویرمسنه ، برسبب مهم بودر . علوم آلیه ، مقصود بالذات صره‌سنه کچدیکندن ، علوم عالیه مهمل ، قالدیغی کبی، لباس معنا حکمنده اولان عبارهٔ عربیه‌نك حلّی ، اذهانی ضبط ایده‌رك ، اصل مقصود اولان علم ایسه ، تبعی قالمقله ، برابر عباره‌لری بر درجه مبذول اولان ، و سلسلهٔ تحصیله رسماً کچن کتابلر ، اوقات ، افکاری ، کندینه حصر ایدوب ، خارجه چقمسنه، میدان ویرمه‌ملریدر ... ای برادر وجدان ، ظن ایدیورم ، شمدی شو مقدمات اوزرینه ترتب ایده‌جك اولان کتب ثلاثه‌یی ، نه ، ماهیتده اولدقلرینی کورمك ایستیورسك ، فقط دها صبر ایت ، شمدیلك سکا بر موضوع ، سویله‌جکم ، که اوکتبك بر زمین

اجمالیسنی ، تعبیر دیکر ایله کوچك بر فوطغرافنی ، ویا اجمالی بر خریطه‌سنی تشکیل ایدر . . . همده او کتبده سکز طقوز مسئله‌یی ، عجله ایدوب سکا تقدیم ایده‌جکم . . . اوچنجی مقاله‌دنصکره ، اکر مشیئت الٓهیه تعلق ایتسه ، و توفیق ربانی ، رفیق اولسه تفصیلاتنی ذکر ایتمك ، فکرنده‌یم ؛ ایشته موضوع و زمین بودر . . . قرآنك کوستردیکی وسائلیله ، طوغری حکمتك قوتیله ، بر سیر روحانی ، اوله‌رق سماواتك علوملرینه چیقه‌جغم ؛ تا اورادن تماشا ایدوب کوره‌جکزکه کرهٔ ارض ، هول ، ویا طوپ ، ویا فرفره ، ویاصپان طاشی . کبی صانع حکیم‌دست قدرتله دونده‌روب ، آتمکله ، چوریور ، تا پارچه پارچه ایده‌رك ، دها ایوسنه تبدیل ایده‌جکنه ، نظر حکمتله کوره‌جکز ؛ صکره‌ده ، سماواتدن آصلوب ، جوّدن کچه‌جکز ، تدریجاً بیشیکمز اولان ، و بشرك یاتوب ، واستراحت ایله‌مسی ایچون خالق رحمن سطحنی سروب مهیا وممهّد ایتمش اولان کرهٔ ارضه اینه‌جکز... صکره‌ده بشر چوجقلغندن چیقدیغی کبی ، بشیکنی آتوب ، خراب

ایتمکله، بشری سعادتسرای ابدیه‌یه، کوندرلمسنه، نظر دقتله
تماشا ایده‌جکز . . . بونی تماماً تماشا ایتدیکمزدن صکره
زمان ومکانیله ، مقیّد اولمیان، سیر روحانیله ، زمان
ماضی قطعه‌سنه کیروب ، ابناء جنسمز اولان ، ابناء ماضی
ایله، سیالهٔ برقیهٔ تاریخیه ایله ، مخابره ایده‌جکز ، اومغرب
اختفانك، کوشه‌سنده، وقوعه‌کلان، حادثاتی اوکرنوب،
اوندن ، فکر ایچون بر شمندوفری . یاپه‌جغز ،
صکره دونوب ، کلمك اوزره اولان ، ابناء جنسمزی
زیارت . و استقبال ایچون ، سعادتك فجر صادقنی ،
اوزاقدن کورمك ، وکوسترمك ایله ، مشرق استقباله ،
متوجه اوله‌رق ، شمندوفر ترقیه ، و توفیق دینلان
سفینهٔ سعیه ، بیکدیکمز ایله برابر اللریمزده اولان برهانك
مصباحیله ، او ، بدایتی قرانلق کوریلان ، فقط آرقه‌سی ،
غایت پارلاق اولان . زمانه ، داخل اوله‌جغز . . . .
تا ابنای مستقبلیله ، مصافحه ایدوب ، سعادتلرینی
تبریك ایده‌جکز . . . ایشته بوکوچك فوطغرافده ،
اویله برکوزل رسم مندمجدر . که ایلروده تحریر ایله ،
سکا کورینه‌جکدر . . . شمدی بوزمینده ، کتب

مزبوره‌نك شجره‌لری تثبت ، و مقالات ثلاثه‌نك جداولیله ، صولانه‌جقدر . . . ای برادر ! سنك ألنی طوتوب ، خزینهٔ حقائقه . کوتورمکدن اول ، وعد ایتدیکم ، بر قاچ مسئله ایله عجله ایدوب ، بصر بصیرتکزه ، غشاوت ، وپرده اولان خیالاتی . دفع ایده‌جکم ، اویله خیالات ، غول یبانی کبی ، اللریله ، سنك کوزینی قاپر ، کوکسنه وورر ، سنی تخویف ایدر ... فرضا کوسترسه‌ده ، نوری ، نار ، درّی ، مدر کبی ، کوسترر . . . اوخیالاتدن صاقین ، سنك وسوسه‌لرینك ، الك بیوك منشائی ، کرویته ، تعلق ایدان برقاچ مسئله‌در . . . ازجمله ثور ، وحوت ، وقاف طاغی ، وسد ذوالقرنین ، وجبالك اوتادیتلری ، و(یر) آلتنده‌جهنمك یرینی تعیین ایتمك ، «ودحاها ، وسطحت ، والشمس تجری لمستقر ، و ننزّل من السماء من جبال فیها من برد » ، کبی مسائلدر . . . حقیقتلرینی بیان ایده‌جکم ، تا دینك دشمنلرك ، کوزلری ، قپادیلسون ، و دوستلرینك کوزلری دخی ، آچلسون ایشته باشلیورم .

برنجی مسئله

سنك منصف اولان ذهننه ، معلومدركه : كرويت ارض ، ويرك يوارلغنه ، محققين اسلام ، اكرچه اتفاق سكوتيله اولسه ، اتفاق ايتمشلردر . . . اكر بر شبهه‌ك وار ايسه ، مقاصد ، ومواقفه ، كيت، مقصده وقوف . و اطلاعى ، پيدا ايده‌جكسك ، وكوره‌جكسك سعد ، وسيد ، طوپ كبى كره‌يى، اللرنده طوتمشلر ، هرطرفنه تماشا ايديبورلر ... اكر او ، قپو ، سكا آچيله‌مدى . مفاتيح الغيب اولان امام رازينك كنيش اولان تفسيرينه ، كير ، وسرير تدريسده ، او داهىء امامك ، حلقهٔ درسنده ، اوتور، درسنى ديكله . . . اكر آنك ايله ، مطمئن اوله‌مدك، ارضى، كرويت قاپنه ، صقشديره‌مدك ، ابراهيم حقينك آرقه‌سنه ، دوش ، حجة الاسلام اولان امام غزالينك ، يانه ، كيت ، فتوى ايسته ، ديكه ، كرويتده مشاحت وارميدر ... البته ديه‌جك ، قبول ايتمزسك ، مشاحت واردر... زيرا تا زمانكدن برو ، شويله بر فتوى كوندرمش ؟ كيم كرويت ارض كبى ،

برهان قطعیله ، ثابت اولان بر امری ، دینه حمایت بهانه‌سیله ، انکار ، ورد ایتسه ، دینه ، جنایت عظیم ایتمش اولور . . . زیرا بو صداقت دکل ، خیانتدر؛ اکر امیسك فتوی‌یی اوقیه‌میورسك ، بزم هم عصرمز، وفکراً، برادرمز اولان حسینی‌جسرینك، سوزینی دیکله ، زیرا یوکسك سس ایله ، منکر کرویتی ، تهدید ایتدیکی کبی ، حقیقت قوتیله ، پرواسز اوله‌رق دیر ، کیم دینه استناد ایله ، حمایت یولنده ، مدوریت ارضی انکار ایدر ایسه ، صدیق احمقدر . . . عدوّ شدیددن دها زیاده ضرر ویرمش اولور . . . اکر بو یوکسك سس ایله ، سنك یاتمش اولان فکر حقیقتك ، اویقودن قالقمدیسه وکوزکده آچیله‌مدی ، ابن همام وفخرالاسلام کبی ، ذاتلرك اللرینی طوت ، امام شافعی‌یه کیت ، استفتاء ایت ، دیکه ، شریعتده واردر . . بر وقتده ، بش وقتك نمازی قلنور ، همده بر قوم واردر ، یاسی نمازلرینك وقتی ، بعض وقتده یوقدر ، همده بر قوم واردر ، کونش چوق کونلرده غروب ، وچوق کجه‌لرده

طلوع ، ایتماز ، نصل اوروج طوته‌جقلر ، همده
استفسار ایت ، که شرطك تعریف شرعیسی اولان
سائر ارکانه مقارنت اولان شیدر ... نصل نمازده شرط
اولان استقبال قبله‌یه . انطباق ایدر . . . حال بوکه
یالکز قیام ، ویاری قعودده ، مقارنت واردر . . .
أمین اول امام شافعی مسئلهٔ اولی‌یی شرقدن و غربدن
کچن ، دائره‌نك مدوریتله تصویر ایده‌جکدر . . .
ایکنجی واوچنجی مسئله‌یی دخی جنوبدن شماله ممتد
اولان دائره‌نك مقوّسیتیله ، تطبیق ایده‌جکدر . . .
برهان عقلی کبی جواب ویره‌جکدر ، همده قبله
مسئله‌سنده دییه‌جك ، قبله وکعبه اویله بر عمود
نورانیدر ، که سماواتی ؛ عرشه قدر ، طاقش ،
ونظم ایدوب . کرهٔ ارضك طبقاتنی فرشه قدر ،
دله‌رك ، کائناتك ، منتظم ، برعمود نورانیسی اولمشدر..
اکر غطا وپرده کشف اولنسه ، خط شاقولیله ، سنك
کوزینك ، شعاعی ، نمازك ، هر بر حرکتنده ،
عین قبله ایله ، تماس ومصافحه ایده‌جکدر . . . ای
برادر : اکر سك ، ظن ایتدیکم ، آدملردن‌سن

عجیب خولیالرینك ، عالم خیالدن بشقه بر ، یر ، بوله‌مدیغندن ، بر قیمتی یوقدر . . . تا قلبه کیره بیلسون سکده اینانمیورسك ، نفسنی ، قاندره‌میورسك فقط صاپمش سك ؛ اکر ، او ، خیالاته آچیق ، وحقیقته قپالی ، اولان قلبکزده ، پك چوق دفعه متخیلکزدن ، دها کوچك ، اولان کرهٔ ارض ، یرلشمز ایسه ، توسیع ذهن ایچون ، نظرك ، افقنی ، کنیشلدیر ، بر مجلس حکمنده کچنان ارضك ساکنلری ، کور ، سؤال ایت ، زیرا « او » صاحبی اونی بیلور . . . آنلر عموماً مشاهده و تواتر ایله ، بر لسانله ، سکا سویلیه‌جکلر ، یاهو ، بزم بشیکمز ، و فضاء عالمده شمندوفرمز ، اولان کرّه‌مز ، او قدر دیوانه دکلدر : اجرام علویه‌ده ، جاری اولان قاعده ، و قانون آلهیدن ، شذوذ ، و سرکشلك ایتسون ؟ همده ، دلائل مجسمهٔ مسطحه اوله‌رق ، خریطه‌لری ابراز ایده‌جکدر . . .

❁ اشارة ❁

نظام خلقت عالم دنیلان ، شریعت ، فطریهٔ آلهیه ،

مولوی کبی ، جذبه طوتان ، مجذوب ، و مسافر اولان کرهٔ ارضه ، کونشه ، اقتدا ایدن ، صفبسته بلدیزلرك ، صفنده ، طوروب ، اطاعت ایتمه‌سنی ، فرض ، و واجب قلمشدر ... زیرا زمین ، زوجیله برابر ، (آتینا طائعین) دیمشلردر . . . طاعت ایسه جماعت ایله ، دها افضل ، و دها احسندر ... الحاصل صانع عالم ، ارضی ، ایسته‌دیکی کبی ، و حکمتی ، اقتضا ایتدیکی کبی ، یراتمشدر ... سزك ، ای اهل خیال ! تشهی ایله ، ایسته‌دیککز کبی ، یراتمشدر ؟ عقللریکزی ، کائناته مهندس ایتمامشدر . . .

❁ تنبیه ❁

ضعف عقیدیه ، و یاخود سوفسطائی مذهبنه اولان میله ، و یاخود دها آلمامش ، یکی ، مشتری اولمسنه ، اشارت ایدن ، امورك بریده ، بو حقیقت، دینه . منافیدر ، اولان کلمهٔ حمقاء در . . . زیرا برهان قطعیله ، ثابت اولان برشیٔ ، حق ، وحقیقت اولان دینه ، مخالف اولدیغنه ، احتمال ویرن ، و منافاتندن ،

خوف ایدن آدم ، خالی دکل ؟ یادماغنده ، بر سوفسطائی کزلنمش ، قاریشدیریبور . . . و یاخود قلبنی دلەرك ، بر موسوس صاقلانمش ، اختلال ایدیبور . . . و یاخود یکیدن ، دینه مشتری اولمش . تنقید ایله ، آلمق ایستیور . . .

❁ ایکنجی مسئله ❁

پوشیده اولمسن، ثور ، وحوتك، قصهٔ مشهورەسی اسلامیتك ، دخیل ، و طفیلی‌سیدر . . . راویسیله برابر مسلمان اولمشدر . . . ایسترسك مقدمهٔ ثالثەیه کیت ، کورەجکسك هانکی ، قپودن ، دائرهٔ اسلامیته داخل اولمشدر ... اما ابن عباسه اولان نسبتك اتصالی ایسه ، دردنجی مقدمەنك آینەسنه باق ، او ، الحاقك سرینی کورەجکسك ، بوندن صوکره مرویدر ، ارض ثور ، وحوت اوزرنده در ، حدیث اولەرق ، روایت ایدیلور . . . اولا تسلیم ایتیورز که حدیثدر ، زیرا اسرائیلیاتك نشانی ، واردر. . . ثانیاً حدیث اولسەده، ضعف اتصال ایچون یالکز ظنی افاده ایدن آحاددندر.

عقیده‌یه ، داخل اولماز ... زیرا یقین ، شرطدر ...
ثالثاً متواتر ، و قطعی‌المتن اولسه‌ده ، قطعی‌الدلالت ،
دکلدر ... اکر ایسترسك بشنجی مقدمه‌یه مراجعتله ،
اون برنجی مقدمه ایله ، مشاوره ایت ، کوره‌جکسك ،
نصل خیالات ، ظاهر پرستلری ، هوالندرمش ، بو
حدیثی ، محامل صحیحه‌دن ، چویرمشلردر ... ایشته
وجوه صحیحه اوچدر ، نصل نور ، ونسر ، وانسان ،
ودیکریله مسمّا اولان حملهٔ عرش ، ملائکه‌در ...
بو نور ، وحوت ، دخی اویله ایکی ملائکه‌در ...
یوقسه عرش اعظمی ، ملائکه‌یه ، کرّه‌یی ، کرّه‌کبی ،
همّته ، محتاج اولان ، بر اوکوزه تحمیل ایتمك ، نظام
عالمه منافیدر ، همده لسان شریعتده ایشیدیلیور ، هر
برنوعه ، مخصوص ، واو نوعه ، مناسب بر ملك موکّل
واردر... بر مناسبته ، بناءً اوملك ، اونوعك اسمیله ،
مسمّا ، بلکه عالم ملائکتده ، آنك صورتیله ، متمثل
اولیور ... حدیث اوله‌رق ایشدیلیور ، هر آقشامده ،
کونش ، عرشه کیدر ، سجده ایدر ، أذن آلیور ،
صکره کلیور ... اوت شمسه ، موکل اولان ملك ،

اسمی ، شمس ، مثالیده ، شمسدر ... اودر ، کیدر ، کلور . . . همده حکماء الٓهیون نزدنده ، هر بر نوع ایچون ، حیّ ، و ناطق ، و افراده امداد ویریجی ومستمدی، بر ماهیت مجرّده واردر... لسان شریعتده ملك الجبال ، وملك البحار ، وملك الامطار، کبی اسملر ایله تعبیر ایدیلور . . . فقط تأثیر حقیقیلری ، یوقدر. مؤثر حقیقی، یالکز ذات اقدسدر... (اذلا موثر فی الکون الاالله) ... اسباب ظاهریه‌نك وضعنده‌که حکمت ایسه اظهار عزّت، وسلطنت تعبیر اولنان دست قدرت، پرده‌سز، دائرهٔ اسبابه ، منعطف اولان نظره ، قارشو ، ظاهرا، امور خسیسه ایله مباشرت ، وملابستی کوریلامکده‌در . فقط دائرهٔ عقیده دینلان حق ، وملکوتیتده ، هر شیئی علویدر . . . دست قدرتك ، پرده‌سز ، مباشرتی ، عزته مناسبدر ... ذلك تقدیر العزیز العلیم ... ایکنجی محمل ، ثور ، عمارت و زراعت ارضك ، الك بیوك واسطه‌سی اولان اوکوزدر . . . حوت ایسه ، اهل سواحلك ، بلکه پك چوق نوع بشرك ، مدار معیشتی اولان بالقدر . . . نصل بری سوال ایدر ایسه ،

دولت نه‌شی اوستنده‌در ، جواب ویریلور ، قلیج ایله
قلم اوستنده‌در . . . و یاخود مدنیت نه ایله قائمدر ،
معرفت ، وصنعت ، وتجارت‌ایله ، جواب ویریلور . .
ویاخود نوع بشر ، نه شی اوزرنده بقابولور ، جواب
ایسه ، علم وعمل اوستنده بقا بولور ، . . کذلك ،
والله‌اعلم ، فخرکائنات ، بوکابناءً جواب‌ویرمش. شویله
سؤال ایدن ذات ، ایکنجی مقدمه نك سرّیله ، بویله
حقائقه ، ذهنی ، استعداد ، کسب ایتمدیکندن ،
وظیفه‌سی اولمیان بر شیدن ، سؤال ایتدیکی کبی ،
پیغمبرمزده ، اصل لازم اولان شویله جواب بیوردی
که یر ، ثور ، اوستنده در ... زیرا یرك ، عمارتی ،
نوع بشر ایله‌در ، نوع بشردن اولان اهل قری‌نك ،
منبع حیاتلری . زراعت ایله‌در ، زراعت ایسه ،
اوکوزك اومزی اوستنده در ، وذمتنده در . . . قسم
دیکری اولان اهل‌سواحلك ، اعظم معیشتلری ، بلکه
اهل‌مدنیتك بیوك برمعدن تجارتلری ، بالغك‌جوفنده
وحوتك اوستنده‌در . . . (کل‌الصید فی‌جوف الفرا)
مسئله‌سنه ، ماصدقدر . . . بو لطیف برجوابدر . . .

مزاحده اولسه ، حقدر . . . زیرا مزاح ایتسه‌ده ، یالکز حق سویله‌ر . . . فرضا ، سائل ، کیفیت خلقتدن ، سؤال ایتمش ایسه ، فن بیانده اولان (تلق السامع بغیر المترقب) قاعده‌سنك اسلوب حکیمانه‌سیله ، لازم ، وایسته دیکی جوابی ویرمشدر ... یوقسه خسته اولان سائل ، اشتهاء کاذبیله ، ایسته‌دیکی جوابی ، ویرمامشدر ... (ویسئلونك عن الاهله قل هی مواقیت للناس) ، بو حقیقته ، بر براعت الاستهلالدر . . . اوچنجی محمل ، ثور ، و حوت ، ارضك ، محرك سنویسنده مقدر اولان ایکی برجدر . . . اوبرجلر ، اکر چندان فرضی ، و موهومه درلر ، اصل ، اجرامی نظم ، و ربط ایله ، یوکلنمش اولان عالمده جاری و لفظاً و اصطلاحاً جاذبهٔ عمومیه مسمّا اولان عادات اللّهك قانونی ، او برجلرده تمرکز ، و تحصّل ایتدیکندن ، ارض ، برجلر اوستنده در اولان تعبیر حکیمانه جائزدر . . . بومحمل ، حکمت جدیده نقطهٔ نظرنده‌در ... زیرا حکمت عتیقه ، برجلری ، سماده حکمت جدیده ایسه ، مدار ارضده فرض ایتمشلردر...

بو تأویل ، یکی حکمتك نظرنده ، بیوك بر قیمتی تضمن ایدر . . . همده مرویدر سؤال تعدد ایتمش ، بر کره ، حوت اوستنده‌در ، دیمك بر آیدن صکره ثور ، اوستنده‌در ، دینلمشدر . . . یعنی فضاء غیر محدودنك ، هرطرفنده ، منتشر اولان مزبور قانونك، خیوط ، و اشعه‌لرك ، نقطهٔ محراقیه‌سی اولان حوت برجنده ، تمرکز ایتدیکندن ، کرهٔ ارض ، دلو برجندن ، قوشوب ، حوتده که تدلّی ایدن قانونی ، طوتوب ، شجرهٔ خلقتك ، بر دالیله ، ثمره کبی ، آصلدی . . . و یاخود قوش کبی قوندی . . . صکره طیّار اولان (یر) ، یواسنی، برج ثور اوستنده یایمش دیمکدر . . . بونی بیلدیکدنصکره ، انصافله دقت ایت ، بشنجی مقدمه‌نك سریله ، اهل خیالك ، اختراع کرده‌سی اولان قصهٔ عجیبهٔ مشهوره‌ده ، عجبا ، حکمت اذلیه‌یه ، اسناد عبثیت ، وصنعت الهیه‌ده ، اثبات اسراف ، و برهان صانع اولان نظام بدیعی ، اخلال ایتمکدن بشقه ، نه ایله تأویل اولنه‌جقدر ... نفرین ، هزاران نفرین ، جهلك ، یوزینه ...

❁ اوچنجی مسئله ❁

قاف طاغیدر ، (اشـارة) معلومدر بر شـیئك ماهیتنك ، کیفیتنی ، بیلمك ، بشقه‌در... او شیئك ، وجودینی ، تصدیق ایتمك ، ینه ، بشقه‌در ... بوایکی نقطه‌یی ، تمیز ایتمك لازمدر ... زیرا چوق شیلرك ، اصل ، وجودی یقین ایکن ، (وهم) آنده ، تصرف ایده‌رك ، تا امکاندن ، امتناع ، درجه‌سنه چقاریور... ایسـترسك ، یدنجی مقدمه‌دن سـؤال ایت ، سکا ، نم ، جوابی ویره‌جکدر . . . همده چوق شـیلرك متنلری قطعی ایکن ، دلالتـلرنده طنـون ، تزاحم ایلمشلردر ... بلکه مراد ، نه ، دز اولان سـؤالنك جوابنده ، افهام ، متحیر اولمشلردر ... ایسترسك ، اون برنجی مقـدمه‌نك صـدفنی آچ ، بو جوهری ، بوله‌جقسك ...

❁ تنبیه ❁

وقتا که بو بویله‌در ، قافه ، اشارت ایدن ، قطعی

المتلردن ، یالکز (ق والقران المجید) در حال بوکه
جائزدر ، ق ، ص ، کبی اولسون دنیانك شرقنده
دکل ، بلکه آغزك ، غربنده در . . . شو احتمال
ایله ، دلیل، یقینیّتدن دوشر... همده قطعیّ الدلالت ،
بوندن بشقه ، اولمدیغنك ، بر دلیلی ، شرعك
مجتهدلرندن اولان قرافینك ، لا اصل له ، دیمه‌سیدر...
لکن ابن عباسه ، اسناد اولنان کیفیت مشهوره ی ،
دردنجی مقدمه‌یه ، باق ، وجه نسبتی ، سکا تمثل
ایده‌جکدر ... حال بوکه ابن عباسك ، هرسویله‌دیکی ،
سوزی ، حدیث اولمه‌سی ، لازم کلمدیکی کبی . هرنقل
ایتدیکی شیئیده ، آنك مقبولی اولمق لازم کلماز...
زیرا ابن عباس کنجلکنده اسرائیلیاته بعض
حقائقك تظاهری ایچون ، حکایت طریقیله ، بردرجه ،
عطف نظر ایلمشدر ... اکردرسك ، محققین صوفیه ،
قافه ، دائر ، پك چوق تصویراتده بولنمشلردر . . .
بوکا ، جواباً دیرم ، مشهور اولان عالم مثال ، آنلرك
جولان کاهیدر ... بز البسه‌مزی ، چیقاردیغمز کبی ،
آنلرده جسدلرنی ، چیقاروب ، سیر روحانیله ،

او معرض كاه عجائبه ، تماشا ايديورلر . . . قاف ايسه
اوعالمده ، آنلرك ، تعريف ايتدكلرى كبى ، متمثلدر...
بر پارچه آينه‌ده ، سماوات ، و نجوم ، تمثل ايتدكلرى
كبى ، بوعالم شهادتده ، ولو كوچك شيلرده اولسه ،
چكردك كبى ، عالم مثالده ، تجسم معانينك تأثيريله ، بر
بيوك آغاج اوليور . . . بوايكى عالمك ، احكاملرى ،
بربرينه ، قاريشديريلماز . . . محى الدين عربينك ، مغز
كلامنه ، مطلع اولان ، بونى ، تصديق ايدر . . .
اما عوامك ، ياخود عوام كبى آدملرك ، ماينلرنده
مشتهر اولان كيفيتى كه قاف يره محيطدر... ومتمددر.
هر ايكيسنك اورته‌سنده ، بش يوز سنه در . . .
و ذروه‌سى ، سمانك ، كتفنه مماسدر . . . الى آخر
خيالاتهم ، بونى ، نه قيمتده اولديغنى بيلمك ايسترسك،
كيت ، اوچنجى مقدمه‌دن فارينى ياق ، صكره
كل ، بوظلماته ، كير ، بلكه آب حياة اولان بلاغتنى،
كوره‌جكسك . . . اكر بزم ، بومسئله ده اولان
اعتقاديمزى، آكلامق، ايسترسك. بيلكه ، بن قافك ،
وجودينه ، جزم ايدرم . . . . فقط كيفيتى ايسه ،

حواله ايدرم . . . اكر برحديث صحيح ، ومتواتر ، كيفيتك ، بياننده ، ثابت اولورسه ، ايمان ايدرم ...كه مراد نبى ، صادق ، وطوغرى ، وحقدر ... فقط مراد نبوى اوزرينه . . . يوقسه ناسك ، متخيللرى اوزرينه ، دكلدر . . . زيرا بعضاً فهم اولنان شئ ، مرادك ، غيريسيدر . . . بو مسئله‌ده معلومز بودر ، قاف طاغى ، اكثر شرقى ، احاطه ايدن ، و اسكى زمانده ، بدوى ، و مدنيلرك ، آرالرنده ، فاصل اولان ، واعظم جبال دنيا اولان چامولارينك ، آنه‌سى اولان هيمالاى ، سلسله‌سيدر... بوسلسله‌نك عرقندن، جبال دنيانك اكثريسى ، تشعب ايلدكلرينى ، دينلور . . . بوحال اويله كوستريوركه قافك ، دنيايه ، مشهور اولان احاطه‌نك ، فكر وخيالى ، بو ، اصل تشعبدن ، نشأت ايتمش اولمق كركدر . . . و ثانيا عالم شهادته صورتيله، وعالم غيبه، معناسيله (مشابه) وايكيسنك مابيننده ، بر ، برزخ اولان عالم مثال ، اومعمّايى ، حل‌ايدر ... كيم ايستر ايسه . كشف‌صادق پنجره‌سيله.. ويا رؤياء صادق منفذيله . . ويا شفاف‌شيلر دوربينله . .

وهيچ اولمز ايسه خيالك وراء پرده‌سيله . . او عالمه ،
بر درجه ، سيرچى . اوله بيلور . . . بوعالم مثالك
وجودينه وآنده معانينك تجسم ايتمه‌لرينه . پك چوق
دلائل واردر . . . بناءً عليه بوكرّه‌ده اولان قاف ،
او عالمده ذى‌العجائب اولان ، قافك ، چكرديكى ، اوله
بيلور . . . همده صانعك ، ملكى ، كنيشدر . . .
بوسفيل كره‌يه ، منحصر دكلدر . . . فضاء ايسه ،
غايت‌واسع ، اللهك دنياسى، غايت، عظيم ، اولديغندن،
ذوالعجائب اولان قافى ، استيعاب ايده بيلور . . . فقط
ايام آلهيه ايله ، بش يوز سنه ، بزم كره دن ، اوزاق
اولمقله ، برابر موج مكفوف اولان سمايه ، تماس
ايتمك ، امكان عقليدن ، خارج دكلدر ... زيرا قاف ،
سماء ، كبى شفاف ، وغير مرئى ، اولمق جائزدر . . .
ورابعا نه‌دن جائز اولمسون ، كه قاف دائرهٔ افقدن .
تجلى ايدن سلسلهٔ اعظمدن ، عبارت اوله . . . نصل
افقك ، اسميده ، قافه ، مأخذ اوله‌بيلور . . . زيرا
دوائر متداخله كبى ، نره‌يه ، باقيلورسه ، سلسله‌لردن ،
بر دائره ، كوريلور . . . كيده كيده ، نظر قالور ...

خياله ، تسليم ايدر ... النهايت ، خيال ايسه ، سلاسل جبالدن ، بردائره محيطى ، تخيل ايدر ... كه سمانك ، اطرافنه ، تماس ايديور . . . كرويت سريله ، بش يوز سنه‌ده ، اوزاق اولورسه ، ينه ، متصل كورينور ...

❀ دردنجى مسئله ❀

سد ذوالقرنين در ... نصل بيلدك ، كه بر شيئك وجودينى بيلمك ، اوشيئك كيفيت وماهيتنى بيلمكدن آيريدر . . . همده برقضيه ، چوق احكامى ، تضمن ايدر . . . او احكامك ، بعضيسى ، ضرورى ، وبعضيسى ، دخى نظرى ، ومختلف فيهادر . . . همده معلومدر بر متعند ، ومقلد ، برسائل ، امتحان جهتيله ، بركتابده ، كوردكى برمسئله‌يى ، اكرچه ، بر درجه‌ده محرف اولسه ، بر آدمدن ، سؤال ايتسه ، تا غيبده اولان معلومنه ، جواب ويرسه ، او جواب ، ايكى جهتله ، طوغريدر . . . يا طوغريدن طوغرى‌يه ، جواب ويرسه . . . وياخود سائل متعندك ، معلومنه ، يا بالذات ، ويا تأويل ايله . جواب موافق ويريور . . .

ایکیسیده ، طوغریدر ... دیمك ، برجواب، هم واقعی
راضی ایدر . . . زیرا حقدر . . . هم سائلی اقناع
ایدر . . . زیرا اکرچه مراد دکلسه ، معلومنه ، تطبیق
ایدر . . . هم مقامك خاطرینی دخی قیرمیور ... زیرا
جوابده عقدهٔ حیاتیه‌یی درج ایدر . . . که مقاصد کلام
آندن استمداد حیات ایدر... ایشته جواب قرآن دخی
بویله‌در ... بوندنصکره ضروری وغیر ضروری تفریق
ایده‌جکز ایشته جواب قرآنیده، مفهوم اولان ضروری
حکملر، که انکاری قبول ایتماز ، شودر ذوالقرنین ،
مؤیّد ، من‌عندالله ، برشخصدر . . . آنك ارشاد ،
و ترتیبیله، ایکی طاغ آره‌سنده، برسدبناء ایدیلمشدر ...
ظالملرك ، و بدوی‌لرك ، دفع فسادلری ایچون ،
ویأجوج ، مأجوج ، ایکی مفسد قبیله‌درلر . . . امر
الٓهی ، کلدیکی وقت ، سدّ خراب اوله‌جقدر . . .
الی آخره بوقیاس ایله ، آکا ، قرآن ، دلالت ایدن
حکملر، قرآنك ، ضروریاتندندرلر. برحرفك انکاری
دخی قابل دکلدر ... فقط او موضوعات ، ومحمولاتك
کیفیاتلرینك تشریحاتلری ، وماهیتلرینك حدودی ایسه

قرآن ، آنلره ، قطعی الدلالت دکلدر . . . بلکه عام ، خاصه ، دلالت ثلاثه‌دن ، هیچ بریسیله ، دلالت ایتمز ، قاعده‌سیله ومنطقده بیان اولندیغی کبی، برحکم، موضوع، ومحمولك ، وجه‌ما ایله ، تصور ایتمك ، کافی اولدیغنك دستوریله ثابتدر،که قرآن آنلره ، دلالت ایتماز ... فقط قبول ایده‌بیلور . . . دیمك او تشریحات ، احکام نظریه‌دندر ... بشقه دلائله ، محوّلدر . . . اجتهادك ، مظنه‌سیدر . . . آنده تأویل ایچون ، مجال واردر ... محققینك اختلافاتی ، نظریتنه ، دلیلدر . . . فقط وا اسفا ، جوابك ، سؤاله ، هرجهتله ، لزوم‌مطابقتك ، تخیلیله ، سؤالده‌کی خلله ، اهمیت ویرمیه‌رك ، جوابك ضروری ، ونظری اولان حکملرینی ، بردن ، مأخذ سائلدن ، ومنبت سؤالدن ، خوشه چین اولوب ، آلوب ، مفسّر اولدیلر . . . یوق ، بلکه ، مؤل ، یوق ، بلکه ، ماصدقی ، معنا ، یرینه ، معنا ، کوستردیلر . . . یوق ، بلکه ، ماصدقی اولمق جائز ، وبردرجه ممکن اولان شیئی ، مدلول ، ومفهوم‌اوله‌رق تأویل ایتدیلر . . . حال بوکه اوچنجی مقدمه نك.

سرّیله ، ظـاهر پرستلر ، قبول ایدەرك ، و محققین ، دخی حکایات کبی ، اهمیتسز اولدیغندن ، تنقیـدسز ، شـو تأویلی ، دیکلادیلر . . . او تشریحاتك ، محرف اولان تورات و انجیل ده اولدینی کبی قبول ایدرسـه ، عقیدهٔ اهل سنت و جماعتده اولان معصومیت انبیـایه ، مخالفت اولیور ... قصهٔ لوط ، وداود علیهما السلام ، بوکا ، ایکی شاهد در . . . وقتاکه کیفیتده ، اجتهاد ، وتاویلك مجـالی واردر . . . بنـده ، (بتوفیق الله) دیرم ، اعتقاد جازم ، خدا ، و پیغمبرمزك ، مراد ـ لرینه ، قطعیا واجبدر ... زیرا ضروریات دینیەدندر ... فقط مراد ، هانکیسیدر . . . مختلف فیهدر .. شویله ذوالقرنین ، (اسکندر دیم) . . . (زیرا اسم براقماز) بعض مفسر ، ملك لامك کسریله ، بعضی ملك لامك فتحیله ، بعض نبی ، بعض ولی ، الی آخره دیمشلر در . . . هرحالده ذوالقرنین ، مؤیّد من عنـد الله ، وسدّك بناسنه ، مرشد برشخصدر ... اما سدّ ایسه ، بعض مفسر ، سد چین ، و بعض مفسر ، بشقه یرده جبلشمش ، و بعض مفسر ، سـد مخفیـدر . . .

انقلاب و احوال عالم ، ستر ایلمشدر . . . و بعض ،
وبعض ، دیمشلردر . دیمشلردر... هرحالده مفسدلرك
دفع شرلری ایچون ، برردم عظیم ، و جسیم بر دیوار
در . . . اما یأجوج ، مأجوج ، بعض مفسر ، ولد
یافتدن ایکی قیله . . . وبعض دیکر مغول ، ومانجور ،
و بعض دخی ، اقوام شرقیه شمالی ، و بعض دخی بنی
آدمدن ، برجمعیت عظیمه ، دنیا ، ومدنیتی ، هرج ،
ومرج ایدن بر طائفه * * * * وبعض دخی ، مخلوق
آلهیدن . یرك ظهرنده ، ویاخود بطننده ، آدمی ،
ویاغیر آدمی ، بر مخلوقدر * * که قیامته ، بویله ،
نوع بشرك ، هرج و مرجنه ، سبب اوله‌جقدر . . .
بعض ، و بعض ، و بعض ، دیدکلرینی دیدیلر . . .
نقطهٔ قطعیه ، و جهت اتفاقی بودر ، یأجوج ، و
مأجوج ، اهل غارت وفساد . واهل حضارت‌ومدنیته ،
اجل قضا حکمنده ، ایکی طائفه مخلوق اللهدر * * * اما
خرابیت سد ، بعض ، قیامتده ، و بعض قیامته یقین ،
و بعض ، اماره‌سی اولمق شرطیله اوزاقدر ، وبعض ،
خراب اولمشدر . . . فقط دك اولمامش . . . قیله‌لر ،

چوق هر حالده ، نقطهٔ اتفاق سدك انهدامی ، یرك صقالنه ، بر بیاض . . دوشمك و اوغلیسی اولان نوع بشرده ، اختیار اولمسنه ، بر علامتدر . . . اکر بو مذاکراتی ، موازانه و محاکمه ایتمشسك ، جائزدر. تجویز ایده‌سك ، سد قرآن ، سدچنیدر.. که چوق فرسخلر ایله اوزون ، وعجائب سبعهٔ مشهوره‌دن بر مؤیّد من عنداللهك ، ارشاد ایله ، بنا اولنمش ، اوزمانك ، اهل مدنیتی ، اهل بدویتك شرلرندن ، تأمین ایلمشدر ** اوت او وحشیلردن ، هون ، قبیله‌سی اوروپایی ، هرج ومرج ایتدیکی کبی آنلردن مغول طائفه‌سی‌ده ، آسیایی زیر و زبر ایلمشدر ** صکره سدك خرابیتی ، قیامته ، علامت اولور . . . باخصوص دك ، آندن بشقه‌در ، (پیغمبر اشراط ساعتدنم ، بن ، وقیامت ، بو ایکی ، برماق ، کبی‌یز، دیسه . . . ندن استغراب اولسون ،که خرابیت سد ، زمان سعادتدنصکره ، علامت قیامت اولسون ، همده سدك انهدامی ، عمرارضه ، نسبةً ، یرك یوزنده ، اختیارلقدن ، بر ، بروشقلقدر ** بلکه تمام نهاره،

نسبةً ، وقت اصفرار كيدر . . . اكرچه بيكلرسنه‌ده
فاصل اولسه . . . كذلك ياجوج و مأجوجك
اختلاللرى . . . . . نوع بشرك ، شيخوختندن ،
كله ، برحمى وصتمه‌سى ، حكمنده‌دره . . بوندنصكره
اون ايكنجى مقدمه‌نك فاتحه‌سنده ، برتأويل آخرسكا
فتح باب ايدر ، شويله قرآن ، حصصى ايچون ،
قصصى ، ذكر ايتديكى كبى ، عقد حياتيه حكمنده ،
ومقاصد قرآنيه‌دن ، بر مقصدينه ، مناسب نقطه‌لرى ،
انتخاب ، وربط مقصده اتصال ايتديرييور ... اكرچه
خارجده و حصولده بربرينك ناري ويا نورى بربريله
كورنمديكى حالده ، ذهننده واسلوبده تعانق ومصاحبت
ايده بيلورلر ... حينا كه قصة ، حصه ايچوندر ، سكا ،
نه لازم تشريحاتى ، نصل اولورسه ؛ اولسون ، سكا ،
تعلق ايده‌مز ... كندى حصه‌سنى ، آل كيت ، همده
اونجى مقدمه‌دن استظهار ايت ، كوره‌جكسك ،
مجاز مجازه قپو آچر ، (وتغرب الشمس فى عين حمئة)
ظاهر پرستلرى طيشره‌يه سوريور *** معلوم اولسونكه
اساليب عربده ، تجلى ايدن حجة اللهك ، مفتاحى ، يالكز

استعاره و مجاز اوزرینه مؤسس ، واصل اعجاز اولان بلاغتدر . . . یوقسه شهرت سببیله ، یالانجی حدسله، لقیطه اولنان ، و رضالری اولمدینی حالده ، اصداف آیاتده ، صاقلانان بونجوقلر دکلدر . . . ایسترسك ، اونجی مقدمه‌نك خاتمه‌سنی ، اشتامله ذوق ایت ، زیرا ختامی ، مسکدر * * * وایچنده بالدر * * * همده جائزدرکه مجهول الکیفیت اولان سد، بشقه یرده ، سائر علامات قیامت کبی مستور ، و قیامته ، قدر باقی ، وبعض انقلاباتیله ، مجهول قاله‌رق ، قیامتده خراب اوله‌جقدر . . .

❁ اشارة ❁

معلومدر مسکن ، ساکنلرندن ، زها زیاده یاشر . . . قلعه . اهل تحصندن دها زیاده عمری اوزندر . . . سکون وتحصّن ، وجودینك علتیدر ... بقاء و دوامنه دکلدر . . . بقاء و دوامنه اولسه‌ده ، استمرار وعدم خلوی اقتضاء ایتز . . . بر شیئده که غرضك دوامنی ، بلکه ترتیبنی ، اوشیئك دوامنك

ضروریاتندن دکلدر . . . پك چوق بنالر سکنی ، ویا تحصّن ایچون یاپلمش ایکن ، خاوی ، وخالی اوله‌رق ، اورته‌ده معلّق قالیور * * * بو سرّك ، عدم تفهمندن ، توهماره ، یول آچلمشدر * * *

❁ تنبیه ❁

شو تفصیلدن ، مقصد ، تفسیری ، تاویلدن . . . قطعی ، ظنیدن ... وجودی ، کیفیتدن . . . حکمی ، اطرافك تشریحاتلرندن . . . معنایی ، ماصدقدن . . وقوعی ، امکاندن . . . تمیز ، وتفریق ایله ، بر یول آچقدر * * *

❁ بشنجی مسئله ❁

مشهوردر (جهنم) (یر) آلتنده‌در ... فقط بز اهل‌سنت‌وجماعت قطعا ویقینا یرینی ، تعیین ایده‌مایز ... لکن ظاهر اولان ، تحتیدر . . . ویر ، آلتنده اولمسیدر . . بوکا ، بناءً دیرم ، شجرهٔ طوبی کبی اولان خلقت عالمك ، سائر نجوملری کبی ، بزم

كرّه‌مزدخی ، برثمره‌سیدر... ثمره‌نك آلتی، او آغاجك،
عموم اغصان آلتنه شامل اولور ... بوكا بناءً (جهنم)
(بر) ، آلتنده ، اودالار ایچنده‌در . . . نره‌ده اولسه
یری واردر... تحتیتك مسافه‌سی ، اوزون ، و اتصالی
اقتضا ایتمز . . . حكمت جدیده‌نك نقطهٔ نظرنده ،
آتش ، اكثر كائناته مستولیدر * * * بو حال ، آرقه
طرفنده ، كوسترر ، كه بو آتشك ، اصل ، واساسی،
ونوع بشر ایله برابر ابده ، كیدن . ویولده ، رفاقت
ایدن ، (جهنم) بركون ، پرده‌یی ، یرته‌جك ، حاضر
اولك ، دیه‌جك ، میدانه چیقه‌جقدر . . . بونقطه‌ده ،
(دقت ایسترم) ثانیاً كرّه‌نك ، تحتی و آلتی ؛ مركزی
و داخلیسیدر ... بونقطه‌یه بناءً ، كرهٔ ارض ، شجرهٔ
زقوم جهنمك چكردیكیله ، حامله‌در . . . كونك برنده
طوغه‌جقدر . . . بلكه فضاده طیران ایدن ارض ،
اویله برشیئی ، یومرطلیه‌جقدر ، كه او یومرطه‌ده ،
جهنم تمامیله اولنمز ایسه ، باشی ویا دیكر بر اعضاسی ،
مطوی اوله‌رق تضمن ایتمشكه ، یوم قیامتده ، دركات
و اعضاء سائره‌سیله برلشه‌جك ، دیو عجیب جهنم ،

اهل عصیانه ، هجوم ایده‌جکدر * * * یاهو کندیك ، جهنمه ، کیتمزسك ، حساب و هندسه‌سنی ، اورایه قدر ، کوتیره بیلور . . . هر اوتوز اوچ متروده ، تقریباً ، بر درجهٔ حرارت ، تزاید ایلدیکندن ، مرکزه قدر ، ایکی یوز بیك درجه‌یه یقین ، حرارة موجود اولیور . . . بو نارمرکزیه‌نك ، بزم غالبا ، بیك درجه‌یه بالغ اولان آتشمز ایله ، نسبتی ، ایکی یوز دفعه اولدیغی کبی . . . مشهور حدیثده که جهنم آتشی آتشمزدن ایکی یوز دفعه دها شدیددر ، اولان نسبتك ، عینی اثبات ایدر * * * همده جهنمك بر قسمی زمهریردر . . زمهریر ایسه برودتیله یاندرر . . . حکمت طبیعیه‌ده ثابتدرکه آتش بردرجه‌یه کلور که صویی بوز ایدر ... حرارتی دفعةً بلع ایتدیکی ایچون برودتله احراق ایدر . . دیمك عموم مراتبی احتوا ایدن آتشك بر قسمیده زمهریدر . . . * *

❁ تنبیه ❁

معلوم اولسون که ابده ، نامزد اولان عالم أخروی،

فنا ایله محکوم اولان بو عالمك ، مقایسیله ، مساحه ، و معامله اولنمز ، . . منتظر اول ، اوچنجی مقاله‌نك آخرنده ، آخرت ، بردرجه ، سنه عرض دیدادار ، ایده‌جکدر . . . . . .

❁ اشارة ❁

عموم فنونك کوستردیکی انتظامك ، شهادتیله ، . . وحکمتك استقراء تامّنك، ارشادیله . . . و جوهر انسانیتك ، رمزیله . . . . . و آمال بشرك ، تناهیسزلکك ، ایماسیله . . . یوم و سنه کبی ، چوق انواعده‌اولان ، بررنوع قیامت‌مکرّمرنك تلمیحیله ... وعدم‌عبثیتك دلالتیله ... وحکمت ازلیه‌نك، تلویحیله ... ورحمت بیپایان الهیه‌نك ، اشارتیله . . . و نبیّ صادقك ، لسان تصریحیله ... وقران معجزه‌نك ، هدایتله . . . جنت آباد اولان سعادت اخرویه‌دن ، نظر عقلك تماشاسی ایچون ، سکز قپو ایکی پنجره آچیلور . . .

❁ آلتنجی مسئله ❁

محقق‌درکه تنزیلك، خاصهٔ جاذبه‌داری، اعجازدر ...

اعجاز ایسه ، بلاغتك ، یوکسك طبقه‌سندن تولد ایدر ... بلاغت ایسه خصائص ، و مزایا ، باخصوص استعاره ، و مجاز اوزره مؤسسه‌در . . . کیم استعاره و مجاز دوربینیله ، تماشا ایتمز ایسه ، مزایاسنی ، کوره‌مز . . . زیرا ، اذهان ناسك ، تأنیسی ایچون اسالیب عربده ، ینابیع علومی ، اساله ایدن ، تنزیلك ایچنده ، تنزلات الٓهیه ، تعبیر اولنان مراعات افهام ، و احترام حسیات . و مماشات اذهان واردر * * * وقتا که بو بویله‌در ، اهل تفسیره لازمدر ، قرآنك حقنی بخش ، وقیمتنی نقصان ایتمسون . . . و بلاغتك تصدیق ، و سکه‌سی اولمیان ، بر شیئله ، قرآنی تأویل ایتمسونلر . . . زیرا هر حقیقتدن دها ظاهر ، و دها واضح ، تحقق ایتمش که قرآنك ، معنالری ، حق ، اولدقلری کبی ، طرز افاده ، وصورت معنایی دخی ، بلیغانه ، و علویدر * * * * جزئیاتی ، او معدنه * ارجاع * و تفرعاتی * او منبعه * الحاق * ایتمیان * قرآنك * ایفاء حقنده * مطففین دن *

اولیـور . . . . بر ایکی مثـال کوستره‌جکز ، زیرا نظری جلب ایدر .

❁ برنجی مثال ❁

(وجعلنا الجبال اوتادا) (الله اعلم بمراده) جائزدر اشارت اولنان مجاز ، بویله بر تصوری ایما ایدر ، که سفینه کبی اولان کره ، بحر محیط هوائینك ایچنده ، تحت‌البحر ، برکمیسی . . . . وعمـان کبی فضـاده . دیرك و یا دمیر کبی ، طاغلریله ، ارسـا ، و تعمید ایده‌رك . هوا ایله اتشتباك . ایتـدیکندن . موازنتی محافظه اولنمشـدر . . . . دیمك ، طاغلر ، او کمینك دمیر ، و دیرکلری حکمنده‌درلر . . . . ثانیاً انقلابات داخلیـه‌دن ، اهتزازات ، او طاغلر ایله ، اسـکات اولنورلر . . . . زیرا طـاغلر ، یرك مسـاماتی ، حکمنـده‌در . . . . داخلی بر هیجان اولدیغی وقت ، ارض ، طاغلر ایله ، تنفس ایتدیکندن ، غضـبی ، و حدتی . سکونت بولور . . . . دیمك ، ارضك ، سکون ، و سکونتی ، طاغلر ایله‌در . . . ثالثاً عمارت

ارضك ، دیره‌کی بشردر . . . حیات بشرك دیره‌کی
دخی منابع حیات اولان ماء ، و تراب ، و هوانك ،
استفاده‌یه ، لائق صورتیله محافظه‌لریدر * * *
حال بوکه شو اوچ شرائط حیاتك ، کفیلی ، دخی
طاغلردر . . . زیرا طاغ و جبال مخازن ماء اولدیغی
کبی، جذب رطوبت خاصیتله، هوایه مشاطه اولیور * * *
حرارت و برودتی تعدیل ایتدیکی کبی * هوایه مخلوط
اولان مضر غازلرك * ترسبنه * و هوانك ، تصفیه‌سنه
سبب اولدیغی کبی، طوپراقه‌ده * ترحم ایدییور * * *
چامورلق * و بطاقلق ، وبحرك ، تسلطندن ، محافظه
ایدر * * * (رابعاً) بلاغتجه ، وجه مناسبت ،
و مشابهت بودر * فرضا بر آدم : خیال بالونیله ،
کره‌دن ، یوکسك یره ، اوچر ایسه ، طاغلرك ،
سلسله‌لرینه ، باقسه عجبا ، طبقهٔ ترابیه‌یی ، دیرکلر ،
اوستنه ، سریلوب ، آتلش * بدوی خیمه‌لر کبی * تخیل
ایدر ایسه * و منفرد طاغلری‌ده ، بر دیرك اوستنده
قوریلان بر چادره * بکزه‌تیلسه ، عجبا ، طبیعت خیاله
مخالفت اولورمی * * * فرضا ، سن ، او سلسله‌لری

مستقل طاغلر ایله برابر ، سطح ارضه کیفیت وضعیتی
بر بدوی عربك قارشوسنده ، تصویر طرزنده *
تخیل ، و تخییل ایدر ایسه‌ك * شویله بو سلسله‌لر ،
اعراب بدویه‌نك ، خیمه‌لری کبی ، ارض * صحراسنده
قوریلمش * وطرف ، طرفده ، چادرلر تخلل ایتمش ،
دیسك . . . عربلرك خیالی اولان اسلوبلرندن ،
اوزاق دوشمیورسك * * * . همده اکر وهم ایله ،
بو قصر مشید عالمدن تجرد ایدوب ، اوزاقدن ،
حکمت دوربینیله ، مهد بشر اولان یره ، و سقف
مرفوع اولان سمایه . تماشا ایدر ایسه‌ك * صکره
سلسلهٔ جبالده ، تمثل ، و اطراف سمایه ، تماس ایدن
دائره أفق ایله محدود اولان سمانی * بر فسطاط کبی *
یرك اوستنه ، وضع * و جبال اوتادیله، ربط اولنمش
بر چادر قبه‌سنی تخیل ، و توهم ایدر ایسه‌ك * متهم
ایده‌مزلر * * * سکزنجی مسئله‌نك تنبیهنده بر ایکی مثال
دها کله‌جکدر . . .

* یدنجی مسئله *

قرآنده ذکر اولنان (دحیها) (وسطحت)

و(فرشت) (وتغرب الشمس فی عین حمئة) و امثاللری
کبی، بعض اهل ظاهر ، تغلیط اذهان ایچون، آنلر ایله
تمسك ایدرلر . . . لکن مدافعه‌یه ، بز محتاج دکلز...
زیرا مفسرین عظام ، آیاتك ، ضمائرنده‌کی سرائرلری ،
اظهار ایلمشلردر . . . بزه ، حاجت براقامشلر . . .
فقط بر درس عبرت ویرمشلر . . . و سرمشق
یازمشلر . . . « ولکن بکوا قبلی فیهجوا لی البکاء :
وهیهات ذورحم یرق لبکائی » معلومدر ، معلومی اعلام
باخصوص مشاهد اولورسه ، عبثدر . . . دیمك ،
ایچنده بر نقطهٔ غرابت، لازمدر * * * تاآنی عبثیتدن
چیقارسون. . . اکر دینلسه ، باقمکز ، نصل ارضی ،
کره‌ویه‌تیله‌برابرمسطحه‌ وسزه مهد اولمشدر... دکزك
تسلطندن قورتیلمش و یاخود ناصل شمس استقرار
برابر ، تنظیم معیشتکز ایچون ، جریان ایدییور . . .
و یاخود نصل بیکلر سنه ایله اوزاق اولان شمس ،
عین حمئه‌ده ، غروب ایدییور . . . معانی آیات ،
کنایتدن * صراحته ، چیقمش اولیور * * * اوت ،
شو غرابت نقطه‌لری * * * بلاغت نکته‌لریدر * * *

❁ سکزنجی مسئله ❁

(اشارة) اهل ظاهری ، حیض وبیض ورطه‌لرینه آتانلردن بریسی بلکه اکبرنجیسی، امکاناتی ، وقوعاته قاریشدیرمق ، و التباس ایتمکدر ... مثلا دیبورلر بویله اولسه ، قدرت الهیه‌ده ممکندر ، هم عقولمزجه ، عظمتنه ، دها زیاده دلالت ایدر ، اویله ایسه ، بو واقع اولمق کرکدر ... هیهات ، ای مسکینلر ، نره‌ده عقلکز ، کائناته ، مهندس اولمیه ، لیاقت کوسترمش در ... بو جزئی عقلکز ایله ، حسن کلیه ، احاطه ایده‌مزسکز ... اوت برزراع قدر بر برون ، آلتوندن اولسه ، یالکز آکا دقت ایدیلسه ، کوزل کوران بولنور ... همده آنلری حیرتده براقان ، توهملریدرکه امکان ذاتی ، یقین علمیه منافیدر ... اوحالده یقینیه اولان علوم‌عادیه‌ده ، تردد ایتدیکلرندن ، لاادری لره ، یاقلاشیورلر ... حتی اوتانمیورلر که مسلکلرندن لازم کلور ، وان ، دکزی ، و سیپان ، طاغی ، کبی بدیهی شیلرده تردد ایدیلسون ، زیرا

آنلرك مسلكنجه ممكندر ، وان دكزى ، دوشاب .
وسيان طـاغيده ، شـكر ايله اورتولمش باله ، انقلاب
ايتسون . . . وياخود او ايكيسى بعض ارقداشمزكبى ،
كرويتدن راضى اولميـه‌رق ، سـفره كيتديكلرندن ،
اياقلرى سورچه‌رك ، عمان‌عدمه ، كيتملرى محتملدر ...
اويله ايسـه ، دكز ، وسيان ، اسكى حاللريله ، باقى
اولدقلرينه ، تصديق ايتمامك كركدر . . . (الا) اى
منطقسز مسكين ، نرده سكز ، باقيكز ، منطقده مقرر
در ، محسوساتده كه وهميات ، بديهياتدندر . . . اكر
بو بداهتى انكار ايده سـكز ، سزه نصيحتـه بدل ،
تعزيه ايده‌جكم . . . زيرا علوم عاديه سزجه ، اولمش ،
وسفسطه دخى ، حيـات بولمش درجه‌سـنده در . . .
دردنجى بلاء كه اهل ظاهرى تشويش ايدر ، (امكان
وهمى امكان عقليله التبـاس ايتديكلريدر) حال بوكه
امكان وهمى ، اساس سز اولان عرق تقليددن ، تولد
ايله ، سفسـطه‌يى توليد ايتديكندن . دليلسز اوله‌رق
هر برى بديهياتده ، بر ، بلكه ، بر ، احتمال ، بر ،
شـكه ، يول آچار . . . بو امكان وهمى ، غالبـا ،

محاکمه‌سزلکدن ، قلبك ، ضعف اعصابندن ، و عقلك
سنیر خسته‌لکندن ، وموضوع ومحمولك عدم تصورندن
ایلرو کلور . . . حال‌بوکه امکان عقلی ایسه ، واجب
و ممتنع اولمیان برماده‌ده ، وجود و عدمه ، بر دلیل
قطعی‌یه دست رس اولمیان بر امرده تردد ایتمکدر . . .
اکر دلیلدن نشأت ایتمش ایسه مقبولدر . . . یوقسه
معتبر دکلدر . . . بو امکان وهمینك احکامندندرکه
بعض وهاملر، دیور، محتملدر ، برهانك، کوستردیکی
کبی اولمسون ، زیرا عقل ، هر برشیئی درك ایده‌مز ،
عقلمزده ، بوکا احتمال ویرر . . . اوت ، یوق ،
بلکه احتمال ویرن ، وهمکزدر . . . عقلك شأنی
برهان اوزرینه کیتمکدر . . . اوت ، عقل هر برشیئی
طارتامز . فقط بویله مادیاتی ، واك کوچوك خادمی
اولان بصرك قبضه‌سندن قورتیامیان بر امری .
طارتار ... فرضا طارتمز ایسه ، بزده او مسئله‌ده ،
چوجق کبی ، مکلف دکلز ...

❁ تنبیه ❁

بن ظاهر پرست : ونظر سطحی صاحبی، تعبیریله،

یاد ایتدیکم ، و توبیخ و تعنیف ایله تشهیر ایتدیکم ، مخاطب ذهنیم ، اغلب حالده ، اهل تفریط اولان ، و جمال اسلامی کورمیان ، و نظر سطحیله اوزاقدن اسلامیته باقان خصم دیندر . . . فقط بعضاً ، اهل افراط اولان ، ایلك بیله‌رك فنالق ایدن ، دینك جاهل دوستلریدر . . .

❁ بشنجی بلاء ❁

اهل تفریط و افراط اولان بیچاره‌لرك ، اللرینی طوته‌رق ، ظلماته ، آتان بریسده ، هر مجازك ، هریرنده ، تحری حقیقت ایتمکدر ... اوت ، مجازده ، بر دانهٔ حقیقت ، بولنمق لازمدر ، که مجاز آندن ، نشو ونما بوله‌رق. سنبللنسون ... و یاخود حقیقت ، ایشق ویران فتیلدر ، مجاز ایسه ، ضیاسنی تزیید ایدان شوشه‌سیدر ... اوت محبت ، قلبده ، و عقل ، دماغده‌در . . . الده ، و آیاقده ، آره‌مق عبثدر . ..

❁ آلتنجی بلاء ❁

نظری طمس ایدن ، وبلاغتی ستر ایدن ، ظاهره

اولان قصر نظردر . . . دیمك ، نه قدر عقلده ، حقیقت ممکن ایسه ، مجازه ، تجاوز ایتمزلر . . . مجازه کیدلسه‌ده مآلی طوتیلور . . . بوسره بناءً در ، آیت و حدیثك ، تفسیر ، ویا ترجمه‌سی ، آنلرده‌کی حسن و بلاغتی کوستره‌ماز . . . کویا ، آنلرجه ، قرینهٔ مجاز ، عقلاً ، حقیقتك امتناعیدر . . . حال بوکه قرینهٔ مانعه ، عقلی اولدیغی کبی ، حسی ، و عادی . و مقامی ، دها بشقه ، چوق شیلر ایله‌ده اوله‌بیلور . اکر ایسترسه‌ك ، جنّت الفردوس کبی اولان دلائل الاعجازك ، ایکی یوز یکرمی برنجی قپوسندن ، کیر کوره‌جکسك ، او قوجه عبدالقاهر ، غایت حدتلی اوله‌رق ، بویله متعسفلری ، یاننه ، چکمش ، توبیخ ، و تکدیر ایدیور . . .

❁ یدنجی بلاء ❁

معرّفی ، منکّر ایدن ، بریده ، حرکه کبی ، بر عرضی ، ذاتیه و أینیه‌یه حصر ایتدکلرندن ، غیر من هوله اولان وصف جاری‌یی ، انکار ایتمك لازم

كلديكنـــدن ، (شمس حقيقى) طرز جريانـــده ، چيقاريلشدر . . . عجبا، بويله‌لر ، عربلرك اسلوبلرينه هيچ نظر ايتمامشـــلردركه نصل ديبورلر طاغلر بزه ، راست كلدى ، صوكره بزدن آيريلدى ، بشقه برطاغ باشنى چيقاردى ، صكره كتدى بزدن مفارقت ايلدى ، دكزدخى كونشى ، يوتدى، الى آخره (مفتاح سكاكيده) بيان اولنديغى كبى ، پك چوق يرلرده، صنعت بيانيه‌دن اولان قلب خيال، اسرار بيانيه ايچون، استعمال ايتمكده درلر . . . بو ايسه دوران سريله مغلطهٔ وهميه اوزرينه مؤسس ، بر لطافت بيانيه‌در . . . شمدى (سرمشق اوله‌رق) ايكى مثال مهمه‌يى ، بيـــان ايده‌جكم ، تا كه او منوال اوزرينه ايشليه‌سك . . . شويله : « وَ ينزل من‌السماء من جبـــال فيها من برد » (والشمس تجرى لمستقر) شو ايكى آيت غايت شايان دقتدرلر . . . زيرا ظاهره جمود ، بلاغتك حقنى جحود ديمكدر . . . زيرا برنجى آيتده اولان استعارهٔ بديعه ، او درجه حرارتلى دركه بوز كبى اولان جمودى أرديرر . . . و بلوط كبى ظاهر پرده‌ســـنى برق كبى ، يرتر . . . ايكنجى آيتده

بلاغت او قدر مستقرّ ، ومحكم ، و پارلاقدركه سيرى ايچون ، كونشى طوردیرر ... اولكى آيت (قواريرا من فضة) نظيره‌سيدر . . . اوده آنك كبى بر استعارهٔ بديعه‌يى ، تضمن ايلمشدر ... شويله‌كه (جنتك) (أوانيلرى)شوشه اولماديغى كبى ؛ كموش دخى دكلدر... بلكه شوشه‌نك ، كموشه ، اولان مباينتى ، بر استعارهٔ بديعه‌نك ، قرينه‌سيدر ... ديمك شوشه ، شفافيتيله، فضه ، دخى بياض و پارلاقلق حسبيله ، كويا (جنتك) قدحلرينى ، تصوير ايتمك ايچون ، ايكى نمونه‌درلر، كه صانع رحمن ، بو عالمه ، كوندرمش ، تا نفس ، وماللريله ، جنته ، مشترى اولانلرك ، رغباتنى، تهييج و اشتهالرينى آچسون ... عيناً بونك كبى (من جبال فيها من برد) بر استعارهٔ بديعه آندن تقطر ايديبيور... او استعاره‌نك زمينى ايسه ، زمين و آسمان مابيننده حكم خيال ايله ، تصور اولنان مسابقت ورقابتك تخيلى اوزرينه مؤسسدر ... مزرعه‌سى ، شويله‌دركه زمين قار و برد ايله ، تزمّل ، ويا تعمّم ايدن طاغلريله ، و رنكا رنك بساتينيله ، سوسلنديكى كبى ، كويا آكا

رقابتاً و عناداً ، آسماندخی جبال و بساتینی آندیران ، رنکا رنك ایله تشکل ایدن ، و طاغلره نظیره‌لر یاپمق ایچون بارچه پارچه طاغیلان ، بلوطلریله صاریلوب جلوه‌کر اولیور . . . . او طاغ کبی پارچه پارچه بلوطلر ، سفینه‌لر ، ویاخود طاغلر ، ویاخود دوه‌لر ، و یاخود بستان و دره‌لر ، دنیلسه ، تشبیه‌ده خطا ایدیلامش اولور . . . اوجوده‌کی سیاره‌لرك ، چوبانی رعددر . . . قامچی کبی برقنی ، باشلری اوزرینه ، سیکلیوب ، طولاشدیریبور . . . اومسخّر و سابحه‌لر ایسه ، او بحر محیط هوائیده ، سیر وجریان ایتمکله ، (محشره) تصادف ایتمش طاغلری آندیررلر . . . کویا سما ، صو بخارك ، ذراتنی ، رعد ایله ، سلاح باشنه دعوت ایتدیکی کبی ، راحت اولك امریله ، هر کس یرینه کیدر ، کیزلنیر . . . اوت ، چوق دفعه ، بلوط ، طاغك لباسنی ، کیدیکی کبی ، هیکلی ایله تشکل ایتمکله برابر ، برد و قارك بیاضیله ، تلون ، و رطوبت و برودتیله تکیف ایدر . . . اویله ایسه ، بلوط ، و طاغ ، قومشو ، آرقداشدرلر . . . بربرینه ،

لوازماتنی ، عاریه ویرمیه مجبوردرلر ... بو اخوة ، و مبادلتی ، قرآنك ، چوق یرلری کوسترر ... زیرا بعضاً آنی ، آنك لباسنده ، و اوته کی ، بریکینك ، صورتنده ، بزه کوسترر ... همده تنزیلك پك چوق منازلنده ، طاغ ، و بلوط ، بربرینك ، النی ، طوتوب ، مصافحه ایتدکلری واردر ... نصل کتاب عالمك ، بر صحیفه‌سی اولان زمینده ، معانقه و مصافحه‌لری شاهددر ... زیرا عمان هواده، اسکله حکمنده اولان طاغ تپه‌سنده ، لنکر انداز اولدقلرینی کوریبورز ... ایکنجی آیت : (والشمس تجری لمستقر) اوت ، تجری ، بر اسلوبه اشارت ایتدیکی کبی، لمستقر ، دخی برحقیقتی ، تلویح ایدر... دیمك جائزدر که تجری لفظیله ، شویله بر اسلوبه ، اشارت اولسون شویله (شمس) دمیرینی ، آلتوندن یاپلمش مهذّب ، مذهّب ، ذرهلی ، بر سفینه کبی ، ایتیردن اولان ، و موج مکفوف تعبیر اولنان ، عمان سماده ، سباحت و یوزییور ... اکر ، چندان مستقرنده لنکر اندازدر، لکن او بحر سماده ، اوذهب

ذائب ، جریان ایدییـور ، فقط او جریان ، عرضی
و تبعی ، و تفهیم ایچون ، مراعات و احـترام اولنان
نظر حسیله‌در ... فقط حقیقی، ایکی جریانی واردر...
اولمز ایسه‌ده اولور... زیرا مقصد ، بیان انتظامدر ...
اسـالیب عربده اولدیغی کبی ، تبعی ایسـه ، ویا ذاتی
ایسه ، نظامك ، نقطهٔ نظرنده ، بردر ... ثانیاً ،
(شـمس) مسـتقرنده ، محوری اوزرنده ، متحرك
اولدیغندن ، او ، ارمش آلتون کبی ، اجزالریدخی ،
جریان ایدییور . . . بوحرکهٔ حقیقیه ، اولکی حرکهٔ
مجازیه‌نك ، دانه‌سـیدر . . . بلکه زکیره‌سیدر . . .
ثالثاً (شمسك) مستقری دنیلان تخت روانیله، وسیارات
دنیلان عساکر سیّاره‌سیله ، کوچوب ، صحراء عالمده ،
سیر وسفری ، مقتضای حکمت کورینیور ... زیرا
قدرة الٓهیه ، هر شـیئی ، حی ، متحرك قلمشدر ...
وسکون مطلق ایله ، هیچ برشیئی محکوم ایتمامشدر...
موتك برادری ، و عدمك عم زاده‌سی اولان عطالت
مطلق ایله ، رحمتی ، براقمامش که قید ایدلسـون ..
اویله ایسه ، شمسده .. حردر .. قانون الٓهیه اطاعت

ایتمك شرطیله ، سربستدر .. کزه بیلور .. فقط ، بشقه‌سنك حریتنی بوزمامق کرکدر ، و شرطدر .. اوت ، شمس ، امر الهیه ، تمثل ایدن . و هر بر حرکتنی مشیت الهیه، تطبیق ایدن . بر چول پاشا سیدر . . . . . اوت ، جریان ، حقیقی ، و ذاتی اولدیغی کبی عرضی ، و حسی‌ده اوله‌بیلور . . نصل حقیقیدر ، اویله‌ده مجازیدر .. بو مجازك منارى تجری‌در . . . اسلوبك عقدهٔ حیاتیه‌سنه ، تلویح ایدن لفظ لمستقردر . . . الحاصل مقصد الهیسی ، نظام و انتظامی کوسترمکدر . . نظام ایسه ، شمس کبی پارلیوره . «کل العسل ولاتسل» قاعده‌سنه بناءً، نظامی انتاج ایدن ، حرکته، (شمس)ویاخود دوران (ارض) هانکیسی اولورسه اولسون ، اصل مقصدی ، اخلال ایتمدیکی ایچون ، سبب اصلینك ، تحریسنه ، مجبور دکلز . . . مثلا (قال) نك الفیله ، خفت حاصلدر . اصلی نه اولورسه اولسون . (واوه) بدل (قاف) دخی اولسه فرق ایتمز ، ینه ، الف ، الف ، وخفیفدر...

❁ اشارة ❁

بو تصویراتله برابر ، حس ظاهره ، استناداً ظاهر

متعصبانه ، برجمود باردی کوسترمك ، نصل که بلاغتك
حرارت ولطافتنه منافیدر ، اویله‌ده دلیل صانع اولان
نظام عالمك ، اساسی اولان حکمة اللهك ، شاهدی
اولان استحسان عقلیه ، جارح ومخالفدر ... شویله
مثلا (سبحان) طاغنه ، چوق فرسخه اوزاق بر
مسافه‌دن ، متوجه اولسه‌ك ، وایسترسك که (سبحان)
سنك جهات اربعه‌یه ، مقابل کلسه ، ویاخود هرجهته
مقابل اوله‌رق کورمشسك بوتبدله ، بوتبدله ، لازم
اولان راحت بر سببی اولان قاچ حرکة وضعیه ایله
برقاچ آدم آتمق کبی اك قصه یولی ، ترك .. وسبحان
طاغیکبی دهشتلی برجرم‌عظیمی ، سنی‌حیرتده براقه‌جق
بر دائرهٔ عظیمه‌یی قطع ایتمه‌سنی تخیل ویا تکلیف ایتمك
کبی بر غایت اوزن یولی ، و اسراف وعبثیة عجیب بر
مثالی ، نظام عالمه اساس طوتمق ، بنجه نظامه جنایت
ایتمکدر ... شمدی انصافله ، نظرحقیقتله ، بوتعصب
بارده‌یه باق ، نصل استقراء تامك شهادتیله ثابت اولان
برحقیقت باهره‌یه معارضت ایدیور ... او حقیقت ایسه
بودر ، خلقتده ، اسراف و عبث یوقدر ...

(وحكمت ازليه) قصه ، ومستقيم يولى ترك ايتمز ...
اوزن ومتعسف يولى اختيار ايتمز ... اويله ايسه عجبا
استقراء تامك ، مجازه قرينه اولمسندن ، نه مانع تصور
اولنور .. وندن جائز اولمسون ...

تنبيه

اكر ايسترسك مقدماته ، كير ، برنجى
مقدمه يى صغرى و اوچنجى مقدمه يى كبرى ،
ياپ ، سكا ، نتيجه ويره جكدر كه اهل ظاهرك
ذهنلرينى ، تشويش ايدان ، فلسفهٔ يونانيه يه
انجذابلريدر ... حتى او فلسفه يى ، فهم آتيده بر
اساس مسلّمه ، نظريله باقيورلر... (حتى اوغلى
اولمش بر قوجه قارى كولديره جك درجه ده بر مثال
بودر) كه بعضلر اويله ، بر ذاتك كلامنده كه فلوس
فلسفه يى ، جوهر حقيقتدن ، تميز ايتميه جك درجه دن
پك چوق درجه ده عالى اولان او ذات نقّاد ، كورنجه
ديمش كه (عناصر ١) چهارن ژوانك ملك) حال بوكه
بوسوز ايله ، حكمانك ، مذهبى اولان كه (ملائكهٔ

[١] كردچه در

كرام ماده‌دن مجرد درلر) ... ردّ يولنده ، تصريح ايديوركه (ملائكهٔ كرام) عناصردن مخلوق اجسام نورانيه درلر ... آنلر فهم ايتمشلركه عناصر درت اولديقلرينى اسلاميتدندر .. عجبا ، درتلكى ، وعنصريتى ، و بساطتى ، حكماء اصطلاحاتندن ، ومزخرف اولان علوم طبيعيه‌نك ، اساسلرندندر ... هيچ اصول اسلاميه‌يه تعلقلرى يوقدر ... بلكه ظاهر مشاهدتله ، حكم اولنان برقضيه‌در ... اوت ، دينه ، تماسى اولان هر شيئى ، دينندن ، اوله‌سى ، لازم كليور ... و اسلاميتله ، امتزاج ايدان هر بر ماده ، اسلاميتك ، عناصرندن اولديغنى ، قبول ايتمك ، عنصر اسلاميتك ، خاصيتنى ، بيلمامك ديمكدر ... زيرا كتاب ، وسنت ، واجماع ، وقياس اولان عناصر اربعهٔ اسلاميه ، بويله ماده‌لرى ، تركيب ، وتوليد ايتمز ... الحاصل عنصريت و بساطت و اربعيت فلسفه‌نك بطاقلغندندر ... شريعتك معدن صافيسندن دكلدر ... فقط فلسفه‌نك ياكلشى ، سلفلريمزك ، لسانلرينه ، كيرديكندن برمحمل صحيح بولمشدر .. زيرا (سلف)

(درتدر) دیدیکلرندن مراد ، ظاهراً درتدر . . ویاخودحقیقةً اجسام عضویه‌یی تشکیل ایدان مولد الماء ، ومولد الحموضه ؟ وآزوت ، وقاربون ، ینه درتدر ... اکر حرّ فکرسك ، بوفلسفه‌نك ، شرینه باق ، نصل اذهانی ، اسارتله سفالته آتمشدر ... آفرین حریت پرور اولان حکمت جدیده‌نك همتنه . . که او مستبد حکمت یونانیه‌یی ، درت دیواریله ، زیر و زبر ایتمشدر ... دیمك محقق اولدیکی آیاتك ، (دلائل اعجازنك) مفتاحی ، واسرار بلاغتك ، کشافی ، یالکز ، بلاغت عربیه‌نك معده‌نکدندر .. یوقسه فلسفهٔ یونانیه‌نك دستکاهندن دکلدر .....

ای برادر

وقتا که کشف اسرار مراقی ، بزی ، شو مقامه قدر کتیردی . . بزده ، سنی ، برابر چکدیك . . سنی ، تعجیز ایتدیك . . هم سنك چوق یورغونلغنی دخی بیلیرز . . شمدی (عنصر البلاغت) و اعجازك ، مفتاحی اولان (ایکنجی مقاله‌نك) ایچروسنه ، سنی ،

کزدیرمق ، ایستیورم . . صاقین ، او مقاله‌نك اغلاق
اسلوبی ، وایچنده ، جلوه‌کر اولان مسائلك البسه‌لرینك
پریشانیتی ، سنی ، تماشاسندن ، متنفّر ایتماسون . . .
زیرا اغلاق ایدن ، ، معناسنده‌که دقت وقیمتدر . . .
وپریشان ایدن ، وزینت ظاهریه‌دن مستغنی ایدان ،
معناسنده‌که جمال ذاتیه‌سیدر . . . اوت نازله‌نان ،
واستغناء کوستران ، نازه‌نینلرك ، مهرلری ، دقتدر . . .
و منزللری ، دخی قلبك سویداءسسیدر . . . بونلره ،
کیدیردیکم البسه ، زمانك موده‌سنه مخالفدر . . . زیرا
(کرد) مکتبی دینلان یوکسك طاغلرده ، بویمش
اولدیغمدن ، آلاترکا ، ترزیلکی ، آلشه‌مدم . . .
همده (شخصك) اسلوب بیانی . شخصك ، تمثال
شخصیتی در . . . بن ایسه ، کوردیککز ، و یا
ایشتدیککز ، کبی حلّی ، مشکل ، بر معمایم . . . .
تم تم

عنصر البلاغة

بسم الله الرحمن الرحيم

الطيبات لله والصلوات على نبيه

❁ ایکنجی مقاله ❁

بلاغتك ، روحنه ، تعلق ایدن ، برقاچ مسئله‌نك بیاننده‌در ...

❁ برنجی مسئله ❁

تاریخ ، لسان تاسف ایله ، بزه ، درس ویریورکه سلطنت عربك جاذبه‌سیله ، « اعجام » عربلره ، مختلط اولدقلرندن ، کلام مضرینك ، ملکه‌سی دینلان ، بلاغت قرآنیه‌نك معدنی ، مشوش ایتدیکلری کبی ، اویله‌ده ، عجملرك ، وعجمیلرك ، بلاغت عربیه‌نك صنعتنه ، کیر دیکلرندن ، فکرك مجرای طبیعیسی اولان نظم معانیدن ، ذوق بلاغتی ، نظم لفظه ،

چویرمشلردر ، . . . . شویله‌که افکار وحسیاتك ،
مجرای طبیعسی ، نظم معانیدر . . . نظم معانی ایسه ،
منطقله مشیّددر . . . منطقك اسلوبی‌ایسه ، متسلسل
اولان حقائقه متوجهدر . . . حقائقه کیران فکرلر
ایسه ، قارشوسنده اولان دقائق ماهیاتده نافذدرلر . . .
دقائق ماهیات ایسه ، عالمك ، نظام اکملنه ، ممد
ومستمددرلر . . . نظام اکملده ، هر برحسنك منبعی
اولان حسن مجرد مندمجدر . . . حسن مجرد ایسه ،
مزایا ولطائف دنیلان بلاغت چیچکلرك بستانیدر . . .
چیچکلرك بستانی ، جنان خلقتده ، جلوه کر اولان
ازهاره پرستش ایدان ، وشاعر دینلان ، بلبلرك ،
نغماتیدر . . . بلبلرك نغماتنه ، آهنك روحانی
ویران ایسه ، نظم معانیدر . . . حال بویله ایکن ،
عربدن اولمیان دخیل وطفیلی وعجمیلر ، بلاغت
عربیه‌ده ، ادباء ، صره‌سنه ، کچمیه چالیشدیقلرندن ،
ایش چغردن ، چیقدی ، زیرا برملتك مزاجی ،
اوملتك حسیاتنك منشائی اولدیغی کبی لسان ملیسیده ،
حسیاتنك معکسیدر . . . ملتك امزجه‌لری مختلف

اولدیغی کبی ، لسانلرنده‌که استعداد بلاغتدخی متفاوتدر . . . لاسیما ، عربی لسانی کبی ، نحوی برلسان اولسه . . . بوسره بناءً جریان افکار مجری ، وبلاغت چچکلرینه چمنکاه ٭ اولمیه ، چوق درجه ناقص ، وقصه ، وقوری ، وقرآو ، اولان نظم‌لفظ، مجرای طبیعسی اولان نظم معنایه ، مقابله ایده‌رك بلاغتی مشوش ایتمشدر ٭ ٭ ٭ زیرا عجمیلر ، سوء اختیار ، ویاسوق احتیاجله‌لفظك ، ترتیب ، وتحسیننه ، ومعانی لغویه‌نك تحصیلنه ، دهازیاده محتاج اولدقلرندن، والفاظ مجری اولمق جهتیله ، دها آسان ، ودها ظاهر، ونظر سطحیه دها مونس ، وهوام کبی عوامك نظرلرینی دها جاذبه‌دار ، وعوام پرستانه نمایشلره دها مستعد برزمین اولدیغندن ، الفاظه ، دها زیاده صرف همت ایتمشلردر ٭ ٭ ٭ یعنی نه‌قدر برمسافه قطع ایدرسه ، اوکلرینه چوق مشعشع صحرالر کندیلرینی کوسترمك شاننده اولان ترتیب معانیده اولان تغلغلدن ، ذهنلرینی ، چویروب ، الفاظ آرقه‌سنه ، قوشوب ، طولاشیورلر ٭ ٭ ٭ ٭ معانی‌نك تصورلرندن صوکره ،

الفاظك ، آرقه‌سنه ، كيتمكله ، فكرلرى چتا ـ
للشمشدر . . . . كيده ، كيده ، الفاظ ، معنايه غلبه
ايتمكله ، استخدام ايده‌رك ، لفظ ، معنايه خدمت
ايتمك اولان قضيهٔ طبيعيه‌يى ، عكسنه ، چويريلديكندن ،
طبيعت بلاغتدن ، بويله لفظ پرست متصلفلرك صنعتنه قدر ،
يوق بلكه تصنعلرينه ، اوزن ، برمسافه كيرمشدر . . . .
اكر ايسترسك ، حريرى ، كبى بر داهيهٔ ادبك ،
مقاماتنه ، كير ، كور ، اوداهيهٔ ادب نصل حب لفظه ،
مغلوب اوله‌رق ، لفظ پرستلق هوه‌سى ، اوقيمتدار
ادنى ، لكه‌دار ايتديكى كبى لفظ پرستلره‌ده بسط عذر
ايتمشدر . ، ونمونهٔ امتثال اولمشدر . . . آنك ايچون
اوقوجه عبدالقاهر ، بوخسته‌لكى تداوى ايتمك ايچون
(دلائل اعجاز واسرار البلاغتك برثلثنى آنك علا ـ
جلرندن طولديرمشدر . . . اوت لفظ پرستلك بر
خسته‌لكدر ، فقط بيلنماز كه خسته‌لكدر . . .

❁ تنبيه ❁

لفظ پرستلك نصل برخسته‌لكدر ، اويله‌ده

(صورت پرستلك) (واسلوب پرستلك) (وتشبيه پرستلك) و (خيال پرستلك) (وقافيه پرستلك) شمدى فى الجمله ، ايلروده افراط ايله ، تام برخسته‌لك ، ومعنايى ، كندينه ، فدا ايده‌جك درجه‌ده ، برمرض اوله‌جقدر . . . حتى برنكته‌ئى ظرافت ايچون ، وياخود قافيه‌نك خاطرى ايچون ، چوق اديب ، ادبده ، ادبسزلك ايتميه شمديدن باشلامشلردر ، اوت لفظه ، زينت ويرىلمى . فقط طبيعت معنا استمك شرطيله ... وصورة معنايه ، حشمت ويرملى ، فقط مآلك اذنى آلمق شرطيله . . . . واسلوبه ، پارلاقلق ويرملى فقط مقصودك استعدادى مساعد اولمق شرطيله . . . وتشبيهه ، رونق ويرملى فقط « مطلوبك مناسبتنى كوزه آلمق ورضاسنى تحصيل ايتمك شرطيله . . . وخاليه ، جولان وشعشعه ويرملى ، فقط حقيقتى اينجتمامق ، وآغر كلامك ، وحقيقته مثال اولمق ، وحقيقتدن استمداد ايتمك شرطيله كركدر . . .

❁ ايكنجى مسئله ❁

كلامك ، حياتلنمسى ، و نشو نماسى ،

معنالرك تجسميله ، وجماداته ، نفخ روح ايتمكله برمكاله ، و مباحثه‌يي ايچلرينه آتلقدر . . . شويله دوران ايله تعبير اولنان وجودده وعدمده ايكي شيئك مقارنتيله بري‌اوتكيسنه علت ومأخذ ومنشأ ظن اولنمسى اولان اعتقاد عرفى اوزرينه مؤسس اولان مغلطهٔ وهميه اوستنه مبنى اولان قوهٔ خيالدن نشأت ايدن سحر بيانيله سحّار كبي جماداتى حياتلنديرر . . . بربريله سويله‌تيرلر . . . ايچلرينه ياعداوتى و يا محبتى آثار . . . همده معنالرى تجسم ايتديرر . . . حيات ويرر . . . ايچنده حرارت غرزيه‌يي درج ايدر . . . اكر ايسترسك كورلتيلى (منزل) « اطلاقنه شايسته اولان بوبيته ...كير « ينا جينى الاخلاف من تحت مطله وتختصم الامال والياس فى صدرى » يعنى مماطلهٔ حق پرده‌سى آلتنده ، خلف الوعد ، بنمله ، قونوشيور ، دير ، آلدانمه آنك ايچون ، سينم ده ، أمودلرم ، يأسيله ، غوغايه باشلاديلر . . . او متزلزل خانه اولان صدرمى خراب ايديبورلر ، كوره‌جكسك نصل (شاعر ساحر) أمل و يأسى تجسم ايتمكله ، حياتلنديره‌رق ، تمام

اولان اخلافك ، فتنه‌سیله ، بر محاربه ، و مخاصمه‌یی تمثیل ایلدی . . . کویا (سنیم طوغراف) کبی بو بیت سنك عقلکه . رؤیا کورنیور . . . اوت (بو سحر بیانی) برنوع (تنویم) ایدر ویاخود (بر) ك ، یغمور ایله معاشقه و شکواسنی دیکله ، ایشته « تشکی الارض غیبته الیه وترشف مائه رشف‌الرضاب » یعنی‌یغمورك کج کلمه‌سنی ، آکا ، تشکی ایدر . . . محبوبك آغز صویی کبی صوینی ، امر ، عجبا یری ، مجنون ، سحابی لیلا ، حالتلرنده ، بو شعر سکا تخییل ایتیورمی . . .

❁ تنبیه ❁

بو شعری کوزل کوسترن ، ایچنده‌کی خیالك ، حقیقته ، بر درجه مشابهتی‌در . . . زیرا یغمور ، کچلسه ، صوکره کلسه ، طوپراق (فظوظ) کبی بر صوتی چیقارده‌رق ، صوینی چکر ... بوحالی کورن کیجلکنه ، و شدت احتیاجنه ، انتقال ایتدیکندن مشهور (دورانك) سریله ، و (توهمك) تصرفاتیله ، بر معاشقه ، و مکالمه ، صورتنه افراغ ایدر . . .

❁ اشارة ❁

هر بر خیالده ، بو (چظنوك) کبی بر دانهٔ حقیقت بولنمق شرطدر . . .

❁ اوچنجی مسئله ❁

کلامك البسهٔ فاخره‌سی، ویاخود جمالی ، وصورتی اسلوب ایله‌در ، یعنی قالب کلام ایله‌در . . . شویله‌که یا دقت نظر ، ویا توغل ، ویا مباشرت ، ویا صنعتك تلقحیله ، خیالده . تولد ایدن . تمایلاتك . خصوصیاتندن . تشکل ایدن . صورتلردن . ترکب ایدن . استعارهٔ تمثیلیه‌نك . پارچه‌لری تلاحق ایتدکلرندن . تنور ، و تشرب ، و تشکل ایدن . (اسلوب) . کلامك . قالبی . اولدینی کبی . جمالك معدنی . وحلل فاخره‌نك دستکاهیدر . . . کویا ، عقلك (بو ریزانی) دینلمکه شایان اولان (اراده) سس ایتمکله . . (قلبك) قره‌نلق . کوشه‌لرنده . یاتان . معنالر . چیلاق . یالین آیاق . باش آچیق . اوله‌رق . چیقدقلرندن . . . محل صور اولان (خیاله) کیررلر . او (خزینة الخیاله)

بولدقلری صورتی کیرلر . . . اك اقل بر (یازمه‌یی)
صارر . . ویا بر پاپوجی کیر . . لااقل بر نشانیله
چیقار . . هیچ اولمسه ، بر دوکمه ایله ، ویا بر کلمه
ایله ، کندینی ، نرده ، تربیه اولدیغنی ، کوسترر ...
اکر بر کلامك ، فقط، (طبیعتدن) چیقمش برکلامك
اسلوبنده، امعان نظر ایدرسك. کندی صنعتی . ایچنده
ایشلیان . متکلمی . او آینه مثال.. اسلوبك. ایچنده.
کوره‌جکسك . حتی نفسنی . نفسندن . وسسندن .
ماهیتنی . نفثندن . اوفورمسندن . توهم . و مزاج ،
وصنعتنی ، کلامیله، ممتزج ، تخیل ایتسه‌ك ، (خیالیون)
مذهبنده . معاتب اولمیورسك . . . اکر تردد ایله ،
سنك خیالك، خسته‌لکی وار ایسه .. قصیدهٔ (برئیه‌دن)
اولان (واستفرغ الدمع من عین قد امتلئت : من المحارم
والزم حمیة الندم)'اولان بیمارخانه‌یه ، کیت ، کورنصل
حکیم (بو صیری) استفراغله ، و ندامتك ، پرهزیله،
سکا (رچته) یازار ، اکر اشتهانك ، آچلمسیله
اسلوب دنیلان ، حقیقتك ، شوشه‌سنده ، که زلال
معنا ، نصل کندینه موافق ، و نصل امتزاج ایتمه‌سنی

سیر ایتمك ، و اوزلالی ایچمکه ، اشتهاك وار ایسه ...
(میخانه‌یه) کیت ، و (دی) ای میخانه‌جی ، کلام بلیغ
نه‌در (البته) آنك، صنعتی، آنی ، شوله‌سویله‌تدیره‌جك
کلام بلیغ (علم) دنیلان (چولمکلرده) بشریلان . .
و (حکمت) دنیلان . . بیوك (کوپلرده) طوران ،
وفهم‌دنیلان(سوزمك) ایله سوزیلان ، آب حیات‌کبی ،
برمعنایی‌ظرفاء دینلان.. ساقیلر ، دونده‌روب.. افکار ،
ایچر . . اسرارده ، تمشی ایتمکله، حسیاتی ، اهتزازه
کتیرن کلامدر . . . اکر بویله ، (سرخوشلرك)
(سوزلرندن) (خوشلانمیورسك) صویك ، مهندیسی
اولان(هد هدسلیمانك) (سبأدن) کتیردیکی(نبأ) وخبری،
دیکله . . نصل انزال قرآن . و ابداع سماوات و ارض
ایدن (ذوالجلالك) توصیف ایتمشدر . . . (هدهد)
دیور ، بر قومه ، راست کلدم ، زمین و آسمادن .
مخفیاتی . چیقاران . (الله)ه سجده . ایتمیورلر . . .
باقی ، اوصاف کمالیه . ایچنده (هدهدك) هندسه‌سنه .
تلویح ایدن، وصف مزبوری. یالکز اختیار ایلدی ...

❁ اشارة ❁

(اسلوبدن) مرادم، كلامك . قالبيدر . . وصور تيدر . . بشقه‌لر بشقه ديورلر ... وبلاغتجه . فائده‌سى. قصّتك تفاريقنى، وپريشان اولان پارچه‌لرينى، التحام .. و بتيشتر مكدر . . . تا قاعدهٔ ، بر شئ ثابت اولورسه لوازميله ثابتدر ... سريله ، برجزئى. تحريك ايتمكله . قصتك ، كلنى ، اهتزازه ، كتيرمكدر . . . كويا . متكلم . اسلوبك . بر كوشه‌سنى . مخاطبه . كوسترسه . مخاطب . كندى كنديه و لو بر درجه قره‌نلق اولسه‌ده . تمامنى كوره بيلور . . . باق نره‌ده اولسه اولسون [مبارزه] لفظى، [پنجره] كبى [ميدان حربى] ايچنده ، حرب اوله‌رق ، سكا كوسترر . . . اوت ، چوق ، بويله كله‌لر واردر ، خيالك [سنيم طوغرافيسى] دنيلسه جائزدر . . .

❁ تنبيه ❁

[اسلوب] مراتبى پك متفاوتدر . . بعضاً اوقدر لطيف ، و رقيق‌درکه [نسيم سحردن] دها آهسته

[اسر] بعضاً اوقدر كيزلى اوليـوركه ، بو زمانك حربنك . [ديبلوماتلرك] دسائس حربيه‌لرندن . دها مستوردر . . . بر [ديبلوماتك] قوهٔ شامّه‌سى لازمدر، تا استشمام ايده‌بيلسون ... از جمله [يس] [سورتنده] [من يحى العظام وهى رميم] شيوهٔ افاده‌دن [زمخشرى] [من يبرز الى الميدان] [اسلوبنى] استشمام ايتمشدر . . . اوت انسان ، عصيانله ، [خالقك] امرينه قارشو معناً مدافعه و مبارزه ايدر . . .

❁ دردنجى مسئله ❁

كلامك قوت، وقدرتى ايسه، كلامك ، قيوداتى، بربرينـه ، جواب ويرمك . . و كيفياتى ، بربرينـه معاونت ايتمكله ، عموماً [قارنجه قدرنجه] اصـل غرضه اشارة . . و هر برى [برماقنى] مقصد اوزرينه براقمق ايله ، [عباراتنا شـتى و حسنك واحد وكل الى ذاك الجمال يشير] دسـتورينه ، تمثال اولمقدر . . . ديمك قيودات [زن آو] كبى و ياخـود [درەلر] كبى مقصد ايسـه ، اورتەلرندن . اسـتمداد ايديجى ، بر

حوض كبي ! اولمق كركدر ... الحاصل ذهنك ، (شبكه‌سى) اوستنده . ترسيم اولنان . . ونظر عقل ايله آلنان ، صورة غرض ، مشوش اولمامق ايچون تجاوب ، وتعاون ، واستمداد لازمدر . . .

اشارة

بونقطه‌دن . انتظام نشأت ايتمكله ، تناسب تولد ايدوب حسن وجمال پارلار . . . اكر ايسترسك (رب عزتك) كلامنه . تأمل ايت . ازجمله ذرّه‌سى بيوك بر طاش قدر بيوك اولان عذ ابدن تخويف . وانسانى قلاق . وتحمل‌سز اولدقلرينى كوسترمك ايچون سوق ايديلان (ولئن مسّتهم نفحة من عذاب ربك) اولان آيته . باق نصل كه شيئ ضدّندن . انعكاس ايتديرمك اولان قاعدهٔ بيانيه‌يه بناءً تهويل . وتخويف ايچون . عذابك . بربارچه سنك درجهٔ تأثيرينى كوسترمك ايسته‌ديكندن قلّت اولان اساس مقصده ، نصل كلامك . هر طرفى . (الى) اورايه . اوزاتوب . قوة ويرييور . . شويله (ان) لفظنده‌كه تشكيك ايله ، تخفيف . . و (مسّت) ده‌كه

بلكز تماس ، و (نفحة) ماده‌سنده ، وصيغه‌سنده ، وتنكيرنده ، كه تقليل وتحقير . . و (من) ده‌كه تبعيض . . ونكاله بدل (عذابك) زكرنده‌كه تهوين . . و (ربك) ده‌كه ايماء رحمت .. عموما تقليلى كوسترمكله، عذابى نهايت درجه‌ده تعظيم وتهويل ايدر . . . زيرا آزى . بويله اولورسه . چوقندن الله . اسيركه‌سن . . .

❁ تنبيه ❁

بو ، سكا . (سر مشقدر) يازه بيلورسك ، مشق ايت .. زيرا بتون (آيات قرآنيه) بو انتظام . وتناسب . وحسنه . مظهردرلر . . . فقط مقاصد . بعضاً متداخلا. متسلسلدر. . هربرينك توابعى ، اوتكيله مقارن اولور .. فقط مختلط اولماز . . دقت ايتمك كركدر . . . زيرا نظر سطحى . بويله يرلرده چوق خلط ايدر . . .

❁ بشنجى مسئله ❁

كلامك، ثروت ووسعتى ايسه ، نصل صورة تركيب، نفس مقصدى كوسترر.. اويله‌ده مستبعاتنك تلميحاتيله ،

واسالیبك اشاراتیله، غرضك ، لوازم وتوابعنی کوسترمك،
واهتزازه کتیرمکدر . . . زیرا تلمیح واشارت ایسه ،
ساکن اولان خیالاتی ، اهتزازه . . وساکت اولان
جوانبنی ، سویله‌تدیرمکله ، قلبلرك ، اك اوزاق
کوشه‌لرنده‌که استحسانی ، و (آلقشمئی) تهییج ایتمیه ،
بیوك براساسدر . . . اوت تلمیح واشارت ایسه ،
(یولك) اطرافنی تماشا ایله ، تنزّه ایتمك ایچوندر . . .
قصد . وطلب . وتصرف ایچون دکلدر . . . دیمك
متکلم . آنده ، مسئول اولماز . . اکر ایسترسك بو
بیتلرك ایچلرینه کیر ، بر درجه سیره شایان ، نقطه‌لر
واردر . . ایشته چال اولان (آتنه) بیکمش . .
نازنین قارشوسنده . کنجلنمك. ایستیان . اختیار .
بابانك . صقالنك . ایچنه . باق . بلاغتك . چوق
انختارلری بوله‌جقسك . آل . قپولری . آچ . ایشته
(قالت کبرت وشبت قلت لها هذا غبار وقائع الدهر)
یعنی دیدی ، اختیار اولدك . دیدم ، دکلدر ، بلکه
مصائب دهرك ، کورلتیسندن ، ایاقلری آلتنده ،
چقوب ، صقاله ، قونمش ، بر بیاض غباردر . . .

همده (ولا يروعك ايماض القتيربه فانّ ذاك ابتسام الرأى والادب) يعنى صقالمك . بياضلنمكله . پارلامسى . سنى قور قوتمسون .. زيرا نور متجسم . كبى دماغدن . ارمش . صقالدن . مجرى . بولوب . كنديني . كوستران . فكر وادبك . تبسميدر . . . همده (وعينك قدنامت بليل شبية فلم تنتبه الا بصبح مشيب) يعنى (كجه) كبى كنجلكده . كوزك . نوم غفلتده . طالمش . آنجق صبح مثال . اولان صقالك . بياضيله . اويانه . بيلدى . . . همده (وكأنما لطم الصباح جبينه فاقتصّ منه وخاض فى احشائه) يعنى (جريدى) ايستهمك يولنده . (صباح) (آتمك) يوزينه . (يد بيضاسيله) برطوقات . ووردى . (آتم) دخى قصاصنى آلمق ايچون . طيّار اولان صبحه . يرشدى . يره . ووردى . ايچنده . درت . اياقيله . كزندى . . . ديمك (آتم چالدر) . . همده (كأن قلبي و شاحاها اذا خطرت وقلبها قلبها فى الصمت والخرس) يعنى قلبم . معشوقمك. كمرى .كبى حركت . و(خش خش) ايتمكده. آنك قلبي ايسه . آنك . (بيلهزيكى) كبى سكون

و سکوتده‌در ... دیمك (بیلی) اینجه . (بیله‌کی) قالین .
اولدیغی کبی . قلبم مشتاق . . آنك قلبی مستغنیدر ..
دیمك حسن . و عشق و استغنائی . و اشتیاقی .
(بر طاش ایله وورمشدر) همده (والقی بصحراء الغبیط
بعاعه نزول الیمانی ذی العیاب المحمّل) یعنی تاجر یمنی .
کبی یغموردن . کلان سیل . یوکلرینی . اثقالرینی .
(غبیط) صحراسنه . آتدی . . . نصل که بر تجار .
اقشامده . بر کویه . کلسه . کجه‌ده کویلیلر . رنکا
رنك . اشیالرینی . صاتون . آلسه‌لر . صباحلین .
هرکس . بر رنك ایله . سوسلنمش . اولدیغی حالده .
اوندن . جیقیور .. حتی کویك (چوبانی) دخی قرمزی
بر مندیلی . باغلیور . . اویله‌ده سیل . صحرایه .
یوکنی . آتدیغی کبی . (تجارت خفیه‌یه بکزر)
امتزاجات کیمیویه ایله ، چیچکلرك ، نازنین‌لرینه ،
کویا ، رنکا رنك البسه ، آلنیر ، تیکیلیر ، حتی ،
چیچکلرك ، چوبانی . اطلاقنه . شایان . اولان .
(کفن [١]) باشنی . قیرمزلتیور . . . همده (غار الوفاء

[١] تیکنلی احراق ایدیلیر برطاغ محصولی در .

وفاض الغدر و انفرجت مسافة الخلف بين القول والعمل)
یعنی وفاء . غور انعدامه . جکیلدی . . طوفان غدر .
فورانه . باشلادی . . قول وعمل اورته‌سنده . اوزون
بر مسافه آچیلدی . . . اوزاقه کیتمك ایسته‌میورسك .
بومقاله‌نك ، بربارچه ماقبلنه ، نظر ایت ، بو مسئله‌یه ،
نمونه اولمق ایچون . چوق پارچه‌لری ، بوله‌جقسك...
از جمله (آیاتك . دلائل . اعجازنك . مفتاحی .
و اسرار بلاغتنك . کشّافی . یالکز بلاغت عربیه‌در..
فلسفهٔ یونانیه . دکلدر) و یاخود مقالهٔ اولاده . اولان
مسئلهٔ اولانك . خاتمه‌سنده . که اشارته . باق ، ایشته
(خلقت . دنیلان . شریعت . فطریه . مجذوب .
ومسافر اولان . کرهٔ ارضه . فرض ایتمشدر . که (شمسه)
اقتداء ایدن . یلدیزلرك . صفنده . طورمق . شذوذ
ایتمامك . زیرا . زمین . زوجیله . برابر (أتینا طائعین
دیمشلردر . « طاعت ایسه . جماعتله . دها احسندر)
شمدی تأمل ایت بو مثاللر قارشو ، و آرقه‌لرندن ،
اویله (مقاماتی) کوسترر که آرقه‌لرندن ، بشقه مقامات .
خیال میّال کبی . باشنی چیقاریور . . .

❁ آلتنجی مسئله ❁

کلامك . ثمراتی ایسه . طبقات . مختلفه‌ده . صور متعدده‌ده . تشکل ایدن . معانیدر ... شویله (کیمیایه) آشنا اولانلره معلومدر ، بر ماده‌یی ، مثلا (آلتون) کبی بر عنصری ، استحصال ایدیلدیکی وقت ماکینه ، ویا فابریقه ایله ، متعدد ، بوریلر ایله . . مختلف ، ترسباتیله . . متنوع تشکلات ایله . . طبقات متفاوته‌ده .. کچر . . النهایت آندن ، برقسم ، تحصل ایدر ، کلام دنیلان معانیٔ متفاوته‌نك (فوطغرافیله) آلنمش ، مختصر (برخریطه‌نك) استیعاب ایتدیکی کبی، مفاهیم متفاوته‌نك ، صورت تشکلی بودرکه تأثیرات . خارجیه‌دن . قلبك بر قسم . احتساساتی . اهتزازه . کلکله . میولات . تولد ایدر .. آندن هوائی . معنالر بر درجه عقلك . نظرینه . ایلشمکله. عقلی . کندینه متوجه ایدر .. صکره. او بخار حالنده‌که معنا. برقسمی. تکاثف . ایتمکله . تمایلات . و تصوراتك . بر قسمی معلق قالوب . بر قسم . دخی تقطر ایتدیکندن. عقل.

آ كا . رغبت كوسترر . . صكره . مايع . حالنده كه .
قسمدن . بر قسم . تصلب . و تحصل . ايتديكندن.
عقل . آنى كلام ايچنه آليور .. صكره او متصلبدن.
بررسم مخصوصيله . تمثل . وتجلى . ايتديكندن. عقل
آنك . قامتنه كوره . بر كلام . مخصوصيله . آنى .
كوسترر .. ديمك (متشخص اولانى) كلامك صورت
مخصوصه‌سى ايچنده آليور . . . (و تصلب ايتميانى)
فحوانك النه ويرر . . . و (تحصل ايتميانى) اشارت
وكيفت كلامه . يوكلر . و (تقطّر ايتميانى) كلامك
مستبعاتنه حواله ايدر و (تبخّر ايتميانى) اسلوبك
اهتزازاتنه ، وكلام ايله . رفاقت ايدن . متكلمك .
اطواريله. ربط ايدر ... ايشته بوسلسله‌نك بوريلرندن
(اسمك) مسماسى (وفعلك) معناسى و (حرفك)مدلولى.
(و نظمك) مظروفى (وهيئتك) مفهومى (وكيفياتك)
مرموزى (ومستتبعاتك) مشاراليهلرى (خطابى تشييع
ايدن اطوارك) محرّكلرى همده (دال بالعبارتك)مقصودى
(و دال بالاشارتك) مدلولى (ودال بالفحوانك) مفهوم
قياسيسى (ودال بالاقتضاءنك) معناى ضروريسى و دها

بشقه مفاهيم . عموماً بو سلسله‌نك . برر طبقه‌سندن .
انعقاد ايدر .. وشو معدندن . چيقار ... اكر سير
ايتمك ايسترسك كندى وجداننه . باق . شو مراتبى
كوره‌جكسك ، شويله سنك محبوبك ، و قتا كوزيكزك
(نجره‌سندن) شعاع وبرق حسنى . وجدانكزه . القاء
ايدرسه. اوعشق دنيلان (نار موقده) بردن ياندير ميه.
باشلاديغندن . حسيات . التهابه باشلامقله . آمال .
و ميولات . دخى هيجانه . كلوب . . بردن او آماللر
اوست قاتده كى خيالك . (داباتى) دلر .. امداد ايسته
ديكلرندن.. (اوخزنة الخياله) صف بستهٔ حركت ومحبوبك
محاسنى اللرنده طوتمش.. وياخود آنك محاسنى. خاطره
كتيرمكله . تصوير ايدان . بشقه‌سنك محاسنيله . اشباع
اولنمش . اولان خيالات ايسه . او آمالك . امدادينه ،
قوشرلره . برابر هجوم ايدوب . خيالدن . لسانه قدر.
ايتمكله . برابر.. زلال . وصاله . اولان (ميلى) آرقه‌
لرنده .. وفراقدن اولان (تألمى) صاغده .. (وتعظيم،
وتأديب . واشتياقى) صوله . . وترحم . ولطفى .
اقتضا ايدان . محبوبك (محاسنى) اوكلرينه . . وهديه

اوله‌رق . مدیحه‌نك (کردنی) وثنائك (درلرینی)
اللرینه آلمق ایله برابر . او (النار الموقدة علی الافئدة)
اطلاقنه . شایان اولان (اوآتشی) سوندرمك ایچون
زلال وصالی جلب ایدن (توصیف بالفضائل ایله)
عرض حاجت ایدرلر . . . ایشته باق . قاج ، طبقاتده،
بیلدیکك معنادن ، بشقه نه قدر معانی ، باشلرینی
چقاروب . کورنیور ... اکر قورقیورسك (ابن
فارضك) ویا (ابو طیّبك) کوزلرندن . مدهش اولان
وجدانلرینه . باق . ووجدانك . ترجمانی اولان
(غرست باللحظ وردا فوق وجنتها حق لطرفی ان
یجنی الذی غرسا) همده (فللعین والاحشاء اوّل هل
اتی تلاعائدی الآسی وثالث تبّت) همده (صدحما ظمای
لماك لماذا وهواك قلبی صار منه جذ اذا) همده (حشای
علی جمر ذکی من الغضا وعیناى فی روض من الحسن ترتع)
کور ، ودیکله ، که چندان کوزلری (جنتده) تنزه
ایدر . . فقط وجدانلرنده‌که (جهنم) تعذیب ایدر . .
اویله‌ده محاسننه اشارة .. واستغناسنه . رمز . . وتألم
فراقه ایماء . . وشوقه . تصریح . . وطلب وصاله .

تلويح .. وترحمنى جلب ايدن حسننه تنصيص. . ايتمكله برابر . حسّياتنى تحريك ايدن هيئت اطواريله . چوق خيالات رقيقه‌يى . كوسترمشلردر . . .

❁ اشارة ❁

نصل برحكومتك . انتظامنده . هرمأمور استعدادى نسبتنده . وظيفه . درجه‌سنده . خدمت مقدارنجه . اجرت ويرمك لازمدر . . اويله‌ده . بويله مراتب متفاوته‌دن ، اختلاط ايدن معنالر ايسه ، غرض كلى اولان . مسوق له الكلامك . مركزينه . قربيت نسبتنده . ومقصوده خدمت درجه‌سنده . هربرينه . عنايت . واهتمامده . حصه . ونصيبلرينى. تقسيم عادل ايله تفريق ايتمك كركدر . . . تا كه اومعادلتله ، انتظام واو انتظامدن ، تناسب ، . واوتناسبدن . حسن وفاق . . واو حسن وفاقدن . حسن معاشرت . . واوحسن معاشرتدن . كلامك كمالنه (برميزان التعديل) چق بيلسون . . . يوقسه وظيفه‌سى . خدمتكارلق . . وطبيعتى . چوچقلق اولانلر . . بيوك رتبيه كيرمكله .

تكبّر ايدر . . تكبر ايتمكله . تناسبنى بوزوب . .
معاشرتى . تشويش ايدر .. ديمك قيودات . كلامك .
استعدالرينى نظره آلمق كركدر . . . اوت هرشيئى .
استعدادى نسبتنده . ترفيع ايتمك لازمدر . . زيرا
كورنيوركه (كوز) (برون) كبى براعضا نه قدركوزل
اولورسه . حتى آلتوندن اولورسه . حدندن . بيوك
اولديغى حالده . صورتى چركين ايدر . . .

❁ تنبيه ❁

نصل بعضاً اك كوچك (برنفر) برخدمته . مثلا
(دشمن اردوسنه) كشف رازه كيدر . . (مشير)
كيدەمز . . وياخود بركوچك (طلبه) ياپديغى ايشى.
بيوك برعالم ياپاماز . . چونكه بيوك آدم . هرشيده
بيوك اولمق لازم كلماز . .هركس . كندى صنعتنده
بيوكدر . . كذلك ، اومعانىء متزاحمه ايچنده . بعضاً
بركوچك . معنا رياست ايدر . . اوقيمتدار اوليور . .
زيرا آنك وظيفەسى . شمدى كلەجك . براسباب ايله .
اهميتليدر . . . بوكا اشارت ايدن . . وقيمتنه منار

اولان .. (صريح حكم) (ولازم قرينك) عدم صلاحيتيدر .. كه آنك خاطره‌سى ايچون . (ارسال لفظ) (وسوق خطاب) ايديلسون . . وكلامدخى (پوسته‌چيلك) ايتسون . . زيرا يا بديهى، ومعلومدر. ، كورنيور . . وياخود خفيف وضعيفدر.. اصل غرضده اهميتى يوقدر .. وياخود آنى . حسن تلقى . . وقبول ايده‌جك . . وآنه (قلاق) ويره‌جك . . مخاطب يوقدر . . . وياخود متكلمك حالنه . موافقت . . وتكلمه . داعى اولان آرزويه . خدمت ايده‌ماز . . وياخود مخاطبك شأن . وحيثيتنه . امتزاج ، استمزاج ايده‌ماز . . وياخود كلامك . مقامنده . ومستتبعاتك . توابعنده . اجنبى . كورنيور . . وياخود غرضك . محافظه‌سنه . ولوازمك . تداركنه ، مستعد دكلدر . . ، ديمك هر برمقامده ، بواسبابدن يالكز برينك سوزى ديكلنور . . فقط عموماً اتحاد ايتسه‌لر . . كلامى . الك يوكسك طبقه‌يه . چقارديورلر . . .

❁ خاتمه ❁

بعض (معانى معلّق) واردركه برشكل معيّنه‌سى ..

وبروطنی خصوصیه‌سی یوقدر . . (مفتّش) کبی هربر دائریه . کیرر . . بعض کندینه خصوصی برلفظ طاقیور . . بو معلّقاتك . برقسمی ایسه (حرفیه) (وهوائیه) کیدر . . بشقه کله آنی . درونه . چکر بعضاً برجمله‌یه بلکه برقصّته، نفوذ ایدر . . نه وقت اوجمله‌یی . ازدررسه. (روح) کبی اومعنا . تقطّرایدر. مثلا حسرت ، واشتیاق ، وتمدح ، وتأسف ، الی آخره کبی معنالردر ...

❀ یدنجی مسئله ❀

بلاغتك (عقدهٔ حیاتیه‌سی) تعبیر دیکر ایله (بیانك فلسفه‌سی) ویاخود (شعرك حکمتی) ایسه خارجیاتك ،نوامیسی ومقایسنی تمثل ایتمکدر. . . شویله حقائق خارجیه‌ده که قانونلر. (قیاس تمثیلی) جهتیله .. (ودوران) طریقیله . . (ووهمك) تصرفیله . . شاعرانه. اولان معنویات ، واحوالده، یرلشدیرمکدر... دیمك (آینه) کبی خارجدن . انعکاس. ایدن حقیقتك . شعاعلرینی تمثل ایدر . . . کویا کندی (صنعت خیالیه.

سیله) ونقش کلامیسیله) خلقت . وطبیعتی تقلید
ومحـاکات ایدر . . . اوت کلامده (حقیقة) اولمـاز
ایسه‌ده ، اك اقل (شبیه) ونظامنده استمداد ایتمك ...
وآنك (دانه‌سی) اوزرنده سـنبل لنمك کرکدر . . .
فقط هر دانه‌نك ، مخصوص . بر سـنبلی واردر . . .
بر بغداء . بر آغاج . قدر سـنبل‌لنماز . . . (فلسفهٔ
بیـان) نظره آلنمز ایسـه . . بلاغت . حرافت .
کبی . . خیـال غول . کبی . . سامعیه . حیرتدن .
بشقه . بر فائده ویرماز . . .

❁ اشارة ❁

فلسفهٔ بیانیه‌یه مشابه .. (نحوك) دخی برفلسفه‌سی
واردر . . . او فلسفه ایسه (واضعك) حکمتنی بیان
ایدر ... کتب نحوده مذکوراولان مناسبات مشهوره ،
اوزرینه مؤسسـدر . . . مثلا بر معموله ، ایکی عامل
داخل اولماز .. . (وهل) لفظی (فعلی) کوردیکی کبی
صبر ایتمز . . وصال ایستر ... هم (فاعل) قوتلیدر ،
قوی اولان (ضمه‌یی) کندینه‌غصب ایدر ، مثلا . . .

خارج و كائناتده جارى اولان قانونلرك برر عكس مثاليسيدر . . .

❁ تنبيه ❁

بو مناسبات . نحويه . وصرفيه . اولان حكمت واضع ايسه . . فلسفهٔ . بيان . درجه‌سنده اولماز ايسه‌ده . . پك بر بيوك قيمتى واردر . . . ازجمله استقراء ايله ثابت اولان علوم نقليه‌يى .. علوم عقليه‌نك صورتلرينه چوريور . . .

❁ سكزنجى مسئله ❁

معانى بيانيه‌نك (آشلامسى) وتلقيحى ، ومعنالرك (بجايش) وانقلابلرى . . كلمه‌نك معناى (حقيقيسى) ياغرض ، و ياخود معناى معلّقه‌دن بريسنى ، تشرّب ، و ايچنه . جذب ايتمكدر . . . زيرا ايچنه . كيرديكى . وقت . . صاحب النيت اولان حقيقته ، و اساسه ، دونيور . . واصل لفظك صاحبى اولان معناى ايسه.. بر صورة . حياتيه‌يه دونيور . . آكامدد ويرر . .

و مستتبعاتدن استمداد ایدر . . . بو سردندر که کلمهٔ واحدهنك . معانیٔ متعددهسی اولیور . . . وبجایش، وتلقیحات، بوندن چقار ... بونقطهدن غفلت ایدن .. بیوك بر بلاغتی غیب ایدر * * *

❀ اشارة ❀

برشیئی مرکب ، و بینلمش ایسه ، (علی) لفظنه مستحق اولدیغی کبی ، ظرف کبی ایچنه آلدیغندن ، (فی) لفظنی ایستر . . (تجری فی‌البحر) کبی همده بر شیٔ آلت اولدیغندن (باء) لفظنی ایستر . . ومکان ، ومرکب اولدیغندن (فی) و (علی) لفظلری دخی ایستر (صعدت السطح بالسلم) همده غایت اولدیغندن (الی) و حتی ، لفظلرینی ایستر . . علت و ظرف اولدیغندن (لام) و (فی) لفظلری دخی ایستر (والشمس تجری لمستقر) کبی ایشته (سرمشق) سنده قیاس ایدهبیلورسك ایت * * *

❀ تنبیه ❀

بو متداخل معنالرك ، هانکیسی ، دها زیاده سنك

غرضنه تماس ایدر * ومقصـده (صلهٔ رحم) واردر * ایلرویه * سوره واظهار ایت ** باقیلری آکا (تشییع ایدیجی) یاپدیر** یوقسه‌سنك طرز افاده‌ك ، حشمت ، وزینت بیانیه‌دن ، چپلاق اوله‌جقدر ** *

طقورنجی مسئله

ارادهٔ جزئیه‌یی . . و تصور بسـیطی . . عاجز براقان.. کلامك یوکسك طبقه‌سی شودرکه .. متداخلا. متسلسل اولان مقاصدك . (تعددی) . . . ومتناسلا. مرتبط اولان . مطالبك . (تسلسلی) . . . و نتیجهٔ واحده‌یی تولید ایدن . اصللرك (اجتماعی) ... و هر بری آیری آیری ثمره ویران . فروع کثـیره‌نك استنباطنه . (استعداد ویا تضمنیله‌در) شویله‌که (مقصد المقاصد) اولان‌اك اوزاق، ویوکسك، هدف غرضدن. آیریلوب. کلمکده . اولان مقصدلر. بربرینه ، مرتبط ، وبربرینك. نقصانیتی . تکمیل. وقومشولق . حقنی . ادا ایتمکله . کلامه . وسعت وعظمت ویرر . . . کویا برینی وضع ایتمکله . اوتکی . ودیکری . و بشقه‌سنی .

ودها بشقه‌سنی . وضع ایدر . . وصاغ . وصولده .
وهر جهتك نسبتنی کوزه‌تمکله .. بردن او مقاصدی .
کلامك (قصر مشیّده‌سنه) قوریور . . . کویا چوق
عقللری. کندی عقلنه . معاونت‌ایتمك ایچون . استعاره
ایتمش . . استخدام ایدیور . . . صانکه او مجموع
مقاصدده ، هر بر مقصد ، تصاویر متداخله‌دن ،
مشترك‌فیه ، برجزءدر... نصل متداخل تصویرلرده ..
سیاه برنقطه‌یی . (بر رسّام) قونسه . . او نقطه .
برینك (کوزی) اوتکیسنك یوزینك (خالی) بریکیسنك
برونك (دلیکی) بشقه سنك (آغزی) اولدیغی کبی کلام
عالیده دخی . . اویله نقطه‌لر واردر . . . (ایکنجی
نقطه) (قیاس مرکب) و متشعب ، سرّیله مطالب ،
تناسل ایدوب ، تسلسل ایتمکدر. . . کویا متکلم .
اومطالبك . بقاء . و تناسلك . بر تاریخ طبیعیسنه ،
اشارت ایدر ... مثلا عالم . کوزلدر . . دیمك صانعی .
حکیمدر . . عبث . یراتماز . . اسراف ایتماز . .
استعداداتی . . مهمل براقماز . . دیمك انتظامی . دائما
تکمیل ایده‌جك . . جکرشکاف . و تحمل سوز .

وامل اولدیریجی . بتون کمالاتی زیر وزبر ایدن .
هجران ابدی اولان عدمی ، انسانه مسلّط ایتمز . .
دیمك سعادت ابدیه اولاجقدر . . . اوچنجی مقاله‌نك.
ایکنجی شهادتك . مقدمه‌سنده . نبوّت مطلقه‌نك .
مبحثه‌سنده . انسانك حیواندن . اوچنجی جهت فرقی
بوکا ایو بر مثالدر . . . (اوچنجی نقطه) نتیجهٔ
واحده‌یی . تناتج ایدن . اصول متعدده‌یی جمع. وذکر
ایتمکدر . . . زیرا هر بر اصلك . یوکسك نتیجه ایله
قصدا و بالذات ارتباطی اولمازایسه . لااقل بردرجه .
اهتزازه ، وانکشافه کتیرر . . . کویا اصول دینلان .
مظاهر . وآینه‌لرك . اختلاف ایله . . و نتیجه .
ومتجلّی نك . وحدتیله . . مقصدك . تجردینه . .
وعلویتنه . . . وحیات عالم دینلان . دوران عمومی .
تسمیه اولنان. حیات کلیه ایله . یاد ایدیلان . حقیقتیله.
کلامك قوهٔ حیاتیه‌سنك . اتصالنه اشارتدر ... اوچنجی
مقاله‌نك آخرنده‌که. اوچنجی مقصده‌اولان. برنجی مقصد
بوکا بردرجه مثالدر... همده اوچنجی مقاله‌ده. دردنجی
مسئله . و مسلکدن . اولان (اشارت و ارشاد و تنبیه)

و محـاكمه بوكا مثالدر ... « فانظر الى كلام الرحمـن الذى علّم القرآن فباىّ آيات ربك لاتجـلى هذه الحقيقته فويل حينئذٍ للظاهريين الذين يحملون مالا يفهمون على التكرار » اوت رب عزتك . كلامنه . دقت ايدلسه . بو حقيقت . هر يرده . نور كبى يارلار . . اوت نور كبى . كوشه‌لرنده . و مقاطعلرنده . اجتماع ايدوب . زلال بلاغت فشقريور ... نفرين او ظاهر پرستلره كه بوحقيقتدن. غفلت ايدوب. تكراره حمل ايديورلر... (دردنجى نقطه) كلامى . اويله . افراغ ايتمـك . واستعداد ويرمكدركه: يك چوق فروعلرك . تخملرينى متضمن .. ويك چوق احكامه . مأخذ .. ويك‌چوق معانى‌يه. ووجوه مختلفه ايله دلالت ايتمكدر ... كويا بو استعدادى تضمن ايله. كلامك قوهٔ ناميه‌سنك . قوّتنه . تلويح ايدر.. وحاصلاتنك. كثرتنى كوسترر ... صانكه . او فروع . و وجوهلرك . (محشرى) اولان مسئله‌ده . جمع ايدر.. تاكه مزايا . ومحاسننى . موازنت ايدوب . هربر فرعى ، بر غرضه . سوق .. و هربر وجهى ، بر وظيفه‌يه تعيين ايدر . . . « فانظر الى قصّة موسى

فانها اجدى. من تفاريق العصى اخذها القرآن بيدها البيضاء فخرّت سحرة البيان ساجدين لبلاغته » اوت قصهٔ موسى ، مشهور ضرب مثلده كه تفاريق العصادن . دها نافعدر .. نصل او عصا . نه‌قدر پارچه‌لنسه. ينه . برايشه يارار .. قصهٔ موسى دخى اويله‌در.. بو خاصيتنه بناءً دركه (قرآن يد بيضاء معجز البيانيله . او قصّه‌يى . آلدى .. و صور متعدده‌ده كوستردى .. هر برجهتى حسن استعمال ايتدى .. فنّ بيانك . سحره‌سى ، بلاغتنه . سجده . بر زمين حيرت و محبت ايتديلر... اى برادر ! بو مسئله‌ده . اولان خيال ميّال بلاغت ، بو اساليب ايله . سكا . اويله . بر شجره‌يى ، ترسيم ايدر. كه جسيم.. عروقى متشابكه ... اوزون .. بغوملرى متناسقه، ومتشعب .. داللرى متعانقه... ميوه . وثمراتى، متنوعه اولان (بر شجرهٔ حقيقت) سكا تصوير ايدر ... اكر ايسترسك آلتنجى مسئله‌يه . تماشا ايت . زيرا چندان مشوش ايسه . بردرجه . بو مسئله‌نك . بر پارچه‌سنه . مثال اوله بيلور ...

❁ تنبیه واعتذار ❁

ای برادر ! بیلورم که شو مقاله سکا غایت مغلق کورنیور فقط نه چاره . مقدمه‌نك . شأنی . اجمال و ایجازدر .. کتب ثلثه‌ده . سکا . تجلی ایده‌جکدر...

❁ اونجی مسئله ❁

کلامك . سلاستی ایسه بردرجه . حسیاتدن . طفره‌لق. واشتباك ایتمه‌مك، وطبیعته تقلید .. وخارجه تمثل. ومسیل غرضدن سداد. ومقصد، ومستقرك تمیزدر شویله که کلامده حسیاتده تمام اولمه‌دن. چفته آتمق . . بشقه‌سیله مزج ایتمك .. سلاستنی تغییر ایدر... ونظامسز اشتبا کدن توقی .. ومعانی متسلسله‌دن تدرج لازمدر .. همده صنعت خیالیه‌سیله . (طبیعته) شاکردلق ایتمك کرکدر . . . تا طبیعتك قوانینی . آنك صنعتنده . انعکاس ایده بیلسون . . . همده تصوراتنی . اویله خارجیاته محاکی . ومشاکل ایتمك لازمدر . . فرضا تصوراتی. دماغدن . قاچوب خارجده . تجسم ایتسه‌لر

(خارج) آنلری استلحاق .. ونسبلرینی انکار ایتمسون..
ودیسون آنلر (بنم) و یاحود (کائنه) ویاخود بنم
ولدمدر . . همده (غرضك مسیلنده) (و قصدك
مجراسنده) تفرّق ایتمامك ایچون سداد ایتمك (چله چپه)[١]
تمایل ایتمامکدر . . . تاجانبلر . غرضك . قوتنی .
تشرب ایتمکله ، اهمیتسز ایتمسون ، بلکه کوشه‌لر .
تضمن ایتدکاری طراوت . ولطافتیله . (زن آو) کبی
غرضه امداد . . وقوت ویرمك کرکدر . . . همده
قصدك مستقری . تمیّز و اغراضك ملتقاسی . تعیّن
ایتمك . سلاستك سلامتنه لازمدر . . .

❁ اون برنجی مسئله ❁

بیانك سلامت وصحتی ایسه . . حکمی . لوازم
ومبادی‌سیله . وألات مدافعه‌سیله . اثبات ایتمکدر . . .
شویله‌که بر حکمك لوازمنی . اخلال ایتمامق . . .
راحتلغنی . بوزمامق .. ونظره آلمق .. ومبادی‌سندن
استمداد حیات ایتمك ایچون . مراجعت ایتمك . .
وهجوم ایدن اوهامك . اعتراضاتنه . مقابله ایده‌جك

---

[١] بوکله کردجه‌در .

سؤال مقـدره جواب . اولان قیوداتیله . تقلّد ایتمك
کرکدر . . . دیمك کلام . میوه‌دار . بر آغاجـدر .
جنایت . واجتنادن . حمایت ایتمك ایچون . دیکنلری .
وسنکولری . دیزلمشلر . . . کویا او کلام . بر چوق
مناظراتك . نتیجه‌سی . . و پك چوق محاکماتك .
زبده‌سی . اولدیغنـدن غایت علوی اوله‌رق اوهامك .
شیاطینی . استراق سمع ایده‌مزلر . . اکری نظرایله .
باقه‌مزلر . . کویا ، متکلم آلتی جهتنی . نظره آلوب .
اطرافنـه ، (برسور) چکمشدر ... یعنی موضوع .
ویاخود محمولك . تقییدیله . . ویاخود توصیف ایله . .
ویاخود بشقه جهتله . . (وهمك) هجومنه . مساعد .
نقطه‌لرده . برر . مدافع . مهیا ایدرك . باشدن . آشاغیه
قدر مقدّرسؤاللره . جواب حکمنده اولان قیوداتیله .
مجهّز ایتمکدر . . . اکر بوکا . مثال ایسترسك . شو
کتاب بتمامه . بوکا . اوزونجه بر مثـالدر . . لاسیما .
مقالهٔ ثالثه . اك پارلاق بر مثالدر . . .

❁ اون ایکنجی مسئله ❁

کلامك سلامت (ورندشلنمسی) و اعتدال مزاجی

ایسه . . هرقیدك . استحقاق . و استعدادینه . کوره
عنایتی تقسیم .. و خلعت اسلوبی . توزیع . . و کیدیر-
مکدر ... همده (حکایتده) اولورسه . متکلم کندینی
(محکی عنه) یرنده فرض ایتمك کرکدر . . . شویله
اکر بشقه‌سنك ، حسّیات ، وافکارینك ، تصویرنده
ایسه ، محکی عنهده ، حلول ایتمك ، وآنك ، قلبنده ،
مسافر اولمق .ولسانیله . تکلم ایتمك کرکدر . . .
اکر کندی مالنده . تصرف ایتسه علامت . قیمت .
اولان (اعتبار) واهتمامك . تقسیمنده . هرقیدك .
استحقاق و استعداد ورتبه‌سنی نظره آلمق ایله تقسیمنده
عدالت . . واسلوبلرده . استعدادك . قامتنه کوره .
کسمکدر . . . تاهر برمقصد آنك مناسبنده اولان
اسلوبدن . جلوه کر اوله‌بیلسون . . . زیرا اسلوبك .
اساسلری اوچدر . . . برنجیسی (اسلوب مجرّددر)
(سیّد شریفك) (ونصیرالدین طوسینك) ساده اولان
معرض کلاملری کبی ... ایکنجیسی (اسلوب مزیّندر)
(عبدالقاهرك) (دلائل الاعجاز واسرار البلاغتده) که
مشمشع . وپارلاق . کلامی کبی . . . اوچنجیسی

(اسلوب عاليدر) (سكاكى) (وزمخشرى) (وابن سينانك) بعض محتشم كلاملرى كبى . . . وياخود شو كتابك مآلنده‌كه عربى العبارة . لاسيما مقالهٔ ثالثده‌كه مشوش . فقط محكم پارچه‌لرى كبى زيرا موضوعك علويتى : شوكتابى اسلوب عاليده : افراغ ايتمشدر . . يوقسه بنم صنعتمك . تأثيرى . جزئيدر . . . الحاصل (اكر آلهيات واصول) بحث وتصويرنده ايسه‌ك . . شدة . و قوة . و هيبتى . تضمن ايدن . اسلوب . عاليدن . آيريلامق كركدر . . . اكر (خطابيات و اقناعياتده ايسه‌ك) زينت . و پارلاقلق . و ترغيب . و ترهيبى . تضمن ايدن (اسلوب مزينى) الندن كلور ايسه . الدن . براقمه ... فقط كوسترش . . وتصنع .. وعوام پرستانه نمايش ايتمامك كركدر... (اكر معاملات و محاورات و آلت اولان علملرده ايسه‌ك) وفاء . و اختصار . وسلامت . و سلاست . و طبيعيلكى . تكفل ايدن . و ساده‌لغيله . جمال ذاتيه‌يى كوسترن . (اسلوب مجرده) اقتصار ايت ... بومسئله‌نك (خاتمه‌سى) كلامك . قناعت . و استغناسى . و عصبيتى ايسه .

مقامك خارجنده . اسلوبی . آره‌مامقدر . . شویله‌که .
معنانك . قامتنه کوره. بر اسلوبی کسدیرمك . ایسته‌
دیکك وقت. داخل مقامده اولان منبعدن. وموضوعك
فابریقه‌سندن . لا اقل . کلام . تضمن ایتدیکی
موضوعك . و یا قصتك . ویا صنعتك . لوازمنك .
پارچه پارچه‌سندن . و توابعنك . قطعه قطعه‌سندن .
بر اسلوبی . (تیکمك) ضرورت اولمه‌دن . خارجه .
مد نظر ایتمامك . . تعبیر خطاء اولمسه . خارجه .
(بیقوتاش) ایتمك ایله . البته . کلامك . قوتی . تزاید
ایتدیکی کبی.. ثروتك . طاغلمامسنه . اك بیوك اساسدر.
دیمك معنا ومقام . وصنعت ایسه . کلامك . دلالت
وضعیه‌سنه یاردم ایده‌بیلور... نصل کلام . دلالت وضعیه
ایله. معنایی کوسترر . . اویله‌ده . بویله اسلوب ایسه .
طبیعتیله . معنایه . اشارت ایدر . . اکر بر نمونه
استرسك. طقوزنجی مسئله‌ده که عربی پارچه‌لرینه باق .
ایشته « فأنظر الی کلام الرحمن الذی علم القرآن
فبأی آیات ربك لاتجلی هذ الحقیقته فویل حینئذ
للظاهریین الذین یحملون مالا یفهمون علی التکرار »

«فأن شئت فأنظر الى قصة موسى فانها اجدى من تفاريق العصا اخذها القرآن باليد البيضاء فخرّت سحرة البيان مجبة وحيرة ساجدين لبلاغته » اكر ايسترسك علوم آليه‌نك . كتابلرينك . ديباجه‌لرينه . باق . اكر چندان . او ديباجه‌لرده . شو صنعت بلاغت . چوق دقيق . ولطيف اولماز ايسه‌ده . . فقط آنده‌كه (براعت الاستهلال) بو حقيقته . بر براعت‌الاستهلالدر . . همده شو كتابك . ديباجه‌سنده . معجزاته . اشارت . يولنده . پيغمبرمزك ذاتى . نبوّتنه معجزه . كوسترلمشدر ... همده اوچنجى مقاله‌نك. ديباجه‌سنده. كلمهٔ شهادتك. ايكى جمله‌سنى. بربرينه شاهد كوسترلمشدر... همده يدنجى مقدمه‌دن . انشقاق قمره . (يره) اينمكى (علاه) ايدنلره . دنيلمش . معجزه‌نك . قمرينى . منخسف . . وشمس كبى. برهان نبوتى . . (سهى) كبى مخفى اولمسنه . سبب اولديكز . . بوكا قياساً . شو حقيقته . شو كتابده ، برچوق نمونه بوله بيلورسك .. زيرا بو كتابك مسلكى . نم كبى . خارجه . (بيقو تاشدر) . . حتى ضرورت اولماز ايسه . افكار .

ومسائلده . ومثاللرده واساليده . خارجه . (بيقوتاش) ايتمكدر . . فقط توافق خاطر اوله بيلور . . . زيرا حقيقت بردر . . . هانكى (قپو ايله) كيرسك (عينى). كوره جكسك . . .

❁ خاتمة ❁

سويله‌نانه . باق ... سويله‌يانه . باقه . . سويله نلشدر . . فقط بن . ديرم . كيم . سويلمش ايسه . . كيمه . سويله‌مش.. نه ايچنده . سويله‌مش.. نه ايچون سويله‌مش .. سويله‌ديكى . سوزى . كبى دقت ايتمك . بلاغت نقطهٔ نظرندن . لازمدر . بلكه الزمدر . . .

❁ اشارة ❁

معلوم اولسون‌كه (فن معانى و بيانك) مزاياسنك . بلاغتجه . مهم . بر شرطى . . قصدا . و عمدا . غرضك . جهتنه . امارات ايله. اشارت . وعلاماتك . نصبيله . قصد . و عمدينى . كوسترمكدر . . زيرا آنده (تصادف) بر باره ايتمز . . (فن بديعك)

و تزيينات لفظيه‌نك شرطى ايسه . . تصادف . و عدم قصددر .. وياخود تصادفى كبى . طبيعت معنايه . يقين. اولمقدر . . . (تلويح) پوشيده اولمسون كه طبيعته . و حقيقت خارجيه‌يه . دلالت ايدن . . و حكم ذهنى . قانون خارجيله . ربط ايدن . . تعبير جائز ايسه . پرده‌يى . ده‌لر . آلتنده‌كى حقى كوسترن .. آلتلرك . اك ثقّابى .. (انّ)ئى تحقيقيه‌در.. اوت شو(انّ)نك شو خاصيتنه. بناءً دركه(قرآنده)كثرتله استعمال اولنمشدر...

❁ تنبيه ❁

اى برادر! بومقاله‌ده‌كى قوانين لطيفه . شو پريشان اسـاليدن . تبرّى . و نفرت ايتمه‌سى . سنى . تغليط ايتمسون .. مثلا اكر بو قانونلر . ايو . اولسيديلر . آنلرى . وضع ايدنه . ايو . بردرس . بلاغتى ويره جكلر ايدى . . همده كوزل . بر اسلوبى . كيه‌جكلر ايدى . . حال‌بوكه آنلرى وضع ايدن ايسه امّيدر . . اسلوبلرى دخى پريشاندر، كبى بر (وهمه) ذاهب اوله ... ياهو ، بو وهمه . اهميت ويرمـه . . زيرا برفنـده هر

هر برعلم صاحب . آنده (صنعت کار) اولمق لازم‌کلمز همده (الی‌المرکزیه) اولان قوهٔ جازبه (عن‌المرکزیه) اولان قوهٔ دافعه‌یه . غالبدر .. چونکه قلاقك . دماغه قرابتی ، . وعقل ایله ، صلهٔ رحمی واردر . . . حال‌بوکه . معدن کلام . اولان قلب ایسه : لساندن . اوزاق . . واجنبیدر . . وهمده چوق دفعه لسان ، قلبك دیلنی . تماماً آکلامیور . . لاسیما قلب بعضا مسئله‌نك درین . یرلرندن (قوی) دیبنده کبی . بر (طن‌طن) ایدر ایسه . لسان ایشده‌مز . . نصل ترجانلق ایده جکدر . . . الحاصل (فهم) (افهامدن) دها اسهلدر والسلام . . .

❁ اعتذار ❁

ای شوطار . وانجه . وقرانلق اولان یولده بنم‌ایله آرقداشلق ایدن : صبرلی . و متانتلی . ذات ، . ظن ایدییورم بو ایکنجی مقاله‌ده یالکز حیرتله . سیرجی اولدك . . مستمع اولمدك . . چونکه آکلامدك . . حقکز وار . . زیرا مسائل . غایت درین . .

وعرقلری . اوزون .. وعبارت ایسه . غایت مختصر..
و مغلق .. وترکجه‌مده . ایجه نقصان . . ومشوش ..
و وقتم دخی طار .. بنده . عجله . . صحتم . مختل . .
باشم . نزله‌لیدر . . . شو قاریشق زمینده . . آنجق
شویله بر ورق پاره . چیقه بیلور . . . (والعذر عند
کرام النـاس مقبول) ای برادر ! (عنصر حقیقتی) .
کبری کبی . (و عنصر بلاغتی) . صغری کبی . مزج
ایت .. (الکتریق) شعاعی کبی اولان (حدس)صادقی .
کجر .. تا غایت حرارتلی . . و پارلاق ضیـالی اولان
(عنصر عقیـده)یی . نتیجه ویرمك ایچون . سـنك
ذهنـکه . استعدادات و یره بیلسون . . . ایشته عنصر
عقیده‌یی . اوچنجی مقـاله‌ده . آره‌یه‌جغز . ایشـته
باشلیورم (نحو) [١]

---

[١] کردجه‌در .

بسم الله الرحمن الرحيم

(اشهد ان لااله الاالله واشهد انّ محمدا رسول الله)
بو كلمهٔ عاليه . . اس الاساس اسلاميت اولديغى كبى . .
كائنات اوستنده . تموّج ايدن . اسلاميتك . اك نورانى..
و اك علوى بيرقيدر ... اوت (ميثاق ازليه) ايله پيمان .
و يمينمز اولان (ايمان) بو منشور مقدّسده
يازلمشدر . . . اوت آب حيات اولان اسلاميت ايسه ..
بو كلمه‌نك . عين الحياتكدن . نبعان ايدر . . . اوت
(ابده) نامزد اولان نوع بشر ايچنده .. سعادت سراى
ابديه‌يه. تعيين .. وتبشير اولنانك . اللرينه . ويرلمش.
بر فرمان ازليدر . . اوت (قلب) دنيلان عوالم غيبه .
قارشو اولان پنجره‌سنده . قورولمش . اولان لطيفهٔ
ربانيه‌نك..(فوطغرافيله) آلنان. تمثال نورانيله(سلطان ازلى)
اعلان ايدن (خريطه نورانيه‌سيدر).. وترجمان بليغيدر.
اوت وجدانك اسرار انكيز . اولان نطق بليغانه‌سنى :
جمعيت كائناته قارشو : وكالةً : انشاد ايدن خطب فصيحى

وكائناته : حاكم ازلى اعلان ايدن (ايمانك) مبلّغ بليغى:
اولان لسانك . الندە : برمنشور لايزاليدر .

اشارة

(بوكلمهٔ شهادتك) ايكى (كلامى) بربرينه . شاهد
صادقدر . . وبربرينى تزكيه ايدر . . اوت (الوهيت)
(نبوته) برهان (لمّى) در . . (محمدعليه السلام .
صانع ذوالجلاله) ذاتيله . . ولسانيله . . برهان
[انّى] در . . .

تنبيه

حقائق عقائد اسلاميه : بتون تفرعاتيله . كتب
اسلاميەده . مفصّلا . مبرهنه . . ومصرحەدر . .
كورونەبيلور وكوريلان شئ كوسترمك ظاهرك خفاسنه
ويامخاطبك غباوتنه اشارت وتجهيل اولديغندن عقيدەنك
يالكز اوچ ، درت عنصرينى. بيان ايدەجكم . . ديكر
حقائقنى . فحول علمانك كتابلرينه حواله ايدرم . . .
زيرا بكا حاجت براقامشلر . . .

❁ مقدمه ❁

اهل دقتك . معلوميدر كه مقاصد (قرآنيه) نك فذلكه‌سى درتدر . . صانع واحدك اثباتى . . ونبوّت . . وحشر جسمانى . . وعدلدر . . .

❁ برنجى مقصد ❁

دلائل صانع بياننده‌در . . . (بربرهانيده محمددر عليه‌السلام) صانعك . وجود . ووحدتى . اثباته . احتياجدن . مستغنيدر لاسيما مسلمانلره قارشو چوق درجه اجلى واظهردر بناءً عليه خطابمى اجانبه . باخصوص (ژابونيايه) توجيه ايلدم . . زيرا آنلر . اسكيده . بعض سؤاللر ايتمشديلر . . بنده جواب ويرمش ايدم . . شمدى اختصار ايله يالكز برايكى سؤاللرينه متعلق : (اوجوابك) بر پارچه‌سنى سويليه - جكم آنلردن (برسؤال) (ماالدليل الواضح على وجود الآله الذى تدعوننا اليه والخلق من اىّ شئ امن العدم اوالمادة اوذاته الى آخر سؤالاتهم المردّده) يعنى وجود صانعه دليل واضح نه‌در . . .

اشارة

غير متناهى اولان [معرفةالله] بويله محدود اولان كلامه . صقشماز ... بناءً عليه كلامده كه اغلاقك . معذور طوتلسنى مرجودر . . .

تنبيه

بروجه آتى كلامدن مقصد : محاكمه وموازنه‌نك طريقنى كوسترمكدر . . . تا كه مجموعنده . حقيقت . تجلى ايتسون . . . يوقسه ذهنك جزئيتى سببيله . اومجموعك . هربرجزئنده : نتيجه‌نك . تمامنى . تحرّى ايتمك : قوهٔ واهمه‌نك تسلط . وترددیله . حقيقتى . اوهام ايچنده . ستر ايتمكدر . .

مقدمه

حقيقتك كشفنه مانع اولان آرزوى خلاف .. والتزام مخالف .. وطرفدارى نفس .. جهتيله . اصلسز اوهامنى . براصله . ارجاع ايتملكله . كندينى . معذور كوسترمك [ومشترينك] نظرى كبى يالكز معايبى

كورمك . . وچوجق طبيعتى . كبى بهانه ايله . مهانه طوتمق . . كبى امرلردن : نفسنى . تجريد ايله . . شرطمه . مراعات ايده‌بيلورايسه‌ك . . حضور قلب‌ايله . دينكله . .

❁ برنجى مقصد ❁

جميع ذرّات كائنات . . برر برر ذات . و صفات . و سائر وجوه ايله . . غير محدوده اولان امكانات . ماييننده . متردد ايكن . بر جهتى تعقيب . حيرت بخشا . مصالحى . انتاج ايتمكله . . صانعك وجوب وجودينه . شهادتله عوالم غيبيه‌نك . انموذجى . اولان لطيفهٔ ربّانيه‌دن . . اعلان صنايع ايدن اعتقادك مصباحنى ايشقلنديريورلر . . . اوت هر بر ذرّه . كندى باشيله . صانعى . اعلان ايتديكى كبى . تصاوير متداخله‌يه بكزيان . . مركّبات . متشابكهٔ . متصاعدهٔ كائناتك . . هربر مقام . و هربر نسبتده . هربر ذرّه . موازنهٔ جريان عمومى محافظه . . وهر نسبتده . آيرى آيرى مصالحى انتاج ايتديكلرندن . . صانعك . قصد .

و حكمتنى . اظهار . . و قرائت ايتـدكلرى ايچون صانمك . دلائلى ذرّاتدن . قات قات زياده‌در . . . اكر ديسك نه‌دن . هركس . عقليله كورميور . . . الجواب . كمال ظهورندن ... اوت شدّت ظهوردن . كورنمامك . درجه‌سـنه . كلانلر واردر . . . (جرم شمس كبى) (تأمل سطور الكائنات فانها من الملاء الا على اليك رسائل) يعنى ابعاد. واسعهٔ. عالمك. صحيفه‌سنده.. نقّاش ازلى . يازديغى . سلسلهٔ حادثاتك . سـطرلرينه حكمت نظريله . باق . . و فكر حقيقتله . صاريل.. تا كه ملاءالا على دن . كلان . سلاسل رسائل . سنى. اعلاء عليّين يقينه . چيقارسون . . .

❁ اشارة ❁

قلبنده. نقطهٔ استمداده نقطهٔ استناد ايله . وجدان بشر . صـانمى . اونوتمامقده‌در . . . اكر چنـدان (دماغ) تعطيل اشـغال ايتسه‌ده . (وجدان) ايده‌ماز .. ايكى وظيفهٔ مهم ايله مشـغولدر . . شـويله‌كه وجدانه مراجعت اولنسـه . قلب . بدنك . اقطارينه . نشر

حیات . ایتدیکی کبی . قلب . کبی . قلبده‌کی . عقدهٔ
حیاتیه . اولان معرفت صانع . دخی جسد کبی .
استعدادات . غیر محدودهٔ انسانیه ایله . متناسب اولان
آمال . ومیول متشعبه‌یه. نشر . حیات ایدر .. لذّتی
ایچنه ، آثار . . و قیمت ویرر . . و بسط و تمدید
ایدر . . . . ایشته نقطهٔ استمداد . . . همده بونك ایله
برابر . . غوغا . و مزاحمتك . میدانی . اولان
دغدغهٔ حیاته . (پیدرپی) هجوم کوسترن . . عالمك .
بیکلر . مصیبت . ومزاحمله قارشو . یکانه (نقطهٔ
استناد) معرفت صانعدر . . . . . اوت هر شیئی
حکمت و انتظامله . کورن . صانع حکیمه . اعتقاد
ایتمز ایسه .. وعلی‌العمیا . تصادفه . حواله ایدرسه ..
واوبلیّاته . قارشو . النده‌که قدرتك عدم کفایتی .
دوبشونسه . . (توحش . و دهشت . و تلاش .
وخوفدن) مرکب(برحالة جهنّم نمون. وجکرشکافده)
قالدیغندن .. اشرف . واحسن مخلوق اولان (انسان)
هرشیدن دها پریشان . اولدیغندن . . نظام کامل
کائناتك . حقیقتنه مخالف اولیور . . . . . ایشته

(نقطهٔ استناد)... اوت ملجأ. یالکز معرفة صانعدر ...
دیمك شـو ایکی نقطه ایله .. بودرجه . نظام عالمده .
حکمفرمالق . . حقیقت نفس الامریه‌نك . . خاصهٔ
منحصره‌سی . اولدیغی ایچون . . هر وجـدانده ایکی
(پنجره) اولان شـو ایکی نقطه‌دن : وجـود صانع
تجلّی ایدییـور . . . عقل کورمز ایسـه ده . فطرت
کوریبور... (وجدان) نظّاردر ... قلب پنجره‌سیدر ...

❁ تنبیه ❁

(عرش) کمالات اولان . معرفـة صانعـك .
معراجدرك . اصـولی درت در . . . برنجیسی تصفیه .
واشراقه . مؤسس اولان محققین صوفیه‌نك . منهاجیدر
ایکنجیسی امکان . وحـدوثه . مبنی اولان متکلّمینك
طریقیدر . . . بو ایکی اصـل . فی‌الواقع (قرآندن)
تشعب ایتمشلردر . . . لکن فکر بشر . بشقه صورتده
افراغ ایتـدیکی ایچون : طویل‌الذیل . . ومشـکل .
لشمشدر . . اوچنجیسی حکمانك . مسلکیدر . . .
اوچیده . تعرّض اوهامدن : مصـون دکلدرلر . . .

(دردنجیسی) که بلاغت قرآنیه‌نك . علوّ رتبسنی .
اعلان ایدن . . واستقامت جهتیله . اك قصه‌سی . .
ووضوح جهتله . بشرك عمومنه اك اشملی . اولان
معراج (قرآنیدر) . . . ایشته بزدخی . بونی .
اختیار . ایتدك . . . بوده . ایکی نوعدر . . . برنجیسی
(دلیل عنایتدر) که منافع اشیائی تعداد ایدن . بتون
آیات (قرآنیه) بو دلیله . ایماء . . وشو برهانی .
تنظیم ایدیورلر . . . بو دلیلك (ذبده‌سی) کائناتك
نظام اکلنده . رعایت مصالح وحکمدر . . . بو ایسه .
صانعك . قصد وحکمتنی اثبات . . وتصادف وهمنی .
اورته‌دن . نفی ایدیور . . .

❀ مقدمة ❀

اکر چندان . هرآدم . عالمده‌که . رعایت مصالح ..
وانتظامده . استقراء تام . ایده‌ماز . . واحاطه ایده‌ماز..
فقط نوع بشرده‌که تلاحق افکار سایه‌سندن : کائناتك .
هر بر نوعنه . مخصوص . قواعد کلیهٔ منتظمه‌دن عبارت
اولان (بر فن) تشکل ایتمش . وایتمکده‌در . . .

بونك ايله برابر . بر امرده . انتظام اولماز ايسه :
حكم . كليتيله . جريان ايدەمديكى ايچون : قاعدەنك
(كليّتى) نوعك . حسن انتظامنه . دليلدر . . . ديمك
جميع (فنون اكوان) قاعدەلرك . كليتلرينه . بناءً :
استقراء تامّله نظام اكملى . انتاج ايدان . برر برهاندرلر..
اوت فنون كائنات . بتمامها . موجوداتك . سلسلەلرندەكه
حلقەلردن (آصلمش) اولان . مصالح . وثمراتى . .
وانقلابات احوالك : تلافيفنده (صاقلانمش) اولان
حكم . وفوائدى كوسترمك ايله . . (صانعك) قصد .
وحكمتنه . برماق ايله . شهادت . . واشارت .
ايتدكلرى كبى. . . شياطين اوهامه . قارشو. برر. نجم .
ثاقبدر * * *

❁ اشارة ❁

(جهل مركبى) انتاج ايدن : (نظر سطحيى)
توليد ايدن : الفتدن : تجريد نظر ايتسەك . . وعقله .
قارشو . سدّ طرق ايدن : اوهامك (آشيانى) اولان.
ممارسات الزمياتدن : نفسنى . تخليه ايتسەك . .

(خردبینی) برحیوانك . صورتی آلتنده . اولان
(ماکینهٔ) دقیقهٔ . بدیعهٔ . آلهیه‌نك . شعورسز . .
مجری . ومحرکلری تحدید اولنمیان . . وامکاناتنده :
(اولویّت) اولمیان . . اسباب . بسیطهٔ . جامدهٔ .
طبیعیه‌دن : حصول پذیر . . (واو دستکاهك مصنوعی
اولدیغنی : کندی نفسنی . قاندیروب . مطمن . واقناع .
ایده‌میورسك . . . مکر . هر بر (ذرّه) ده :
(افلاطون) قدر بر شعور . . و (جالینوس) قدر
بر حکمتی . اثبات . . ایتدکدنصکره . ذرّات سائره
ایله . واسطه‌سز . مخابره‌یی . اعتقاد . . واسباب طبیعیه‌
نك اس‌الاساس حکمنده . اولان جزأ لایتجزّاده‌که قوهٔ
جاذبه . وقوهٔ دافعه‌نك . اجتماعلرینك . (خرطومی)
اوزرنده‌که محالیتك . (دغمسنی) قالدیره بیلسه‌ك . . .
اکر نفسك . بومحالاته . احتمال ویرسه : سنی انسانیت .
دفترندن . سیلدیره‌جکدر . . . . فقط جائزدرکه هر بر
شیئك . اساسی . ظن ایتدیکلری . اولان جذب .
ودفع . وحرکت . (عادات اللهك) قانونلرینه : برر
(اسم) . اولسون فقط (قانون) قاعده‌لکدن طبیعیلکه

وذهنلكدن : خارجيلكه . . واعتباردن : حقيقته . .
وآلتيتدن : مؤثريته . . كلامك . شرطيله . قبول
ايدرز * * *

تنبيه

(فارجع البصر هل ترى من فطور) نظرنى .
(عاله) كزدر ... هانكى يرنده . نقصانيتى كوره
بيلورسك . . . (كلاّ) كوران . كورماز . . مكر كور
اوله . . . ويا (قصر نظر) علّتيله) مبتلاء اوله . . .
ايسترسك . (قرآنه) مراجعت ايت . (دليل عنايتى)
وجوه . ممكنه‌نك . الك اكمل وجهله . بوله‌جقسك ...
زيرا قرآن . كائناتده . تفكره . امر . ويرديكى كبى ..
فوائدى . تذكار . . ونعمتلرى . تعداد ايدر . . . ايشته
او (آيات) شو (برهان عنايته) مظاهردر . . . اجمالى
بودر طوت تفصيلى ايسه، اكر مشيت الٓهيه تعلق ايدرسه
آيات آفاقيه وانفسيه‌يى . تفسير طريقنده، . (سماء) .
(وبشر) (وارضك) علملرينه . معقود اولان كتب
ثلاثه‌ده : تفسير ايديله‌جكدر . . . او وقت . شو برهان

تمام صورتیله : سکا . کورینه‌جکدر ... ایکنجی (دلیل قرآنی) (دلیل اختراعـدر) بونك (خلاصه‌سی) مخلوقاتك . هر نوعنه . هر فردنه . واو نوعه . واو فرده . مرتّب اولان . آثار مخصوصه‌سنی . منتج . . واستعداد کمالنه منـاسب . . بر وجودك . ویرلمسیدر . زیرا هیچ بر نوع متسلسل : ازلی دکلدر . . امکان . براقز . . همده بالضرورة . (بعضنك) حدوثی . نظرك مشاهده‌سیله . . وسـائرلری دخی . عقـلك . حکمت نظریله . کوریلور . . .

❁ وهم وتنبیه ❁

انقلاب حقیقت . اولماز.. نوع متوسطك سلسله‌سی. دوام ایتمـاز. . . تحول اصناف . انقلاب حقـائقك غیری‌سیدر . . .

❁ اشارة ❁

هربرنوعك (بر آدمی) وبر بیوك (بدری) اولدیغندن.. سلسله‌لرده‌که . تناسلدن .. نشأت ایدن .. (وهم باطل)

او آدملرده اوّ اوّل پدرلرنده توهم اولنماز ... اوث .
حکمت . فن طبقات الارض . و علم حیوانات .
و نباتات . لسانیله .. ایکی یوز بیکی متجاوز اولان .
انواعك . آدملری . حکمنده اولان مبدأ اوللرینك
هربرینك . مستقلاً . حدوثنه. شهادت ایتدیکی کبی ..
موهوم . . و اعتباری اولان .. (قوانین) وشعورسز..
اولان اسباب طبیعیه ایسه.. بوقدر حیرتفزا سلسلهلر ..
و بو سلسلهلری . تشکیل ایدن . . و افراد دنیلان ..
دهشت انکیز . . ماکینهٔ عجبهٔ آلهیهنك . . تصنیع .
و ایجادینه . عدم قابلیتلری جهتیله . . هر برفرد .
و هر بر نوع . مستقلاً . صانع حکیمك . ید
قدرتندن. . چقدیغنی. اعلان .. و اظهار ایدییور ...
اوت(صانع ذوالجلال) هر شیئك. جبهسنده . حدوث.
و امکان (دغمسنی) قویمشدر ***

❁ تنبیه ❁

ازلیت (ماده) (وحرکت) ذرّاتدن .. تشکل انواع
کبی . . امور باطلهیه احتمال ویرمك . . صرف بشقه

شیئ ایله . نفسنی . اقناع ایتمك صددنده اولدیغی
ایچون . . او امورك . اساس فاسدەسنی . (تبعی)
نظریله . عدم درکندن . . نشأت ایدر . . . اوت .
نفسنی . اقناع ایتمك صورتنده . . متوجه اولورسه . .
(محالیت) و عدم معقولیتنه . حکم ایدەجکدر . . .
فرضا قبول ایتسەده . . (تغافل عن الصانع) سببیله .
حاصل اولان (اضطرار ایله) قبول ایدەبیلور * * *

❁ تنبیه ❁

مکرّم اولان انسان . انسانیتك . جوهرینك .
اعتباریله . . دائما (حقی) صاتون المق ایستیور . . .
و دائما حقیقتی آرایور ... ودائما (مقصدی) سعادتدر...
فقط باطل . وضلال ایسه .. حقی آرییور ایکن . خبری
اولمەدن .. النه دوشر. . . حقیقتك معدننی قازار ایکن
اختیارسز باطل آنك باشنه دوشر ... ویاخود(حقیقتی)
بولمقدن مضطر.. ویا تحصیل (حقدن) خائب اولدقجه ..
اصل فطرتی . و وجدانی . وفکری .. محال و غیر
معقول بیلدیکی (برامری) نظر سطحی . وتبعی ایله ..

قبولنه مجبور اولیور ... ایشته بوحقیقتی . پیش نظره
آل . . کوره‌جکسك که بتون نظام عالمدن .. اثرغفلت
اوله‌رق .. توهم ایتدکلری .. ازلیت (ماده . وحرکت)
و شـو بتون . عقللری . حیرتده . براقان . نقش .
و صنعت بدیعه‌ده .. تخیّل ایتدکلری (تصادف عمیا) . .
و بتون حکمك . شهاداتنه رغماً . اسباب جامده‌دن . .
اعتقاد ایتدکلری(تأثیرحقیقی) ونفسلرینه. مغالطه‌ایدوب..
(وهمك) استمراره . استناداً . اغواسـیله . تجسم .
و تخیل . اولنان (طبیعت موهه‌مه‌یی) (مرجع) یاپمقله .
(تسلّی ایتدکلری) . البته . فطرتلری . رد ایدر ...
فقط یالکز حقه توجه .. وحقیقته . قصـد ایتدکلری
ایچون.. شو اوهام باطله . (دعوتسز) اوله‌رق .. یولك
جانبندن تعرض ایتدیکلری ایچون، البته . (هدف
غرضـنه) نظرنی . دیکمش . اولان (آدم) او
اوهـامه . تبعی . وسطحی بر نظر ایله . . باقیور . .
آنك ایچون . مزخرف اولان (ایچنه) نفوذ ایده‌ماز..
فقط نه وقت . رغبت . و قصـد . و صاتون آلمق .
نظریله . باقسه .. آلمیه دکل . . بلکه التفات ایتمیه . .

وباقیه .. تنزل ایتماز . . . اوت شوقدر چرکین . بر
شیئی . . وجدان . وعقل . محال کوریور . . . قلب
دخی قبول ایتماز . . . الاّ که مشاغبه ایله ، سفسطه
ایدوب . هربرذرّه‌یه . حکمانك عقللرینی .. وحکامك
سیاستلرینی ویروب . تا هر بر ذرّه . اخواتیله .
اتفاق . وانتظام . مسئله‌سنده . . مشاوره . ومخابره
ایتسونلر . . . اوت بوصورتده (برمسلکی) انسان .
دکل .. حیوان دخی . قبول ایتماز . . . فقط نه چاره
مسلکك . لازم بیّنی . . مسلکدندر . . . شو مسلك
ایسه . . بو صورتدن . بشقه برشی ایله تصویر
ایدیلماز . . . اوت (باطلك) شأنی . شویله در . نه
وقت . تبعی . بر نظر ایله . باقیلورسه .. (صحتنه)
براحتمال ویریلور . . . فقط امعان نظر ایلدیکجه . .
احتمال صحت . برطرف اولور . . .

❀ اشارة ❀

(ماده) دیدیکلری شی ایسه .. (صورت) متغیّره
همده حرکت زائلهٔ . حادثه دن . . تجرد ایتماز . . .

دیمك حدوثی . محققدر ... فیا عجبا . (صانع واجب الوجودك) لازمهٔ . ضروریهٔ . بیّنه‌سی اولان (ازلیتی) ذهنلرینه صقشدیره‌میان . . نصل اولدیده . هر بر جهتدن . . ازلیته منافی اولان (ماده‌نك) ازلیتی . ذهنلرینه . صقشدیره بیلورلر . . . حقیقتاً . جای تعجبدر ... اوت انسان . دوشندیکجه . جمیع صفات کمالیه ایله متصف اولان صانعدن . . استغراب . واستنکار . ایتدیکلری . شوحیرت‌افزا . مصنوعاتی .. (تصادف عمیایه) (و حرکت ذراته . اسناد ایتدیکلری ایچون .. انسانی .. انسانیتدن (پشیمان) ایدر ...

❁ تلویح ❁

حرکات ذرّاتدن . . حصولی . دعوی اولنان . (قوّت) (وصورتلر) عرضیتلری جهتیله .. انواعده که (مباینت جوهریه یی) تشکیل ایده‌ماز ... عرض . جوهر اوله‌ماز . . . دیمك بو انواعك . فصللری . وعموم اعراضك . خواص ممیّزه‌لری . عدم‌صرفدن . مخترعدرلر ... تناسل .. تسلسلده .. شرائط عادیهٔ ..

اعتباریه‌دندر ... ایشته (دلیل اختراعینك) اجمالی ...
اکر آچیق اوله‌رق . . مفصّلا ایسترسك (قرآنك
فردوسنه) کیر . . زیرا هیچ (بر رطب و یابس)
یوقدرکه او تنزّه کاهده . یاچیچك .. ویا غنجه حالنده
بولنمسون . . . اکر (اجل) مساعد . . (ومشیت)
تعلق .. و (توفیق) رفیق اولورسه .. الفاظ قرآنیه
نك . . اصدافنده . . شو برهانی . . تزیین ایدن .
جوهرلری . کله‌جك . کتبده تفصیل ایدیله‌جکدر ...

❁ وهم وتنبیه ❁

اکر سؤال ایتسه‌ك . نه‌در . . شو (طبیعت) که
دائما آنك ایله . طنطن ایدیورلر . . نه‌در شو
(قوانین و قوی) که دائما آنلر ایله. متدمدمدرلر . . .
جواب ویره‌جکزکه (عالم شهادت) دنیلان (جسد)خلقتك
عناصر . و اعضاسنك . افعاللرینی . انتظام . و ربط
آلتنه . آلان (شریعت طبیعیهٔ الٓهیه واردر . . . ایشته
شو (شریعت فطریه)در که (طبیعت) ویا مطبعهٔ ألهیه ایله
مسمّادر اوت طبیعت . خلقت کائناتده جاری اولان

قوانين . اعتباريه‌سنك . مجموع . و محصّله‌سندن عبارتدر ... ايشته (قوى) ديدكلرى شئ هربيرى . شو شريعتك برر حكميدر . . . (وقوانين) ديدكلرى شئ هربيرى‌شوشريعتك بررمسئله‌سيدر... فقط اوشريعتده‌كى احكامك استمرارينه . استناداً . . همده خيالى حقيقت . صورتنده . كورن . و كوسترن . نفوسك استعدادلرى . بر زمين شوره . مهياء ايتمسيله .. (وهم) و خيال تسلط ايده‌رك . تضييق ايدوب . شو طبيعت هوائيه . توضع و تجسم ايدوب . موجود خارجى . . . و خيالدن . . مثال صورتنه . كيرمشدر . . . اوت شونك كبى . (وهمك) چوق حيله‌لرى واردر . . .

❁ اشارة ❁

شو (طبيعت قواى عموميه) تسميه ايتدكلرى(امرلر) قطعياً. عقلى. اقناع‌ايده‌جك.. وفكره. كندينى بكنديره جك‌و نظرحقيقت . آكا . انسيت ايده‌جك . . هيچ بر ملائمت .. ومناسبت يوق ايكن .. و شو كائناته . علّة . ومصدراولميه . قابليتى. مفقود ايكن .. محضا (صانعدن

تغافل) وانتظامك . الجائندن . . تولد ايدن . يالكز
(اضطرار ايله) وله رسان عقول اولان قدرتك .
آثارنى شو (مطبعه مثال) اولان طبيعتك . صنعتندن .
كورمك . . طبيعتى (مسطر) ايكن . . (مصدر)
تخيّل ايتمك . . (لازم اعمك) وجوديله . (ملزوم
اخصك) وجودينى . انتاجه چاليشان (عقيم بر
قياسك) نتيجه سيدر . . . اوت شو قياس عقيم . .
ضلالت . وحيرت واديلرينه . چوق يوللرى آچمشدر.

❁ تنوير ❁

افعال اختياريه‌نك . (نظامى) اولان شريعت .
و قانون . شو قدر خرق و مخالفتله برابر بر چوق
جهّال وحشيه . عادتا (شريعتى) بر حاكم روحانى . .
و (نظامى) بر سلطان معنوى توهم ايدوب . . بر
تأثيرى تخيل ايدر . . . اوت برطابورك . وياعسكرك
مطرد اولان حركاتى . ويك نسق اولان اطوارلرينى
و بربريله ربط اولنان احوالرينى مشاهده ايدن. وحشى
برآدم . شو افراد عديدهٔ . وياخود هيئت عسكريهٔ

معنوی (بر ایپله) مربوط ظن ایدر ایسه . عجبا غریب کورینه‌جکمیدر... ویاخود بربدوی ویا(برشاعرالطبع) ناسی. بروضع حسنده افراغ ایدن ومابینلرینی تألیف ایدن نظامی . برموجود معنوی . . وشریعتی . برخلیفهٔ روحانی . . تمثّل ایدرایسه .. چوق کورینه‌جکمیدر.. اویله‌ایسه کائناتك . احوالنه . تعلق ایدن وطبیعت تسمیه اولنان . (وتصدیق انبیاء ویاتکریم اولیاء) دن بشقه . خرق اولنمیان . ومستمره‌اولان شوشریعت فطریهٔ الٓهیه . . اوهامده تجسم ایتسون . نه‌دن تعجب اولنسون . . .

❁ وهم وتنبیه ❁

انسانك . ذهنی . ولسانی ، وسمعی . . جزئی . . وتعاقبی . اولدقلری کبی . . فکری . وهمتی . دخی جزئیدر . . . وتعاقب طریقیله . یالکز برشیئه . تعلق ایدر . . ومشغول قالور . . . همده انسانك قیمت . وماهیتی . . همتی . نسبتنده‌در . . . همتك درجه‌سی ایسه . . مقصد . واشتغال ایتدیکی شیئك

نسبتنده‌در . . . همده انسان . توجه . وقصد ایتدیکی
شیده . کویا (فنا فی‌المقصد) اولیور . . . ایشته شو
نقطیه بناءً خسیس برامری .. ویاپك جزئی برشیٔ ..
بیوك برآدمه اسناد اولنمز . . . زیرا تنزّل ایتماز . . .
وهمتنی . . اوکوچك شیئه . صقشدیره‌ماز . . . همتی.
آغر.. اوشیٔ. غایت خفیف اولدیغندن. کویا موازنت.
بوزیلور . . همده انسان . هانکی شیئه . تماشا .
ایدرسه . . البته . مقایسنی . واساسلرینی کندی
نفسنده آریه‌جقدر . . . اکر بولمازایسه . . اطرافنده
وابنای جنسنده . آریه‌جکدر . . . حتی هیچ .
برجهتدن . ممکناته . بکزمیان . واجب الوجودی .
تفکر ایتسه . . ینه قوهٔ واهمه‌سی . شو وهم سیّئی
دستور . . و(دوربین) یاپمق ایستیور . . . حال‌بوکه
(صانع ذوالجلال) شونقطهٔ نظرده . تماشا ایدلماز . . .
قدرتنه انحصار یوقدر . . . ضیاء شمس کبی . . قدرت
وعلم . واراده‌سی . شامله . وعامه‌در . . . منحصر
اولماز . . موازنه‌یه کلمز . .اك‌بیوك شیئه . تعلق‌ایتدیکی
کبی . . اك کوچك واك خسیس شیئه دخی تعلق ایدر

(مقياس عظمتى) (وميزان كمالى) مجموع آثاريدر . .
هربرجزئى . مقياس اوله‌ماز . . ايشته (واجب الوجودى
ممكناته . قياس ايتمك . قياس مع الفـارقدر . . مزبور
وهم باطل ايله محاكمه ايتمك . خطاء محضدر . . ايشـته
شوخطاء بى‌ادبانه . . وشو وهم باطلك نتيجهٔ سيئه‌سيدركه
(طبيعيون) (اسبابى) مؤثر حقيقى اولديقلرينه (ومعتزله)
حيوانلرى . افعال اختياريه‌لرينه . . خالق اولديقلرينه
(وحكماء) جزئياتده . . علم الهينك نفينه و (مجوسيلر)
خلق شر . . بشقه‌سنك اثرى اولديغنه اعتقاد ايتديلر . .
كويا آنلرجه (صانع) اوقدر عظمتيله برابر . نصـل
شويله (امور خسيسه‌يه) . . وجزئيه‌يه . . تنزل ايدوب
اشتغال ايتسون . . . (يوف) آنلرك عقللرينـه . كه
شـويله بروهم باطلك حكمنه . اسـير اولديلر . . .
اى برادر شو (وهم) اعتقاد طريقيله اولمازايسه‌ده . .
وسوسه جهتيله . بعضاً . مؤمنلره مسلّط اوليور . . .

❁ اشارة ❁

اكر ديسه‌ك (دليل اختراعى) اعطاء وجوددر . .

اعطاء وجود ایسه . . اعدام موجودك رفیقیدر . . .
حال بوكه عدم‌صرفدن : وجودی . . ووجود محضدن
عدم صرفی : عقلمز . تصور ایده‌میور . . جواباً
دیرم یاهو . سزك بو استصعابكز . . وشو مسئله‌نك
تصورنده‌كی استغرابكز . . بر (قیاس‌خادعك) نتیجهٔ
وخیمه‌سیدر ... زیرا ایجاد . وابداع الهی : (عبدك)
صنعت . وكسبنه . قیاس ایدرسكز . . . حال بوكه
(عبدك) الندن . بر ذره‌یی . أماته . و یاخود ایجاد
ایتمك . كلماز... بلكه یالكز اموراعتباریه . وتركیبیه‌ده
برصنعت . وكسبی واردر... اوت بو قیاس آلداتیجیدر.
انسان كندینی آندن قورتاره‌میور ... الحاصل انسان .
كائناتده . ممكناتك . اویله‌برقوت . وقدرتنی كورمامش‌كی
(ایجاد صرف) (واعدام محض) ایتسون حال بوكه
حكم عقلیسیده . دائما اس‌الاساسی . مشاهداتدن .
نشأت ایدر . . . دیمك آثار آلهیه‌یه . . ممكنات
طرفندن باقیور . . . حال بوكه حیرت افزا آثاریله .
مثبت اولان قدرة صانعك . جانبندن : تماشا ایتمك
كركدر... دیمك‌عبادك . وكائناتك . (اموراعتباریه‌دن)

بشقه تأثيرى اولميان (قوت وقدرتلرك) جنسندن اولان (بر قدرة موهومه) ايچنده (صانعى) فرض ايدرك : او نقطه‌دن شو مسئله‌يه : تماشا ايديور . . . حال بوكه واجب الوجودك . جانبندن : قدرة تامّه‌سى : نقطهٔ نظردن : بو مسئله‌يه : تماشا ايتمك كركدر . . .

❁ اشارة ❁

برينك آثارينى . محاكمه اولنورسه . آنك خاصه‌سنى نظره آلمق لازمدر . . . ايشته شو مسئله‌ده . ايديلمامشدر . . . زيرا بو مسئله‌يه عجز عبدك . آرقه‌سنده . . قدرة ممكناتك . طرفنده . . قياس تمثيلينك . پرده‌سى آلتنده . تماشا ايديور ... حالبوكه تكوين عالمده . برقسمنى . ماده‌سز ابداع .. وبرقسمى دخى ماده‌دن . انشاء ايله . شوقدر حيرتفزا . آثار معجزه ايله . قدرت كاملهٔ الهيه‌يى . كوسترمكله برابر آندن صرف نظر ايتمك . . غائبى . شاهد صورتنده كورمك اولان قياس خادع ايله .. وابناء جنسنى محاكمه ايتديكى كبى (برقاعدهٔ محدوده) ايله واجب الوجوده

نظر ایدرلر . . حتی چوق مسئله‌یی ؛ عقل سلیم معقول کوردیکی حالده آنلر غیر معقول توهم ایدرلر . . .

❁ تنبیه ❁

مخترعاتدن ، قطع نظر . . مصنوعاتك . اك ظاهر ومنوّر وضیاء دیدیکلری اولان نورعین عالمك . قوانین عجیبه‌سی . . وآنك ثمره‌سی . ومثال مصغّری اولان نوربصرك نوامیس بدیعه‌سیله منوّر ومصوّر اولان کمال قدرة الهیه‌نك . جانبنده موازنه‌نقطهٔ نظرده . غیرمعقول واوزاق . توهم اولنان مسائله . تماشا ایدیلورسه . . مأنوس . . و عین عقلك (کرپکلری اورته‌سنده . کوریله جکدر .

❁ تنبیه ❁

نصل‌که ضروریاتدن : نظریات استنتاج اولنور . . اویله‌ده آثار صانعك ضروریاتی . مخفیات صنعتنه . برهاندر ... ایکیسی برابر بو مسئله‌یی اثبات ایدر . * *

تلويح

عجبا . نظام عالمده‌کی صنعتدن . . دها دقیق .
دها عجیب . دها غریب . جنس قدرت ممکناتدن . .
دها اوزاق. عقل تصور ایده‌یلورمی ... البته ایده‌مز...
زیرا (فنون) کوستردکاری فوائد . و حکم ایله .
بالضرورت . صانعك قصد .. وصنعت .. و حکمتنه ..
شهادت ایتدکلرندن . . عقولی . قبول ایتمه‌یه . مضطر
ایتمشلردر ... یوقسه بو بدیهیاتدن .. الك کوچك . بر
حقیقتی .. عقل کندی کندینه قالورسه ایدی .. قبول
ایتمز ایدی ... اوت زمین . و آسمانی . حمل ایدن .
و معلّقده طوتان .. واجرام کائناتی . استخدام ایدن..
و نظامنده ادخال ایله . . هیچ بر امرینه عصیان
ایدلمیان .. ذات اقدسدن.. نه‌دن. استغراب اولنسونکه
آندن .. درجاتله اسهل . و اخف اولانی . حمل
ایتسون ... اوت برطاغی قالدیران .. برحقّه‌یی قالدیرد
بیلمکدن .. تردد ایتمك . صرف سفسطه ایتمکدر .
الحاصل نصل(قرآنك)بعضیسی. بعضیسنه . مفسّردر.

كذلك(كائنات) كتابى دخى بعض سطورى. آرقه‌لرنده كى صنعت . و حكمتى . تفسير ايدر . . .

اشارة

اكر ديسه‌ك . بعض متصوفك كلامندن .. اتصال. و اتحاد . و حلول . . ظاهر اوليور . . و آنلدن . . توهم . ايديلور كه بعض ماديونك . مسلكى اولان وحدة الوجوده . برمناسبت كوسترر . . . (الجواب) (متشابه) حكمنده‌اولان محققين صوفيه‌نك.. (شطحاتى)كى وجود اقدسه.. حصر نظر . و استغراق . وممكناتدن تجرد جهتيله . مطمح نظر ايتدكلرى .. دليل ايچنده نتيجه‌يى كورمك .. يعنى (عالمدن) (صانعى) مشاهده ايتمك طريقيله . تعقيب ايتدكلرى. مسلك‌اولان جداول اكوانده . . جريان تجلياتى . . و ملكوتيت اشياده سريان فيوضاتى .. ومرايائ موجوداته . . تجلئ اسماء و صفاتى ايسه .. (ضيق الالفاظ) سببيله . . (اولوهيت ساريه) و (حيات ساريه)تعبير ايتدكلرى حقائقى . بشقه‌لر آكلامديلر . . . سوء تفهم ايله . كندى استعداد

شوره‌لرندن. ظهور ایدن .. اوهام واهیه‌یه . محققینك كلمات و شطحاتنی تطبیق ایتدیلر ... (یوها) آنلرك عقللرینه (ثریا) درجه‌سنده اولان محققینك افكار مجرّده‌لری . (ثری) درکه‌سنده اولان مقلّدین مادیونك افكار سفیله‌سندن .. بیكلر درجه اوزاقدر ... اوت شو ایكی فكرك تطبیقنه . چالیشمق . . شو زمان ترقیده . عقل بشرك . دوچار سكته . اولدیغنی .. وورطهٔ موته دوشدیكنی اظهار ایتمكدر .. كه (انسانیت) متأسفانه . نظر ایدرك .. و استعداد تحقیق و ترقی لسانیله .. (كلاّ) (والله این الثری من الثریا واین الضیاء الساطع من الظلمة الطامسه) دیمكه مجبوراولیور . . .

❁ اشارة ❁

شونلر. (اهل وحدة الشهوددرلر) فقط (وحدة الوجود ایله) مجازاً ، تعبیر ایدیله بیلور . . . . فقط حقیقةً . وحدة الوجود : بعض حكماء قدیمه‌نك : مسلك باطله‌سیدر . .

تنبيه

شو متصوفينك . رئيس . وكبيرى . ديمش كه اتصالى . . ويااتحادى . . وياحلولى . . ادعاء ايدن : معرفت الٓهيه‌دن : هيچ برشئ . استشمام ايتمامشدر ... اوت (ممكن) (واجب) ايله نصل اتصال . . ويا اتحاد ايده‌جك . . (كلاّ) اوت ممكنك نه قيمتى واردر. تا كه (واجب) آنده حلول ايده . . (حاشا) نعم ممكنده : فيوضات الٓهيه‌دن : برفيض تجلى ايدر ... اشته (بونلرك) مسلكى . (اوتكيلرك) مسلكنه . مناسبت . . وتماس ايده‌ماز . . زيرا مادّيونك مسلكى . مادياته . حصر نظر . واستغراق. ايتدكلرندن . . افكارلرى . فهم الوهيتدن : تجرد ايدوب . . اوزاقلشديلر . . اودرجه ماده‌يه . قيمت ويرديلركه هرشيئى . ماده‌ده كوزمك .. حتى اولوهيتى آنده مزج ايتمك كبى . برمسلك متعسّفه كيرمشلردر... فقط (اهل وحدة الشهود) اولان محقّقين صوفيه. اودرجه (واجبه) حصر نظر ايتمشلركه ممكناتك .

هیچ بر قیمتی قالمامشدره . . (بر) واردر دیرلر . . .
الانصاف . (ثری) (ثریّا) قدر . بربرندن . اوزاقدره . .
(ماده‌یی) جمیع انواع . واشکالیله . خلق ایدن .
(خالق ذوالجلاله) قسم ایدرم‌که دنیاده . شو ایکی‌مسلك .
تماسنی انتاج ایدن رأی احمقانه‌دن دها قبیح . . ودها
خسیس . . ودها صاحبنك مزاج عقلنك انحرافنه دلیل
اوله‌جق . . بررأی یوقدر . . .

تنویر

(کرهٔ ارض) کوچك . پارچه پارچه . ورنکارنك
ومتخالف جام پارچه‌لرندن فرض اولنورسه . . هربری
بشقه چشیتله . لونته . . وجرمنه . . وشکلنه . .
نسبت ایله . شمسدن . . برفیض آله‌جقدر . . .
شو (خیالی فیض) ایسه . نه کونشك (ذاتی) . .
ونه عین ضیاسیدر . . . همده ضیانك . تمامیلی . .
والوان سبعه‌سنك . . تصاویری . . وکونشك تجلیسی
اولان شو کونا کون . . ورنکا رنك . . چیچکلرك
الوانی .. فرضا لسانه کلورایسه . . هربری (کونش)

بنم كبيدر ... وياخود (كونش) (بنم) ديه‌جكلردر ...
(أن خيالاتى كه دام اولياست عكس مهرويان بستان
خداست) فقط (اهل وحدة‌الشهودك) مشربى . .
(اهل محو وسكرك) مشربيدر . . . صافى مشرب ايسه
مشرب اهل فرق وصحودر . . . (حقيقة المرأ ليس
المرأيدركه؛ فكيف كيفية الجبّار ذى‌القدم . هوالذى ابدع
الاشياء وانشئها ؛ فكيف يدركه مستحدث النسم)

❁ تنبيه ❁

ايشته وجود صانعك دلائل اجماليسى ... تفصيلى
ايسه كتب ثلاثه‌ده كله‌جكدر . . . اكر ديسه‌ك دلائل
توحيدك بوراده ولواجمالا اولسون بيانى ايسترم . . .
ديرم‌كه دلائل‌توحيد . اوقدر مشتهره . وچوقدركه بو
كتابده ذكردن‌مستغنى‌درلر ايشته(لوكان فيهما آلهة الاالله
لفسدتا) آيتك صدفنده . مكنون اولان (برهان
التمانع) بو منهاجه . بر منار نيردر . . . اوت
(استقلال) .. الوهيتك . خاصهٔ ذاتيه‌سيدره . . ولازمهٔ
ضروريه‌سيدر . . .

❁ تنویر ❁

کائناتده که تشابه آثار ... واطرافی . بربریله معانقه .. وال . اله . طوتمش .. بر برینه . عرض انتظام .. وبر برینك . سؤالنه . قارشو جواب صواب .. وبر برینك . ندای احتیاجنه . لبّیك . جوابی ویرمك .. وبر نقطهٔ واحده یه تماشا ایتمك .. وبر محور نظام اوزرنده . دوران ایتمك .. جهتیله صانعك . توحیدینه . تلویح ... بلکه حاکم ازلك وحدانیتنه . تصریح ایدیور ... اوت بر ماکینه‌نك . صانعی ومخترعی. (بر) اولور .... (وفی کل‌شیءٍ له آیة؛ تدلّ علی انه واحد) (کتاب عالمك اوراقیدر ابعاد نامحدود . سطور کائنات دهردر اعصار نامعدود . باصیلمش دستکاه لوح محفوظ طبیعتده . مجسم لفظ معنی‌دار در عالمده هر موجود) (خواجه تحسینك) نا معدود . ونا محدوددن . مرادی . نسبیدر . حقیقی لایتناهیلك دکلدر ...

❁ اشارة ❁

صانع ذوالجلال .. نه‌قدر اوصاف کمالیه وارایسه

آنلر ایله متصفدر . زیرا مقرردرکه مصنوعده اولان
فیض کمال . . صانعك کمالندن . . اقتباس ایدیلمش . .
برظلّ ظلیلیدر . . . دیمك کائناتده نه قدر حسن . .
وجمال . . وکمال . . وار ایسه عمومنده . . لایحدّ .
درجه ده . یوکسك . طبقه‌ده . اوصاف جمالیه . .
وکمالیه . . ایله (صانع) متصفدر ... اوت احسان . .
ثروتك ... ایجاد .. وجودك ... ایجاب.. وجوبك ...
تحسین . . حسنك فرعیدر . . . و دلیلیدر . . .
همده صانع ذوالجلال . . جمیع نقائصدن .. منزّهدر . .
مادیاتك . ماهیاتنك . استعدادسزلکندن . نشأت
ایدن . نقائصدن . مبرّی‌در . . . کائناتك . ماهیات
ممکنه‌سندن . نشأت ایدان . اوصاف و لوازماتندن .
مقدّسدر . . . (لیس کمثله شیء جلّ جلاله)

❁ مقدمه ❁

اکر دیسه‌ك . دیباجه‌ده . دیمش ایدك . کلمهٔ
شهادتك . ایکنجی کلامی . برنجیسنه . شاهد . .
ومشهوددر . . . (الجواب) نعم اوت . (معرفة الله)

دنیلان کعبهٔ کمالاته . کیدن . منهاجلرك . الك مستقیم ..
والك متینی . . صاحب مدینهٔ منوره علیه السلامك . .
یاپدینی . طریق حدید بیضاسیدر . . که روح هدایت
حکمنده اولان (محمد) علیه السلام . عوالم غیبك .
مشکات . و زجاجه‌سی . حکمنده اولان (قلبنك) .
معکس . وترجمانی . مقامنده اولان (لسان) صادقی .
براهین صانعك . الك صادق بردلیل ذی حیات .. وبر
حجت ناطقه . . و بر برهان فصیحدر . . . اوت هم
ذاتی . . هم لسانی . . برر برهان نیرّدر . . . نم
خلقت طرفنده . . ذات (محمد) برهان باهردر . . .
حقیقت جانبندن . (لسانی) شاهدصادقدر . . . اوت
(محمد) علیه السلام هم صانعه . . . هم نبوته . . هم
حشره . . هم حقه . . هم حقیقته . . بر حجت
قاطعه‌در * * * تفصیلی کله‌جکدر . . .

❁ تنبیه ❁

(دور) لازم کلماز . . زیرا صدقنك . دلائلی .
صانعك دلائلنه توقف ایتمز . . .

تمهيد

پيغمبرمز . . صانعك بربرهانيدر . . اويله ايسه شو برهانك. اثبات صدقنى .. وانتاجنى .. وصورةً ومادةً صحتنى اثبات ايتمك كركدر . . . (نحو)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

(اللهم صلّ على محمد الذى دلّ على وجوب وجودك)
(امابعد) اى حقيقتك عاشقى . اكر وجدانمى مطالعه ايتمكله حقيقتلرى رصد ايتمك . ايستر ايسه‌ك (قلب) ديديكلرى لطيفهٔ ربانيه‌نك . پاصى وزنكارى حكمنده . اولان آرزوى خلاف . . والتزام طرف مخالف . . ومعذور طوتيلمق ايچون كندى اوهامنه برحق ويرمك . . وبراصله ارجاع ايتمك . . ومجموعك نتيجه‌سنى . هربرفردن . ايستمك . . كه ضعفيتى سببيله نتيجه‌نك ردّنه بر استعداد سيئه ويريلور (١) همده بهانه‌لى چوجقلق طبيعتى . . همده مهانه‌لى دشمن

(١) دقت لازمدر.

سجیتی . . همده یالکز عیبی کورمك شاننده اولان مشتری نظری کبی . . امرلردن . او مرآتی تصقیل وتصفیه ایت موازنه ومقابله ایله اکثر اماراتك امتزاجندن . تظاهر ایدن . حقیقتك . شعلهٔ جوّالهسنی قرینهٔ منوره ایت . . تا اقلده‌که اوهام مظلمه‌یی تنویر ودفع ایده‌بیلسه‌ك . . . همده منصفانه ومدققانه ایله دیکله . . کلام تمام اولمه‌دن اعتراض ایتمه نهایته قدر برجمله‌در . برحکمدر . تمام اولدقدنصکره بروهمك قالورسه سویله . . .

❁ تنبیه ❁

شو برهانك صغری‌سی . . نبوت مطلقه‌در . . . کبری‌سی ایسه نبوّت محمد . . . در علیه‌السلام ایشته باشلیورز .

❁ اشارة ❁

صانعك حکمتی . . وافعالنده‌که عدم عبثیت . . وکائناتدکه الکخسیس والکقلیل شیده نظامك مراعاتی . .

وعدم اهالی ٠٠ ونوع بشرك مرشده اولان احتياج
ضروريسی ٠٠ نوع بشرده . وجود (نبوّت) قطعاً
استلزام ايدرلر ٠٠٠ اكر ديسه‌ك بواجمالده‌كی معنايی .
اكلامدم تفصيل ايت ٠٠٠ ديرم ايشته . ديكله .
كوريورسك كه ماديه . ومعنويه اولان نوع بشرده‌كه
نظاماتك ٠٠ همده خاصيت عقلك قوتيله . تحت تصرفنه
آلنان چوق انواعك احوالنه ويرلديكی انتظاماتك ٠٠
مركزی ومعدنی حكمنده اولان (نبوّت) مطلقه‌نك
برهانی ٠٠ انسانك حيوانيتدن . اوچ نقطه‌ده اولان
ترقيسيدر ٠٠٠ برنجيسی (فكرك اوّلی عملك آخری
عملك اوّلی فكرك آخری) اولان قاعده‌سنك ضمننده‌كه
سرّ عجيدر ٠٠٠ شويله نور نظرايله . علل مترتبهٔ
متسلسله‌نك ميانده اولان (ترتّبی) كشف ايدره‌ك ٠٠
عموم كمالات انسانيه‌نك تخمی حكمنده اولان مركّباتی
بسائطه . تحليل ٠٠ وارجاع ايتمكله حاصل اولان
(قابليت علم) ٠٠٠ (وتركيب) ديديكلری قوانين
جاريه‌يی استعمال ايدوب ٠٠ (صنعتيله) (طبيعتی)
محاكات اولان قابليت صنعتدن) نظرنك قصورنی ٠٠

واهامك مزاحمتی . . (وسوق انسانیتك) عدم کفایتنك جهتیله .. بر (مرشد نبی‌یه) احتیاج کوستریور * * تاعالمده‌کی نظام اکملك موازنه‌سی محافظه اولنسون * * ایکنجیسی غیر متناهی اولان بشرك استعدادی * * غیر محصور اولان آمال ومیولاتی * * وغیر مضبوط اولان تصورات و افکاری * * غیر محدود اولان قوهٔ شهویه وغضبیه‌سیدر * * *

❁ اشارة ❁

بر آدمه ملیونلرجه سنه عمرایله . . بتون لذائذ دنیائیه.. وهرجهتدن تسلط تام . . ویرلدیکی حالده . . استعدادنده‌که (لایتناهیلکك) حکمنجه بر آخ آه لیت‌یی چکه‌جکدر . . . کویا (او) عدم رضاءایله رمز واشارت ایدیورکه انسان ابده نامزددر * * وسعادة ابدیه ایچون خلق اولنمشدر. * * تاغیر متناهی برزمانده . . غیر محدود وکنیش برعالمده . . غیر محصور اولان استعداداتی . . بالفعل چقاره بیلسون * * *

❁ تنبيه ❁

عدم عبثيت . . وحقائق اشيانك ثبوتيتلرى . . ايماء ايديبوركه بوطار . ومحصور . وهر برلذتنده چوق اغراضك مزاحمتيله . كش ماكش . وتحاسددن خالى اولميان شو (دنياء) دنيه ايچنده كمالات انسانيه‌يى يرلشمز . . . بلكه كنيش . . ومزاحمتسز . . برعالم لازمدر . . تا (انسان) حقيله سنبل‌لنسون . . . واحوال وكمالاتنه . نظام ويرمكله . نظام عاله هم دست وفاق اوله بيلسون . . .

❁ تنبيه واشارة ❁

استطرادى اوله‌رق حشره ايماء اولندى . . . ايلروده ذاتاً برهان قطعيله اثبات ايديله‌جكدر . . . فقط بوراده ايسته‌ديكم نقطه انسانده‌كى استعداد (ابده) ناظردر . . . اكر ايسترسك انسانيتك (جوهرينه) وناطقيتك (قيمتنه) واستعدادك (مقتضاسنه) تأمل وتدقيق ايت . . صكره‌ده اوجوهر انسانيتك . اك

كوچك . واك خسيس خدمتكارى اولان (خيـاله)
باق . كور . يانه كيت . ودى . اى خيال آغا . بشارة
سكا . (دنيـا) ومافيهانك سلطنتى . . مليونلر سـنه
عمرايله برابر سـكا ويريله‌جكـدر . . فقط عاقبتـك
دونمامقسزين فناء وعدمدر . . . عجبا (خيال) سـكا
نصل مقابله ايده‌جك (آيا) استبشار وسرور.. وياخود
تلهف وتحسر ايله جواب ويره‌جكدر . . . اجل نم اوت
(جوهر انسانيت) اعماق وجدانك ديبنده انين وحنين
ايدوب . . باغيره‌جق . . اى واه و احسرتا (سعادت
ابديه) نك فقدانه . . ديه‌جكدر . . خياله زجر . .
وتعنيف ايده‌رك . . ياهو بودنياء فانيه‌ايله‌راضى اوله ...
ايشته اى برادر حينا بوسلطنت فانيه (سلطان انسانيتك)
اك حقـير خدمتكارى . وياخود شـاعرى . وياخود
صنعتكار وتصوير جيسنى . اشباع . . وراضى ايده‌مز
ايسـه . . نصـل (او) خيال‌كبي چوق خدمتكارلرك
صاحبي اولان (سلطان انسانيتى) اشباع ايده‌بيلور . ..
(كلا) نم آنى‌اشباع ايده‌جك . يالكز حشرجسمانينك
صدفنده مكنون‌اولان سعادت ابديه‌در . . . اوچنجيسى

انسانك اعتدال مزاجى * ولطافت طبعى * وزينته اولان
ميليدر * * * يعنى انسانك . انسانيته . لائق برصورة
تعيشه اولان ميل فطريسيدر * * * نم انسان حيوان كبى
يشامه‌مليدر . . . ويشامز . . . بلكه شرف انسانيته
مناسب بركمال ايله يشامق كركدر . . . بناءً عليه بشر
مسكن * وملبس * ومأكلى * صنائع كثيره ايله تلطيف
ايتمسنه محتاجدر * * بوصنعتلرده يالكزجه قدرتنك عدم
كفايتنه بناءً ابناى جنسيله امتزاج ايتمك * * اوده اشتراك
ايتمك * * اوده تعاون ايتمك * * اوده سعيك ثمراتى
مبادله ايتمه‌سنى اقتضا * * ايتمكله برابر قواى * انسانيه‌دەكى
انهماك * و تجاوز سببيله عدالته احتياج * * اوده هر
عقلك عدالته عدم كفايتنه بناءً آنى محافظه ايده‌جك
قوانين كليه‌نك وضعلرينه احتياج * * اوده تأثيرينى محافظه
ايتمك ايچون اجراايده‌جك برمقننه * * اومقننك دخى ظاهراً
و باطنا حاكميتنى محافظه ايتمك ايچون مادةً ومعناً تفوقه
همده صانع عالمك طرفندن بعض امور ايله مخصص
اولمسيله بر امتياز * و قوت نسبته * * همده
اوامرينه اولان اطاعتى تأمين وتأسيس ايدن عظمت

صانعك تصورى ذهنلرده أدامه ايدەجك بر مذكّرهٔ مكرّره اولان عبادته محتاجدر ** اوعبادت دخى صانعك جانبنه افكارى توجيه ايدر * * اوتوجه ايسه انقيادى تأسيس او انقياد دخى نظام اكمله ايصال ايدر * * او نظام اكمل دخى سرحكمتدن تولد ايدر** سرحكمت دخى عدم العبثيتى ** وصانعك حكمتى ** مصنوعەدەكى تأتى** كندينه شاهد كوسترر * * * * ايشته اكر انسان حيواندن شو جهات ثلاثه ايله اولان تمايزينى درك ايده بيلدك بالضروره نتيجه ويريبيوركه (نبوّت مطلقه) نوع بشرده قطب بلكه مركز و بر محوردركه احوال بشر آنك اوزرينه دوران ايديبيور*** شويلەكه جهت اولاده دقت ايت.. باق نصل(سوق الانسانيت) (وميل طبيعينك) عدم كفايتى . . ونظرك قصورى . . وطريق عقلەدەكى اوهامك اختلاطى . . نصل نوع بشرى اشدّ احتياجله (برمرشد) ومعلمه محتاج ايدر . اومرشد پيغمبردر*** ايكنجى جهتده تدبّر ايت. شويله انسانەدەكى (لايتناهيلك) و طبيعتندەكى (ميل التجاوز) و قوى وآمالندەكى(عدم تحديد) (و عالمدەكى ميل الاستكمالك) دالى حكمنده

اولان انسانده کی میل الترقینك ثمره‌سی حکمنده اولان قامت نامیهٔ استعداد انسانیسنه انطباق ایتمیان بلکه جامد و موقت اولان (قانون بشر) که تدریجاً تجارب ایله حاصل اولان نتایج افکارك تلاحقیله وجوده کلان او قوانین بشر شو ثمرهٔ استعدادك چکردکلرینك تربیه و امدادینه عدم کفایتنك سببیله مادةً و معناً ایکی عالمده سعادة بشری تأمین ایده‌جك همده قامت استعدادینك بیومسیله توسع ایده‌جك ذی حیات و ابدیه بر شریعت الٓهیه‌یه احتیاج کوسترر) ایشته شریعتی کتیرن پیغمبردر ... اکر دیسه‌ك بز کوریورزکه . (دینسزلرك) و یا صحیح بردینی اولمیانلرك.. احوالری معدّله.. ومنظّمه‌درلر... (الجواب) او عدالت و انتظام .. اهل دینك ایقاظات و ارشاداتیله‌در ... و او عدالت و فضیلتك اساسلرینی (انبیانك) تأسیسلریله‌در... دیمك (انبیاء) اساس ومادەیی وضع ایتمشلردر .. آنلرده او اساس وفضیلتی طوتوب آنده ایشلدکارینی ایشلدیلر ... بوندن بشقه نظام و سعادتلری موقّتدر .. برجهتدن . . قائمه ومستقیمه ایسه . . چوق جهاتدن . . مائله و منحنیه‌در . . .

یعنی نه‌قدر صورة ومادةً و لفظاً و معاشاً منتظمه‌در . .
فقط سیرةً و معنویاةً و معناً فاسده و مختله‌در . . . ای
برادر ایشته صره اوچنجی جهته کلدی . ایو تفکر
ایت . شویله اخلاقده کی افراط و تفریط ایسه . .
استعداداتی افساد ایدییور . . و شو افساد ایسه عبثیتی
انتاج ایدر . . و شو عبثیت ایسه کائناتك اك کوچوك
واك اهمیتسز شیلرنده مصالح و حکمك رعایتله عالمده
حکمفرمالغی بدیهی اولان حکمت الٓهیه‌یه مناقضدر ...

❁ وهم وتنبیه ❁

(ملکهٔ معرفت حقوق) دیدکلری هر فنالغك مادةً
ضرریني احساس ایده ایده وافکار عمومیه‌یی ایقاظ ایتمکله
حاصل اولان (ملکهٔ رعایت حقوق) دیدکلری امری
(شریعت الٓهیه‌یه) بدل اوله‌رق دینسزلرك تصوری ؟
و شریعتدن استغنالری بر توهم باطلدر *** زیرا (دنیا)
اختیارلندی اویله بر شیئك مقدماتی ده ظاهر اولمدی.. بالعکس
محاسنك ترقیسیله برابر مساوی دخی ترقی ایدوب دها دهشتلی
و آلداتیجی بر شکله کیرییور ... اوت نصل که (نوامیس

حکمت) (دساتیر حکومتدن) مستغنی دکلدر ... اویله‌ده وجدانه حاکم اولان (قوانین شریعت) و فضیلته اشد احتیاج ایله محتاجدر ... ایشته شویله موهومه اولان (ملکهٔ تعدیل اخلاق) قوای ثلاثه‌یی حکمت ، و عفت ، و شجاعتده ، محافظه ایتمه‌سنه کافی دکلدر ... بناءً علیه انسان بالضروره وجدان و طبیعتلره مؤثر و نافذ اولان میزان عدالت الٓهیه‌یی طوته‌جق بر نبی‌یه محتاجدر ...

❁ اشارة ❁

بیکلرجه (انبیا) نوع بشرده (نبوّتی) ادعا ایدرك .. بیکلرجه معجزاتله ، مدعایی اثبات ایتمشلردر ... ایشته او انبیانك جمیع معجزاتلری. لسان واحد ایله (نبوّة) مطلقه‌یی اعلان ایدر . . بزم شو (صغری) مزه دخی بر برهان قاطعدر ، ، بوکا (تواتر بالمعنی) ویا نه تعبیر ایله دییورسکز دییکز متین بر دلیلدر . . .

❁ تنبیه ❁

شو محاکماتك (جهت الوحدتی) بودرکه اکر جمیع

فنون (اله) آلنورسه .. و فنونلرك قواعدنك كليتلريله كشف ايتدكلرى اتساق و انتظامه تماشا ايديلورسه . . همده مصالح جزئيهٔ متفرقه‌نك مايه‌سى وعقدهٔ حياتيه‌سى حكمنده اولان بر لذّتى و يا برمحبتى ويا بر امر آخرى ايچنه آتيلمقله (اكل ونكاحده كى كبى) پريشان اولان امور و افعال او مايه ايله ارتباط و اتصال ايتدكلرينى (عنايت الٓهيه نقطهٔ نظرده) نظر دقته آلنور ايسه . . همده حكمتك شهادتيله ثابت اولان عدم عبثيت و عدم اهالى مطالعه‌يه آلنور ايسه . . استقراء تامّله نتيجه ويريبوركه مصالح كليه‌نك قطب ومحورى ومعدن حياتى حكمنده اولان (نبوّت) نوع بشرده ضروريدر ، فرضا اولماز ايسه .. پريشان اولان (نوع بشر) كويا مختل بر عالمدن.. شو منتظم (عاله) دوشوب .. جريان عمومينك آهنكنى اخلال ايتديكى قبول اولنور ايسه.. بز انسانلر سائر كائناته قارشو نه يوزمز قاله‌جقدر ...

تنبيه

اى برادر اكر برهان صانعك (صغراسى) سنك

صحیفهٔ ذهنکده انتقاش ایتمش ایسه (حاضر اول) کبری‌سی اولان (نبوّة محمدك) بحثنه کچیورز .

❁ اشارة و ارشاد ❁

کبری صادقدر .. زیرا صحیفهٔ اعتبار عالمده منقوش اولان آثار انبیایی مطالعه ایتسه‌ك .. و لسان تاریخده جریان ایدن احوالرینی دیکلهر ایسه‌ك .. وحقیقتی یعنی (جهت الوحدتی) تأثیرزمان‌ومکان‌ایله کیردیکی‌صورتلردن تجرید ایده بیلور ایسه‌ك .. کوره‌جکسك که عنایت الٓهیه‌نك ضیاسی اولان محاسن مجرده‌نك شعله‌سی اولان حقوق الله و حقوق عبادی (انبیاء) دستور حرکت ایتدکلرینی.. ونوع بشر طرفندن انبیایه قارشو کیفیت تلقیلری .. و أئمه قارشو صورت معامله‌لری .. و ترك منافع‌شخصیه.. وسائر امورلرکه آنلره(نبی)(دیدیرمش) ونبوته مدار اولمش اولان اساسلر ایسه .. اولادبشرك سنّ تکمّل و کهولتده اولان استادی ، و مدرسهٔ جزیرةالعربده منبع علوم عالیه و معلّمی اولان (ذات محمدده) دها اکمل .. و دها اظهر بولنور ... دیمك

اولیورکه (استقراء تام) ایله خصوصا نوع واحدده لاسیمای (انتظام مطرد) اوزرینه مؤسس اولان(قیاس خفیّنك اعانه‌سیله • و(قیاس اولوینك) تأییدیله • (نبوت محمدی) نتیجه ویرمکله برابر (تنقیح المناط) دینلان خصوصیاتدن تجرید نقطهٔ نظردن. . جمیع انبیاء لسان معجزاتلریله وجود صانعك بر برهان باهره‌سی اولان (محمد) ك صدقنه شهادت ایدرلر • •

❁ اعتذار ❁

قصّه‌جمله‌لرایله سویله‌میورم.. مغلقجه اولیور.. زیرا شو حقایق هر طرفه درین کوکلرینی آتدقلرندن . . مسئله اوزونلشیور . . . صورت مسئله‌یی بوزمق • وپارچه پارچه ایتمك، وحقیقتی اینجتمك• ایسته‌میورم••• همده حقیقتك اطرافنه بر دائره‌یی چکمك ایستیورم •• تا حقیقت محصور قالوب قاچمسون .. بن طوتماز ایسه‌م• بشقه‌سی طوتسون •• بنی معذور طوتسه‌کز (فبها) والا حریت وار .. تحکم یوقدر ... کیفکزه .

مقدمه

پیغمبرك دلیل صدقی . هر بر حرکت .. هر بر حالیدر ...
اوت هر بر حرکتنده . عدم تردد .. و معترضلره
عدم التفات . . ومعارضلره عدم مبالات . . و مخالف
اولانلردن عدم تخوفی (صدقنی) وجدیتنی کوستریبور...
همده اوامرنده حقیقتك روحنه اولان اصابتی.. حقیتنی
کوسترر . . . الحاصل تخوف . و تردد . وتلاش .
و مبالات . کبی (حیله) و عدم وثوقی و اطمئنانسزلکی
ایما ایدن امورلردن مبرا ایکن بلاپروا . وقوة اطمئنانله
الك خطرلی مقاملرده . اولان حرکتی .. ونهایتده
اولان اصابتی . . و ایکی عالمده ثمره ویره‌جك اولان
ذی‌حیات قاعده‌لری حرکاتیله تأسیس ایتدیکنه بناءً هر بر فعل
وهر بر طورینك ایکی طرفدن یعنی بدایت ونهایتدن
جدیتی وصدقی نظر اهل دقته عرض دیدار ایدیور ...
باخصوص مجموع حرکاتنك امتزاجدن جدیت وحقیت
(شعلهٔ جواله) کبی وانعکاساتندن وموازناتندن صدق
واصابت (برق لامع) کبی تظاهر . و تجلی ایدیور ...

❁ اشارة ❁

زمان ماضی ، وزمان حال ، یعنی (عصر سعادت) وزمان استقبال ، تضمن ایتدکلری (براهین نبوت) لسان واحدایله معدن اخلاق عالیه اولان (ذات محمّد) ده علیه‌السلام (داعی صدقی) و (دلاّل نبوتی) اولان برهان ذاتینك : ندائنه جواب ، ، وهم دست وفاق اوله‌رق ، (نبوّتی) اعلا . . واعلان ایتدیکلرینی کور اولمیانلره . . کوستردیلر ، ، ، شوحالده کتاب عالمدن : اولان فصل زمانك : صحیفهٔ ثلاثه‌سنی : مطالعه ایده‌جکز . . . همده اوکتابدن (مسئلهٔ عظما) ومنوّره اولان ذات محمدی ع م تماشا . . وزیارت ایده‌جکز ... مدعامز اولان برهانك (کبری‌سنی) آنك ایله اثبات ایده‌جکز . . . ایشته بونقطه‌یه بناءً مسالك ، نبوت ، درت در ، ، ، بشنجیسی مشهور ومسطوردر . . .

❁ برنجی مسلك ❁

یعنی مسئله عالیهٔ ذاتیه‌یی تماشا ایتمکده: درت(نکته)یی

بیلمك لازمدر ... برنجیسی (لیس الکحل کالتکحل)
قاعده‌سنه بناءً (صنعی) . و تصنعی . اولان شیئی نه
قدر مکمّل اولسه‌ده . . (طبیعی) یرینی طوتمدیغندن ..
هیأتنك فلتاتی، مزخرفیتی ایما ایده‌جکدر ... (ایکنجیسی)
اخلاق عالیه‌نك.. حقیقتك زمینیله اولان (رابطهٔ) اتصالی
جدّیتدر ... و(دوران دم) کبی حیاتلرینی ادامه ایدن .
و امتزاجلرندن تولد ایدن حیثیته قوت ویرن . هیأت
مجموعه‌سنه انتظام ویرن . یالکز صدقدر ... اوت شو
رابطه‌اولان (صدق وجدیت) کسیلدیکی آنده او اخلاق
عالیه قورور.. و هباءً کیدییور ... (اوچنجیسی) امور
متناسبه‌ده تمایل وتجازب . . ومتضادده اولان اشیالرده
تنافر و تدافع .. قاعدهٔ مشهوره‌سی .. مادیاتده .. نصل
جریان ایدییور : . معنویات و اخلاقده دخی جریان
ایدر ... دردنجیسی (للکل حکم لیس لکل) شیمدی
کلملم مقصده ایشته آثار . و سیر . و تاریخ حیاتی .
حتی اعدانك شهادتلریله . ذات پیغمبرده .. وجودی
محقق اولان اخلاق عالیه‌نك .. کثرت . و احاطه .
وتجمع . وامتزاجندن .. تولد ایدن.. عزت وحیثیتدن

نشـأت ایدن .. شرف ، و وقار ، و کبر نفس ایله (فرشته‌لر) (دیورلرك) اختلاط واستراقلرندن .. تنزّه‌لری کبی (سرّ تضاده) بناءً او (اخلاق عالیه) دخی حیله. و کذبدن ترفع .. و تنزه .. و تبری ایدرلر ... هم ده حیـات ومایه‌لری مقامنده اولان صدق .. و حقیتی .. تضمن ایتدکلرندن.. شعلهٔ جواله کبی (نبوتی) علنیته چیقاریور...

❁ تنبیه ❁

ای برادر کوریبورسك که بر آدم. یالکز شجاعتله مشهور اولورسـه .. او شهرت آکا ویردیکی حیثیتی اخلال ایتمامك ایچون.. قولایلقله (یالانه) تنزل ایتمز ... نره‌ده قالدیکی جمیع اخـلاق عالیه بردن تجمع ایده ... اوت مجموعده بر حکم بولنور . فردده بولنماز ...

❁ اشارة وتنبیه ❁

کوریبورز . بوزمانده . صدق و کذبك مابینلری آنجق برپارمق قدر واردر ... بر چارشوده ایکیسی‌ده صاتیلور ... فقط هر برزمانك برحکمی وار ... هیچ

برزمانده عصر (سعادت) کبی صدق وکذبك اورته‌سنده‌کی (مسافه) آچیلمامشدر ... شویله‌که (صدق) کندی حسن حقیقیسنی .. کمال حشمتله اظهار .. وآنك ایله تمسك ایدن (محمد)ی اعلای علیین شرفه اعلا.. وعالمده انقلاب عظیمی ایقاع .. ایتدیکندن شرقدن . . غربه قدر کذبدن . . بعد درجه‌سنی کوسترمکله .. قیمت عالیه‌سنی اعلا ایتمك جهتیله .. (سوقی) و متاعنی غایت نافق و رائج ایتمشدر ... ١) و کذب ایسه تشبثات عظیمه‌یی مردارلرك لاشه‌لری کبی روحسز براقدیغی ایچون .. نهایت قبحنی اظهار .. و آنك ایله تمسك ایدن مسیلمه و امثالی اسفل السافلین خسته دوشوردیکی جهتله.. متاع زهر آلودی و(سوقی) غایت معطل وکساد ایتمشدر ... ٢) ایشته اهل عزت و تفاخر اولان (قوم عربك) طبیعتلرنده‌کی (میل الرائج) سائقه‌سیله .. مسابقه ایده‌رك .. اوکاسد (کذبی) ترك ایدوب . . و رائج (صدق) ایله تجمّل ایده‌رك . . عدالتلرینی عالمه

---

١) شیمدیکی حریت کبی .

٢) منفور جاسوسلق کبی .

قبول ايتديرمشلردر ... ايشته صحابه‌لرك عقلا اولان عدالتلری بو سردن نشأت ايدر ...

ارشاد و اشارة

تاريخ * وسير * وآثار * نقطهٔ نظرندن . . دقت اولنورسه .. (محمد عليه‌السلام) درت ياشندن .. قرق ياشنه قدر . لاسيما شأنی اخلاقی و حيله‌يی طيشاريه آتمقده اولان (حرارت غريزيه‌نك) شدت التهابی زماننده كمال استقامتله .. و كمال متانتله .. و تمام اطراد احوال ايله .. ومساوات و موازنت اطواريله.. ونهايت عفة ايله . . وهيچ بر حالی مستوريتی محافظه ايتميان(لاسيما اويله اهل‌عناده قارشو) برحيلهٔ ايما ايتمامكله برابر يشاديغنی نظره آلنورسه . . صكره استمرار اخلاقنك زمانی اولان قرق سنه‌دن صكره (او انقلاب عظيم) نظره آلنورسه .. حقدن كلديكنی ** وحقيقت اولديغنی ** تصديق ايتمز ايسه .. نفسنه لوم ايتسون * زيرا ذهنكده (بر سوفسطائی) كزلنمش اوله‌جقدر ... همده اك خطرلی مقاملرده . . (غارده) كبی طريق

خلاصی مفقود ایکن.. وخیط الامل بحب العادة کسیلور ایکن .. غایت متانت.. وکمال وثوق .. ونهایت اطمئنان ایله .. اولان حرکت ، و حال ، و طوری ، نبوت و جدیتنه شاهد کافیدر ... و حق ایله تمسك ایتدیکنه دلیلدر ...

❁ ایکنجی مسلك ❁

یعنی (صحیفهٔ) اولی زمان ماضیدر ... ایشته شو صحیفه‌ده درت نکته‌یی نظر دقته آلمق لازمدر ... برنجیسی برفنده.. ویاخود قصصده.. برآدم اساسلرینی و روح و عقدلرینی . اخذ ایده‌رك . مدعاسنی آکا بنا ایدرسه .. او فنده حذاقت ، و مهارتنی کوسترر ... ایکنجیسی ای برادر اکر طبیعت بشره عارف ایسه‌ك .. کوچوك بر حیثیتله .. کوچوك بر دعواده .. کوچوك بر قومده .. کوچوك برخلافك .. سربستیتله .. ارتکاب اولنمادیغنه نظر ایدرسك .. غایت بیوك .. بر حیثیتله .. نهایت جسیم . بردعواده .. حصره کلمیان برقومده . . حدسز . بر عناده قارشو . . هر

جهتـدن . امّیلکیله برابر . . هیچ بر جهتـله عقل
مستقل اولمیان . مسـئله‌لرده . . تام سربسـتیله . .
بلا پروا . . وکمال وثوق ایله . علی رؤس الاشهاد . .
ذکر . . ونقـلدن . . کونش کبی صـدقك طلوع ایده
جکنی کوره‌جکسـك . . . . (اوچنجیسی) بدویلره
نسبت چوق علوم نظریه واردر مدنیلره نسبتاً (لسان
عادات) وافعالك تلقیناتیله : علوم متعارفه‌نك حکم‌لرینه
کچمشلردر ... بونکته‌یه بناءً بدویلرك حاللرینی محاکمه
ایتمك ایجون : کندینی اوبادیه‌ده فرض ایتمك کرکدر...
اکر ایسـترسـك ایکنجی مقدمه‌یه مراجعت ایت . .
زیرا شونکته‌یی ایضاح ایتمشدر ... دردنجیسی برامّی .
علماء میاننده متداول برفنده : بیان فکر ایدرسـه ..
اتفاق نقطه‌لرده موافق اوله‌رق . . ومختلف فیها اولان
نقطه‌لرده مخالفت ایدوب . . مصحّحانه اولان سویله‌مکی
آنك تفوّقنی . . وکسبی اولمادیغنی اثبـات ایدر . . .
شونکته‌لره بناءً دیرز که رسول اکرمك علیه السـلام
معلوم اولان امّتیله برابر کویا غیر مقیّـد اولان روح
جوّاله ایله طی زمان ایده‌رك .. ماضینك اعماق خفاسنه

كيره‌ك .. حاضر ومشاهدكبي انبياء سالفه‌نك احوالرينى واسرارلرينى تشريح ايتمه‌سيله .. بتون انظار عالمه‌قارشو اويله بردعواى عظيمه‌ده . . كه بتون ازكيـاء عالمـك نظرلرينى دقته جلب ايدر . . بلا پروا . . ونهايت وثوق ايله .. مدعاسـنه مقدمه اوله‌رق .. اواسرار واحوالك عقد حياتيه‌لرى حكمنده اولان اساسـلرينى ذكرايتمك ايله‌برابر كتب سالفه‌نك اتفاق نقطه‌لرنده مصدّق . . . واختلاف نقطه‌لرنده مصحّح اوله‌رق . . قصص‌واحوال انبيائى بزه حكايت ايتمسى ، صدق ، ونبوتنى ، انتـاج ايدر ... (تذنيب) جميع انبيانك دلائل نبوتلرى صدق محمده ع م دليلدر ... وجميع معجزاتلرى : محمدك بر معجزهٔ معنويه‌سيدر ، عليهم‌السلام... بونده دقت‌ايدرسك آكله‌يه‌جقسك . . .

❁ اشارة ❁

اى برادر بعضاً (قسم) برهانك يرينى طوتار . . . زيرا برهانى تضمن ايدر .. اويله ايسـه (والذى قصّ عليـه‌القصص للحصص وسـير روحه فى‌اعمـاق الماضى

وفی شواهق المستقبل فکشف له الاسرار من ذوایاالواقعات ان نظره النقّاد ادقّ من ان یدلّس علیه ومسلکه الحق اغنی من ان یدلّس علی الناس) اوت نعم انك نور نظرینه (خیال) کندینی (حقیقت کوستره‌میور . . . وحق اولان مسلکی : تلبیسدن مستغنیدر . . .

❁ اوچنجی مسلك ❁

یعنی زمان حالك یعنی عصر سعادتك (صحیفه‌سنده) درت نکته بر . نقطه‌یی . نظردقته . آلق کرکدر .. (برنجیسی) کوچك بیرعادت . . کوچك برقومده . . ویاضعیف برخصلت . . قلیل برطائفه‌ده . . . بیوك . برحاکمك . . بیوك برهمتله . . قولایلقله . . قالدیر- مادیغنی . . نظره آلور ایسه‌ك . . . عجبا غایت چوق . تماماً مستمره . . نهایت درجه‌ده مألوف . . وچوقده متنوعه . . تماماً راسخه . . اولان عادات واخلاق * * نهایت کثیر * ومألوفاتنه * غایت متعصب * وشدید الشکیمة * اولان برقومك * * اعماق ارواحندن * آز فدکارلقله * * قصه برزمانده * * قلع ورفع ایتدیکنی * *

واوعادات سيئه‌نك يرينه * بشقه عادات واخلاق فيدانلرينى غرس ايتمسى ** ودفعة * نهايت درجه‌ده تكمل * ايتديكلرينى . . نظره آلورسك . . ودقت ايدرسك . . خارق العاده اولديغنى تصديق ايتمازايسه‌ك سنى (سوفسطائى) دفترنده يازه‌جكم ... [ايكنجيسى] شخص معنوى حكمنده اولان بر دولتك نموّ طبيعيسى حكمنده اولان [تشكلى] ايسه متمهل در . . ودولت عتيقه‌يه غلبه‌سى كه اكا انقياد طبيعت ثانيه حكمنه كيرديكى ايچون [تدريجيدر . . اويله ايسه مادةً ومعناً حاكم . . همده غايت جسيم بردولتى .. قصه برزمانده .. تشكيلى.. همده دول راسخه‌يه [دفعى] كبى غلبه ايتمه‌سى . . معنويات واحواله جارى اولان [عاداتك] بالضرورة خارق العاده اولديغنى كورمز ايسه‌ك . . (كورلر) دفترنده يازيله‌جكسك (اوچنجيسى) تحكم ظاهرى قهر وجبر ايله ممكندر . . فقط افكاره غلبه ايتمك ، همده ارواحه تحبّب . . وطبائعه تسلط .. همده حاكميتنى وجدانلر اوزرينه دائما محافظه ايتمك . . حقيقتك خاصهٔ فارقه‌سيدر *** بوخاصه‌يى بيلمز ايسه‌ك . . حقيقتدن

بيكانه‌سك ... (دردنجيسى) ترغيب وياترهيب
حيله‌سيله : آنجق يالكز برتأثير سطحى ايدوب . .
وعقله قارشو سد طرق ايده‌جكدر . . . شوحالده اعماق
قلوبه نفوذ . . وارق حسياتى تهييج . . وشكوف
مثال اولان استعداداتى انكشاف ايتديرمك . . وكامنه
ونائمه اولان سجيه‌لرى ايقاظ وتنبيه . . وجوهر انسانيتى
فورانه كتيرمك . . وقيمت ناطقيتى اظهار ايتمك . .
شعاع حقيقتك خاصه سيدر ... اوت قساوت مجسمه‌نك
مثال مشخصى اولان (وأدبنات) كبى امور لردن قلبلرينى
تصقيل ايتمسى . . ورقت لطافتك لمعه‌سى اولان حيواناته
(مرحمت) حتى (قرنجيه) شفقت كبى امور ايله تزيين
ايتمه‌سى . . اويله برانقلاب عظيمدر . . خصوصا اويله
اقوام بدويده . . كه هيچ برقانون طبيعيه‌يه توفيق
اولماديغندن : خارق العاده اولديغى مصدقكردهٔ ارباب
بصيرتدر . . . بصيره‌تك وارايسه تصديق ايده‌جكسك
شمدى نقطه‌يى ديكله . ايشته تاريخ عالم شهادت ايدركه
الكبيوك (داهى) اودركه برويا ايكى حسك . وسجيه‌نك
واستعدادك . انكشافنه . . وايقاظنه . . وفورانه

كتيرمه‌سنه موفق اولسون . . . زيرا اويله بر حس نائم ايقاظ ايديلماز ايسه : سعى هباءً كيدر . وموقت اولور.. ايشته الك بيوك داهى آنجق برويا ايكى حسك ايقاظنه موفق اوله‌بيلمشدر .. ازجمله حس (حريت) وحمية و (محبة) بونقطه‌يه بناءً (جزيرة العرب صحراء وسيعه‌سنده اولان اقوام بدويده كامنه .. ونائمه . . ومستوره اولان حسيات عاليه . كه بينلره بالغدر . بردن انكشاف . . . بردن ايقـاظ . . بردن فوران وغليانه كتيرمك . . شمس حقيقتـك ضياء شعله فشـانك خاصه‌سـيدر بو نقطئ عقلنـه صوقيـان بز جزيرةالعربى كوزينـه صوقه‌جغز ايشـته جزيرةالعرب اون اوچ عصر بشرك ترقياتنـدن صـكره الكمكمل فيلسـوفلردن يوزدانه‌يى كوندرسون يوز سنه قدر چالشسون عجبا بوزمانه نسبةً اوزمانه نسبت ياپديكنى يوزده برنى ياپه‌بيليورمى ؟؟؟

❁ اشارة ❁

كيم توفيق ايسترايسه عادةالله .. وخلقت وفطرت ايله آشنالق ايتمك.. ودوستلق ايتمك كركدر... يوقسه (فطرت)

توقیفسزلکله . . برجـواب (رد) ویره‌جکدر . . .
(جریان عمومی) ایسـه مخالف حرکتده بولنانلری . .
عدم آباد هیچا هیچه آته‌جقدر ... ایشـته بوکا بناءً
تماشا ایت کوره‌جکسك‌کی خلقتده جاری اولان قوانین
عمیقهٔ دقیقه‌که (خرده‌بین عقل) ایله کورونمز .. حقایق
شریعت نه‌درجه‌ده مراعات .. و معارفت .. و مناسبتده
بولنمشلردر .. که او قوانین خلقتك موازنه‌سنی محافظه
ایتمشدر .. اوت شو اعصار طویله‌ده .. شو مصادمات
عظیمه ایچنده .. حقایقنی محـافظه . . بلکه دها زیاده
انکشافه کتیردیکندن کوسترر .. که رسول اکرم علیه
السـلام)ك (مسلکی) هیچ بر وقت محو اولمیان (حق)
اوزرینه مؤسسدر... شو نکته.. ونقطه‌لری بیلدیکدن
صکره .. کنیش ومحاکمه‌لی ومدقق برذهنله دیکله.. که
(محمد هـاشمی) علیه‌السـلام أمّیتی . . و عدم قوت
ظاهره‌سی .. و عدم حاکمیتی .. و عدم میل سلطنت
ایله برابر .. غایت خطرلی مواقعده . . کمال وثوق ایله
تشبث ایده‌رك .. افکاره غلبه ایتمکله .. ارواحه تحبب
و طبایعه تسلط .. غایت کثیره ومستمره . و راسخه

و مألوفه . اولان عادات و اخلاق وحشيانه‌يى اساسيله هدم ايده‌رك .. آنلرك يرينه اخلاق عاليه‌يى غايت متين بر اساس ايله لحم و دملرينه قاريشمش كبى تأسيس ايتمك ايله برابر .. ذاويهٔ وحشتده خامد اولان بر قومده كى قساوت وحشيه‌يى اخماد . . وحسيات دقيقه‌يى تهييج . . اوت حسيات عاليه‌يى ايقاظ .. وجوهر انسانيتلرينى اظهار ايتمكله برابر اوج مدنيته بر زمان قصيرده اصعاد ايده‌رك .. شرق و غربده (اوتورمش) بر دولت جسيمه‌يى بر زمان قليلده تشكيل ايدوب .. آتش جوّال كبى بلكه نور نوّار كبى ويا خود عصاى موسى كبى سائر دولتلرى بلع و امحا درجه‌سنه كتيرديكندن .. بصر بصيرتى كور اولميانلره (صدقنى) • و (نبوتنى) • و حقى ايله تمسكنى • كوسترمشدر ••• ايشته اكر سن كورمز ايسه‌ك .. سنى . انسانلرك دفترندن سيلدره‌جكدر ...

❁ دردنجى مسلك ❁

(صحيفهٔ مستقبلدن) لاسيما (مسئلهٔ شريعتدر) ايشته

درت نكتهٔ نظر دقتدن دور ايتمه‌ملیسك (برنجیسی) بر شخص‌درت ویا بش فنده ملكه صاحبی ومتخصص اولماز مكر خارقه اوله (ایكنجیسی) (مسئلهٔ واحده) ایكی متكلمدن صدور ایدر .. بریسی مبدأ و منتهاسی وسیاق وسباقه ملایمتنی .. واخواتیله نسبتنی.. و موضع مناسبده استعمالنی .. یعنی منبت بر زمینده صرفنی .. نظره آلدیغی ایچون .. اوفنده اولان مهارتنه * و ملكتنه و علمنه * دلالت ایتدیكی حالده .. (اوته‌كی) متكلم . شو نقطه‌لری اهمال ایتدیكی ایچون .. سطحیتنه * وتقلیدیتنه* دلالت ایدره* حالبوكه كلام(بنه) اوكلامدر.. اكر عقلك بونی فرق ایتمز ایسه .. روحك . حس ایدر ... (اوچنجیسی) ایكنجی مقدمه‌ده كچدیكی كبی بر ایكی عصر اول خارقه صاییلان كشف بو زمانه قدر مستور قالور ایسه ایدی تكمل مبادی جهتیله .. بر چوجقده كشف ایده بیلدیكنی نظره آل . . اون اوچ عصر كیروكیت . . او زمانلرك تأثیراتندن كندینی تجرید ایت . . دهشة انكیز اولان جزیرة العربده اوتور . . دقتله تماشا ایت . . كوررسك كه

اتمی . تجربه کورمامش. زمان و زمین یاردیم ایتمامش .
تك بر آدم. که یالکز زکایه .. دکل بلکه غایت کثیر
تجاربك محصولی اولان فنونك قوانینیله . اویله بر نظام
و عدالتی تأسیس ایدییور .. که استعداد بشرك قامتی
نتایج افکاری تشربندن تکبّرایدرسه .. او شریعت دخی
توسع ایدەرك .. ابده توجه ایدر .. کلام ازلیدن
کلدیکنی اعلان ایتمکله برابر ایکی عالمك سعادتنی تأمین
ایدر ... انصاف ایدر ایسەك بو ایسه یالکز او زمانك
انسانلرینك دکل بلکه نوع بشرك طوقی خارجندن کوره
جکسك .. مکر اوهام سیئەسنك شو طرفه متوجه
اولان فطرتنك طرفنی ١) (چوروتمش) اوله ...
(دردنجیسی) اونجی مقدمەده کچدیکی کبی هم‌ده ایکنجی
نقطهٔ اعتراضك جوابندەده کلەجکی کبی شودرکه جمهورك
استعداد افکاری درجەسنده شریعتك ارشاد ایتمەسیدر..
شویلەکه جمهورك عاملکی ایچون .. حقایق مجردەیی
مألوفلری واسطه اولمامقسزین عدم تلقّیلری سببیله . .
متشابهات وتشبیهات واستعارات ایله تصویر ایتمەسیدر...

---

١) دقت لازمدر.

همده فنون ا کوانده (جمهورك) حس ظاهر سببیله . . خلاف واقعی .. ضروری تلقی ایتمکله برابر . . مبادی باصه‌مقلری عدم انعقاد و تکملندن .. مغلطه‌لرك ورطه لرینه .. دوشمه‌مك ایچون .. (شریعة) اویله مسائلده .. ابهام ایتدی .. ومطلق براقدی .. لکن حقیقتی ایمادن خالی براقدی . . .

❁ وهم و تنبیه ❁

رسول اکرمك هر برفعلك وهر برحالنده (صدق) لمعان ایدر .. فقط هر فعلی وهرحالی خارقه اولمق لازم دکلدر .. زیرا اظهار خارقه تصـدیق مدعا ایچوندر.. حاجت اولمدیغی ، و یا مناسب اولمدیغی وقتده ، (جریان عمومیه‌یه) متابعتله .. قوانین عادات‌اللهه (دسته‌داد) تسلیم اولیـور ... همده اویله اولمق کرکدر ... ای برادر شو تنبیه برنجی) مسلکك مقدمه‌سنك طائفه‌سندندر .. (نسـیانك) خطاسیله یولنی شـاشیرمقله .. یرینی غیب ایدوب .. شورایه کیرمشدر . . . ایوجه شو نکته‌لری طوت .. ایشـته نتیجه‌یه کیرییورز ، باق ، ای برادر

فنون وعلومك زبدهٔ حقيقيه‌سى ** براهينى عقليه اوزرينه
مؤسس اولان (ديانت) وشريعت اسلاميه * اويله
فنونلرى تضمن ايتمشدر * از جمله (فن تهذيب روح)
(ورياضة القلب) (وتربية الوجدان) و (تدبير الجسد)
و (تدوير المنزل) و (سياسة المدنية) و (نظامات العالم)
و (فن الحقوق) و (سائره) لزوم كوريلان يرلرده
تفصيل * * ولزوم اولميان . . ويااذهانك : ويازمانك :
مستعد * ومساعد اولماديغى يرلرده (برر) فذلكه ايله :
قواعد اساسيه‌يى وضع ايده‌رك * * تمييه وتفريعنى
عقولك مشورت واستنباطاتنه حواله ايتمشدر * * * كه
بوفنونك مجموعنه دكل : بلكه اقلنه . اون اوچ عصر
ترقيدنصكره . . اك مدنى يرلرده . . اك خارقه زكاء
ايله موصوف اولانلر . . . طاقت بشرك خارجندن
(باخصوص اوزمانده) : اولديغنى تصديقدن : وجدان
منصفانه‌سنى منع ايده‌ميور . . . ايشته (فضل)
اودركه اعداء آ كا شهادت ايده . . . يكى دنيانك اك
مشهور فيلسوفى اولان قارلائل آلمانيانك مشهور
برحكيمندن و رجال سياسيه‌سندن نقلاً ديوركه

(او) تدقيقاتندنصكره كندى كندينه سؤال ايدەرك ديمش اسلاميت بويله اولورسه عجبا مدنيت حاضره حقائق اسلاميەنك دائرەسنده يشايه بيلورمى .. كنديسى كندينه (اوت) ايله جواب ويريور . . شمدى كه محققلر اودائره ايچنده يشامقده درلر . . . اولكى فيلسوف دخى ديوركه حقائق اسلاميت چقدقلرى زمان : آتش جوّال كبى (حطبك) پارچەلرينه بكزيان سائر افكار واديانى بلع ايشدى . . همده حقى واردر . . زيرا بشقەلرك سفسطياتندن : برشيئ چيقماز . . . الى آخره اوت اون اوچ عصردنبرو . . اوقدر دهشتلى مصادماته قارشو . . حقائقنى محافظه ايتمشدر . . . بلكه بومصادمه كشما كش حقيقت اسلاميتك اومزى اوستنه تراب خفائى ترقيق وتخفيف ايدييور . . . نم وجود وحال عالم بوكا شاهددر . . . مقالهٔ اولىدەكى مقدماتى نظره آلمق كركدر . . .

❁ وهم وتنبيه ❁

اكر ديسەك هربرفنده يالكز برفذلكەيى بيلمك برآدم

ایچون ممکنـــدر . . (الجواب) نعم (لا) زیرا اویله
(برفذلکه) که حسن اصابت . . وموقع مناسبده‌ومنبت
برزمینده استعمال کبی : سابقاً مذکور سائر نقطه‌لر ایله
(جام کبی) ماوراسندن . اطلاع تام . وملکه‌یی کوسترن
فذلکه‌لرممکن دکلدر . . اوت کلام واحد ایکی متکلمدن
چقار ایسه برینك جهلنه . . واوتکی‌ســنك علمنه . .
بعض امور مرموزهٔ غیرمسموعه ایله دلالت ایدر . . .

❁ اشارة وارشاد وتنبیه ❁

ای بنم ایله شوکتابك اوّل منازلندن .. (خیالیله)
ســیروسفر ایدن (برادر وجدان) کنیش برنظر ایله
نظرایت . . وموازنه ایت . . کنــدی خیالنده محاکمه
ایتمك ایچون برمجلس عالیه‌یی تشکل ایت . . صــکره‌ده
مقدمات اثنی‌عشردن منتخباتنی دعوت ایت . . حاضر
اولسونلر . . صکره‌ده شوقاعده‌لر ایله مشاوره ایت . .
ایشته برشخص چوق فنون‌ده متخصص وملکه صاحبی
اولماز . همده برکلام ایکی متکلمدن متفاوتدر باشقه‌لشیره
وهمده‌فنون مرورزمان‌ایله تلاحق افکارك نتیجه‌سیدره .

همده مستقبلده‌که بدیهی برشیئ ماضیده نظری اوله بیلور * همده مدنیلرك معلومی بدویلره مجهول اوله بیلور * همده ماضی‌یی مستقبله قیاس ایتمك برقیاس خادع مشبّطدر * همده اهل (وبر) و بادیتك بساطی ایسه : اهل (مدر) ومدنیتك حیله ودسائسنه متحمّل دکلدر * اوت نم (حیله) مدنیتك پرده‌سی آلتنده تستر ایده بیلور ... همده پك چوق علوم . عادات . واحوال . ووقوعاتك : تلقیناتیله : تشکل ایده‌بیلور* همده بشرك نور نظری مستقبله نفوذ ایدماز * مستقبله مخصوص اولان‌شیلری کوره‌ماز * همده بشرك قانونی ایچون برعمر طبیعی واردر * (نفس بشر) کبی اوده انقطاع ایدر * همده محیط زمان ومکانك نفوسك احوالنده بیوك برتأثیری واردر * همده اسکیده‌خارق العاده اولان شیلر شمدیلك عادی صره‌سنه کچه‌بیلور * زیرا مبادی تکمل ایتمشلر . . . همده ذکاء اکرچندان خارقه اولسه‌ده برفنك تکمیلنه کافی دکلدر * نصل چوق فنلرده کفایت ایده‌جکدر . . ایشته ای برادر شو (ذات) لرایله مشاوره ایت . . صکره‌ده(مفتشلك)

صفتیله تفسنی تجرید ایت . . خیالات محیطیه . واوهام
زمانیه‌نك البسه‌لرینی چقارت . . چبلاق اول . .
(بحر بکران) زمانك اولان شو عصرك ساحلندن
ایچنه کیر . . تاعصر سعادت اولان (آطه‌یه) چیق . .
ایشته هرشیدن اول سنك نظرینه (چارپه‌جق) وتجلی
ایده‌جك شودرکه‌وحید . ناصری یوق» سلطنتی مفقود .
تك برشخص . عموم عالمه قارشو مبارزه ایدر . .
وکرهٔ زمیندن : دها بیوك برحقیقتی اومزینه آلمش ..
وبتون نوع بشرك سعادتنه تکفل ایدن برشریعتی که
اوشریعت فنون حقیقیه وعلوم‌التهیه‌نك زبده‌سی اوله‌رق
استعداد بشرك نموّی درجه‌سنده توسع ایدوب ایکی
عالمده ثمره ویره‌رك احوال بشری کویا برمجلس واحد
برزمان واحدك اهلی کبی تنظیم ایدن اویله بر عدالتی)
تأسیس ایدر ... اکر اوشریعتك نوامیسندن سؤال
ایدرسك که نره‌دن کلیورسکز . ونره‌یه کیدجکسکز .
سکاشویله جواب ویره‌جکلرکه بزکلام ازلیدن کلشز . .
نوع بشرك سلامتی ایچون [ابدك] یولنده رفاقت‌ایچون
[ابده] کده‌جکز . . شودنیای فانیه‌یی کسدیکدنصکره

بزم صوری اولان ارتباطمز کسیلور ایسه‌ده : دائما معنویاتمز بشرك رهبری وغدای روحانیسیدر ***

خاتمه

شبهات : وشکوکك : اوچ [منبعلری] واردر شویله اکر مقصود شارعدن : و افکارك استعدادلری نسبتنده . . اولان ارشاددن . . تجاهل ایدوب.. بتون اوهام سیئه‌نك (یواسی) حکمنده اولان شویله بر مغلطه ایله اعتراض ایدر ایسه‌ك . . که شریعتك (باشی) اولان (قرآنده) اوچ نقطه واردر ... (برنجیسی) قرآنك مابه‌الامتیازی و وضوح و افاده اوزرینه مؤسس اولان (بلاغته) منافیدر .. که وجود متشابهات ومشکلاتدر*** (ایکنجیسی) شریعتك مقصود حقیقیسی اولان (ارشاد) و تعلیمه منافیدر .. که فنون اکوانده بر درجه ابهام و اطلاقاتیدر *** (اوچنجیسی) طریق قرآن اولان تحقیق و هدایته مخالفدر . . ایشته اوده بعض ظواهری .. دلیل عقلینك خلافنه (اماله) ایدوب .. خلاف واقعه احتمالیدر ... ای برادر توفیق

اللهدندر . . بنده دیرم که سبب نقصان کوستردیکك
اولان شو (اوچ نقطه) توهم ایتدیکك کبی دکلدر . بلکه
(اوچیده) اعجاز قرآنك اك صادق شاهدلریدر . .
ایشته (برنجی نقطه‌یه) جواب ذاتاً ایکی دفعه شو جوابی
(ضمناً) کورمش‌سك شویله‌که تاسك اکثری جمهور
عوامدر .. نظر شارعده (اقل) (اکثره) تابعدر ..
زیرا عوامه موجّه اولان خطابی . . خواص فهم
و استفاده ایدییورلر.. بالعکس اولورسه اوله‌ماز.. ایشته
جمهور عوام ایسه .. مألوف و متخیلاتندن تجرد
ایدوب .. حقایق مجرده و معقولات صرفه‌یه تماشا
ایده‌مزلر .. مکر متخیلاتلری (دوربین) کبی توسیط
ایتسه‌لر . . . فقط متخیلاتك صورتلرینه حصر و وقف
نظر ایتمك .. (جسمیت) و (جهت) کبی (محال)شیلری
استلزام ایدر .. لکن نظر او صورتلردن کچرك . .
حقایقی کوریبور . . مثلا کائناتده کی (تصرف الٓهی)یی
سلطانك سریر سلطنتنده اولان تصرفینك صورتنده
تماشا ایده‌بیلورلر .. (ان الله علی العرش استوی) کبی
ایشته حسیات جمهور شو مرکزده اولدقلرندن . .

البته (ارشاد) و (بلاغت) اقتضا ايدركه آنلرك حسياتى رعايت و احترام .. ايدلسون ... و افكارلرى دخى بر درجه تماشات .. و احترام ايدلسون ... ايشته رعايت و احترام عقول بشره قارشو اولان (تنزلات الٓهيه) ايله تسميه اولنور ... اوت او (تنزلات) تأنيس اذهان ايچوندر ... اونجى مقدمه‌يه مراجعت ايت ... ايشته بونك ايچوندركه حقايق مجرده‌يه تماشا ايتمك ايچون حسيات وخيال آلود جمهورك نظرلرينى اوقشه‌يان صور متشابهه‌دن برر دوربين وضع ايدلمشدر ... ايشته شو جوابى تأييد ايدن معانئ (عميقه) ويا (متفرقه) يى بر صورت سهل . وبسيطه‌ده . تصور .. ويا تصوير .. ايتمك ايچون ناسك كلامنده (استعارات) كثيره‌يى ايراد ايدرلر . ديمك متشابهاتدخى استعاراتك اك اغمض اولان قسميدر .. زيرا اك خفى حقايقك صور مثاليه‌سيدر . . . ديمك (اشكال) ايسه معنانك دقتندندر ... لفظك اغلاقندن دكلدر ... (اى معترض) انصافله نظر ايت .. كه فكر بشرك باخصوص عوامك فكرلرندن : اك اوزاق اولان حقائقى شويله برطريق ايله تقريب ايتمك ..

عجبا طريق بلاغت اولان مقتضاء حالك مطابقتنه موافق ومقامك نسبتنده كمال وضوح وافاده‌يه مطابقدر . ياخود توهم ايتديكك كبيدر . حكم سن اول . . . (ايكنجى) نقطه‌يه جواب . ايكنجى مقدمه‌ده مفصلا كچمشدر (عالمده) ميل الاستكمالك دالى اولان انسانده كه ميل الترقينك ثمراتى وتجارب كثيره ايله ونتائج افكارك تلاحقيله تشكل ايدن ونردبان ترقينك باصه‌مقلرى حكمنده اولان فنون ايسه : مترتبه . . ومتعاونه .. ومتسلسله‌درلر ... اوت متأخرك انعقادى : متقدمك تشكليله وابسته‌در ... ديمك مقدم اولان (فن) علوم متعارفه‌نك درجه‌سنه كله‌جك .. صكره متأخريله مقدمه اوله‌بيلور . بوسره بناءً دركه شوزمانده (تمخض) تجاربله سطحه چيقوب .. وتولد ايتمش اولان برفنك . فرضا اون‌عصر اول برآدم (تفهيم) وتعليمنه چالشسه ايدى . . مغلطه وسفسطه‌يه دوشرمكدن بشقه برشيئ يابه‌ماز ايدى .. مثلادينلسه ايدى .. (شمسك) سكونيله ارضك حركتنه « وبرقطر صويده برميلون حيواناتك بولنديقلرينه تماشاايدك. تاصانمك عظمتنى بيله‌سكز جمهور

عوام ایسه (حس ظاهر) و یا (غلط حسك) سببیله خلافلرینی .. (ضروری) بیلدکلری ایچون یاتکذیب.. ویا نفسلرینه مغالطه .. ویا محسوس اولان شیئه مکابره ایتمکدن بشقه اللرندن بر شی کلز ایدی ... (تشویش) ایسه باخصوص اونجی عصره قدر . (منهاج ارشاده) بیوك برورطه‌در... ازجمله (سطحیت) ارض و(دوران) شمس آنلرجه بدیهیات حسیدن صاییلور ایدی ...

❁ تنبیه ❁

شوکبی مسئله‌لر مستقبلده‌کی نظریاته قیاس اولنماز .. زیرا مستقبله عائد اولان شیلره (حس ظاهر) تعلق ایتمدیکی ایچون.. ایکی جهتی‌ده محتملدر.. اعتقاد اولنه بیلور ... امکان درجه‌سنده‌در .. اطمئنان قابلدر ... آنك (حق صریحی) تصریح ایتمکدر.... لاکن حینا که(حسك غلطی) بزم (مانحن فیه)مزی امکان درجه‌سندن .. بداهته . یعنی جهل مرکبه. چیقاردی. آنك نظر بلاغتده هیچ انکار اولنماز اولان (حق ایسه) ابهام .. واطلاقدر . . . تا اذهان مشوش اولماسونلر . . . فقط حقیقته تلویح .

ورمز وایما . ایتمك كركدر .... افكار ایچون قپولری آچمق .. دخوله دعوت ایتمك لازمدر . . . نصل‌كه شریعت غراء اویله یاپمشدر . . . یاهو ای برادر انصافیدر ، . تحری حقیقت بویله‌میدر .. كه سك (ارشاد محض) و (عین بلاغت) وهدایتك) مغزی اولان شیئ ارشاده منافی ومباین توهم ایده‌سك . . . وبلاغتجه عین كمال اولان شیئ نقصان تخیل‌ایده‌سك.. (یاایهاالحوتو) عجبا سنك ذهن سقیمنده بلاغت اومیدر كه اذهانی تغلیط . . وافكاری تشویش . . ومحیطك مساعده‌سزلكی و زمانك عدم اعدادندن اذهان مستعد اولمدیقلری ایچون عقوله تحمیل ایدیلیان شیلری تكلیف ایتمكدر . . . كلاّ (كلّم الناس علی قدر عقولهم) بر دستور حكمتدر . . . ایستر ایسه‌ك مقدماته مراجعت ایت . . باخصوص برنجی مقدمه‌ده ایو تفكر ایت . . . ایشته بعض ظواهری دلیل عقلینك خلافنه كوسترمك اولان اوچنجی نقطه‌یه (جواب) برنجی مقدمه‌ده تدبّر ایت .. صكره بونیده دیكله كه (شارعك) ارشاد جمهوردن مقصود اصلیسی . . اثبات صانع واحد . .

ونبوت . . وحشر .. وعدالتده .. منحصردر . . .
اویله ایسه (قرآنده) که ذکر اکوان . . استطرادی
واستدلال ایچوندر ... جمهورك افهامنه کوره صنعتده
ظاهر اولان (نظام بدیع) ایله (نظام حقیقی) اولان
(صانع ذوالجلاله) استدلال ایتمك ایچوندر . . . حال
بوکه صنعتك اثری ، ونظامی ، هرشیدن تظاهرایدر ...
کیفیت تشکل نصل اولورسه اولسون مقصد اصلیه تعلق
ایتماز . . .

❁ تنبیه ❁

مقرردرکه دلیل مدعادن اول معلوم اولمسی کرکدر..
بونك ایچوندر که بعض نصوصك ظواهری . . اتضاح
دلیل .. واستأناس افکار .. ایچون جمهورك (معتقدات
حسیه‌لرینه) اماله اولنمشدر . . . فقط دلالت ایتمك
ایچون دکلدر ، زیرا قرآن (آیاتینك) تلافیفنده .
اویله امارات ، وقرائنی ، نصب ایتمشدرکه اوصدفلرده‌که
جواهری . . واو ظواهرده که حقیقتلری . . اهل
تحقیقه (پارماقله) کوسترر ... واشارة ایدر . . . اوت

(كلمة الله) اولان كتاب مبينك . بعض آياتى بعضيسنه مفسّردر... يعنى بعض آياتى اخوانك (مافى الضميرلرى) اظهار ايدر . . . اويله ايسه بعضلرى ديكر بر بعضه (قرينه) اوله بيلور . كه (معناى ظاهرى) مراد دكلدر ...

* وهم وتنبيه *

اكر استدلالك مقامنده دنيلسه ايدى كه الكتريقك عجائبى . . وجاذبهٔ عموميه‌نك غرائبى . . وكرهٔ ارضك يوميه وسنويه اولان حركتى . . ويتمشدن زياده اولان عناصرك امتزاج كيميويلرينى . . وشمسك استقراريله برابر صوريه اولان حركتى . . نظره آلكز . . تا (صانعى) بيله‌سكز .. ايشته اووقت (دليل) اولان (صنعت) (معرفت صانع) اولان (نتيجه) دن دها خفى . . ودها غامض . . وقاعدهٔ استدلاله منافى . . اولديغندن . . بعض ظواهرى افكاره كوره اماله اولنمشدر ... بوايسه يامستتبع التراكيب قبيله‌سندن . . . ويا كنائى نوعندن . . اولديغى ايچون مدار صدق وكذب اولماز ... مثلا (قال) لفظنده‌كه الف القدر اصلى

واو اولسه كاف اولسه نه اولورسه اولسون تأثيرايتماز...
اى برادر انصاف ايت عجبا شو اوچ نقطهٔ اعتراض جميع
اعصارده جميع انسانلرك ارشادلرى ايچون انزال اولنان
قرآنك اعجازينه الك ظاهردليل دكلميدر ... اوت (والذى
علّم القرآن المعجز انّ نظر البشير النذير وبصيريته النقّادة
ادقّ واجلّ واجلى وانفذ من ان يلتبس او يشتبه عليه الحقيقة
بالخيال وان مسلكه الحق اغنى واعلى و انزه وارفع من ان
يدلّس او يغالط على الناس)١] نعم خيالك نه حدى واردركه
نور افشان اولان نظرينه قارشو كندينى حقيقت كوستره
بيلسون . . . اوت مسلكى نفس حق ومذهبى عينى
صدقدر حق ايسه تدليس وتغليط ايتمكدن مستغنيدر...

❁ اوچنجى مسلك ❁

معروفه و مشهوره اولان (خوارق ظاهره) و
(معجزات محسوسه)در . . سير ه و تاريخك كتابلرى
آنلر ايله مشحوندر ** علماى كرام (جزاهم الله خيراً)
حقيله تفسير و تدوين ايتمشلردر . . . معلومك تعليمى

١] شو عربى العباره ايكى مذهب باطلك ردّنه اشارندر .

لازم كلمه‌مك ايچون بز تفصيلندن قطع نظر ايتدك ...

❁ اشارة ❁

شو خوارق ظاهره‌نك هر بر فردى اكر چندان متواتر دكلدر.. (مطلقا جنسلرى) بلكه چوق (انواعى) قطعياً ويقينا (متواتر بالمعنا) در... اوخوارق برقاچ نوع اوزرنده‌در. . . ايشته بر نوعى (ارهاصات) متنوعه‌در.. كويا او(عصر) (پيغمبردن) استفاده.. واستفاضه ايده‌رك (كرامت صاحبى) اولديغندن . . قلب حساسندن . . حس قبل‌الوقوعه بناءً (ارهاصاتله)فخر عالمك كله‌جكنى اخبار ايتمشدر . . . بر نوعى دخى (غيبدن) اولان اخبارات كثيره‌سيدر... كويا طيّار اولان (روح مجرّدى) زمان و مكان معيّنك قيدلرينى قيرمش . . و حدود ماضيه و مستقبله‌يى چيغنه‌مش .. هر طرفنى كوره‌رك بزه سويله‌مش . . و كوسترمشدر . . . بر قسمى دخى (تحدّى) وقتنده اظهار اولنان خوارق حسيه‌در . . . بيكه قريب تعداد اولنمشدر. . . ديمك سويله‌ديكمز كبى هر بر (فردى) (احاديده) اولورسه (مجموعى) (متواتر

بالمعنی)در ... بریسی (مبارك اولان پارمقلرندن صویك نبعانیدر) کویا معدن سخاوت اولان (ید) مبارکه‌سندن مایهٔ حیات اولان (صویك) نبعانیله منبع هدایت اولان لسانندن .. مایهٔ ارواح اولان (زلال هدایتك)فورانی حساً تصویر ایدییور ... بریده (تکلم شجر و حجر و حیواندر) کویا هدایتنده کی (حیات معنویه) جمادات و حیواناته دخی سرایت ایده‌رك نطقه کتیرمشدر . . . بریده (انشقاق قمر)در کویا قلب سمائك حکمنده اولان (قمر) مبارك اولان قلبیله انشقاقده بر مناسبت پیدا ایتمك ایچون سینهٔ صاف وبراقنی مبارك‌پارمغك اشارتیله اشتیاقاً شق و چاك ایتمشدر . .

❁ تنبیه ❁

انشقاق قمر(متواتر بالمعنی) در ... (وانشق القمر) اولان آیت کریمه‌ایله ثابتدر . . زیرا حتی قرآنی انکار ایدن دخی بو آیتك معناسنه ایلشمامشدر . . همده احتمال ویرمیه شایان اولمیان بر تأویل ضعیفدن بشقه تأویل وتحویل ایدیلامشدر .

وهم وتنبيه

انشقاق هم آنی . . هم کچه . . هم وقت غفلت . . هم شوزمان کبی آسمانه عدم ترصّد . . هم وجود سحاب . . هم اختلاف مطالعك . . جهتیله بتون عالمك کورمه‌لری لازم کلماز . . . ولازم دکلدر . . . همده هم مطلع اولانلرده ثابتدر که کوریلمشدر . . . بریسی واك برنجیسی واك کبری‌سی اولان (قرآن) مبیندر . . . ایشته سابقا برنیذه‌سنه ایماء اولنان یدی جهتله اعجازی مبرهندر . . . الی آخره سائر معجزاتی کتب معتبره‌یه حواله ایدییورم . . .

خاتمه

ای بنم کلامی مطالعه ایدن ذوات کنیش بر فکر ایله . . ومتیقظ برنظرایله . . وموازنه‌لی بربصیرتله . . مجموع کلامی یعنی مسالك خمسه‌یی محیط بر دائره . ویا مستدیر برسور . کبی نظره آلیکز : محمد علیه‌السلامك (نبوّتنه) مرکز کبی تماشا ایدیکز :

وياخود سلطانك اطرافنه حلقه طوتمش اولان عساكر متعاونه‌نك نظريله باقيكز . . تا كه بر طرفدن هجوم ايدن اوهامى : متجاوبه ومتعاونه اولان جوانب سائره دفع ايده بيلسون . . . ايشته شوحالده (ژاپونليلرك سؤالى اولان (ماالدليل الواضح على وجود الاله الذى تدعوننا اليه) يه قارشو ديرم ايشته (محمد) عليه‌السلام

❁ اشارة وارشاد وتنبيه ❁

وقتا كائنات طرفندن : حكومت خلقت جانبندن (مستنطق) وسائل صفتيله كوندريلان (فن‌حكمت) استقباله توجه ايدن نوع بشرك طليعه‌لرينه راست كلمش : بردن فن حكمت شويله برطاقم سؤاللرى ايراد ايتمش‌كه اى انسان اولادلرى نره‌دن : كليورسكز . . كيمك امريله . . نه ايده‌جكسكز . . نره‌يه كيده‌جكسكز . . مبدأ كزنره‌دن . . ومنتها كز نره‌يه‌درر . . اووقت نوع بشرك خطيب . ومرشد . ورئيسى . اولان (محمد) عليه‌الصلوة والسلام آياغه قالقه‌رق . . حكومت خلقت جانبندن كلان (فن حكمته) . . شويله جواب ويرر.

مشدرکه ای (مستنطق افندی) ؛ (بز) معاشر موجودات سلطان ازلك أمریله . . قدرت آلهیه‌نك دائره‌سندن : مأموریت صفتیله کلیشز . . شو (حلّهٔ وجودی) بزه کیدیره‌رك . . وشو سرمایهٔ سعادت اولان (استعداداتی) ویرن جمیع اوصاف کمالیه ایله متصف وواجب‌الوجوب اولان حاکم ازلدر . . . (بز) معاشر بشر دخی شمدی سعادت ابدیه‌نك اسبابنی تدارك ایتمکله مشغولز . . . صکره بردن ابده متوجهاً شهرستان ابد الآباد اولان حشر جسمانی‌یه کیده‌جکز . . . ایشته ای (حکمت) خلط ایتمه . . وسفسطه یاپمه . . کوردیکك وایشدیکك کبی سویله . . . (اوچنجی مقصد) (حشر جسمانیدر . . اوت خلقت : اونسز . اولماز . . . و عبثدر . . . نعم حشر حقدر . . و طوغریدر . . برهانك اك واضحی محمد علیه‌السلامدر.

❁ مقدمه ❁

قرآن مبین حشر جسمانی‌یی او درجه ایضاح ایتمشدرکه ادنی بر شبهه‌یی براقامش ... ایشته بزده

قوتمزه کوره آنك براهنینی بر درجه تفسیر ایتمك قاچ مقاصد و مواقفنه اشارت ایده‌جکز ... (برنجی مقصد) اوت کائناتده‌کی نظام اکمل . همده خلقتده‌کی حکمت تامه .. همده عالمده‌کی عدم‌عبثیت .. همده‌فطرتده‌کی عدم اسراف .. همده جمیع فنون ایله ثابت اولان استقراء تام .. همده یوم و سنه‌کبی چوق انواعده اولان بر نوع قیامت‌مکرره .. همده استعداد بشرك جوهری.. همده انسانك لایتناهی اولان آمالی .. همده صانع حکیمك رحمتی .. همده رسول صادقك لسانی .. همده قرآن معجزك بیانی .. (حشرجسمانی‌یه)صادق شاهدلر و حق و حقیقی برهانلردر ...

❁ موقف واشارة ❁

(١) اوت (سعادت ابدیه) اولماز ایسه (نظام) بر صورت ضعیفهٔ واهیه‌دن عبارت قالور .. جمیع معنویات و روابط و نسب هباءً کیدر .. دیمك نظامی سعادت ابدیه‌در ... (٢) اوت عنایت ازلیه‌نك تمثالی اولان حکمت الٓهیه .. کائناتده‌کی رعایت مصالح و حکم ایله

مجهز اولدیغندن سعادت ابدیه‌یی اعلان ایدر .. زیرا سعادت ابدیه اولماز ایسه کائناتده بالبداهه ثابت اولان حکم و فوائده قارشو مکابره ایدیله‌جکدر ... (٣) نعم عقل و حکمت و استقرائك شهادتلریله ثابت اولان خلقتده کی (عدم عبثیت) حشر جسمانیده کی سعادت ابدیه‌یه اشارت . بلکه دلالت ایدر.. زیرا (عدم صرف) هر شیئی عبث ایدر ... (٤) اوت فطرتده از جمله عالم صغری اولان انسانده فن منافع‌الاعضانك شهادتیله ثابت اولان (عدم اسراف) کوستررکه انسانده اولان استعدادات معنویه و آمال و افکار و میولاتنك (عدم‌اسرافنی) اثبات ایدر .. او ایسه سعادت ابدیه‌یه (نامزد) اولدیغنی اعلان ایدر ... (٥) اوت اویله اولماز ایسه عموماً قورر هباءً کیدر ... فیاللعجب برجوهر جهان بهانك (قلفنه) نهایت درجه دقت و اعتنا ایدیلورسه .. حتی غبارك قونیلمسندن محافظه ایدیلور ایسه .. نصل ونه صورتله اوجوهر یکانه‌یی قیرر ومحو ایده‌جکدر . (کلاّ) آکا اعتناء آنك خاطره‌سی ایچوندر .. (٦) اوت سابقاً بیان‌اولندیغی‌کبی جمیع فنونله حاصل اولان استقراء تامله

ثابت اولان (انتظام كامل) اوانتظامی اختلالدن خلاص ایلیان وتكمل وعمر ابدیه مظهر ایدن(حشر جسمانینك) صدفنده اولان سعادت ابدیه‌یی بالضروره اقتضا ایدر...

(٧) اوت .. (ساعتك) . ثانیه.. ودقیقه .. وساعت .. وكونلری . . صایان چرخلرینه بكزه‌یان . . یوم . وسنه . وعمر بشر . ودوران دنیا . بربرینه مقدمه اوله‌رق . دونر .. ایشلر . . (كیجه) دن صكره . (صباحی) (قیشدن) صكره بهاری ایشلدكلری كبی (موتدن) صوكره قیامت‌دخی اودستكاهدن .. چیقه‌جغنی خبر ویریبیورلر ... اوت انسانك هرفردی .. بررنوع كیدر ... زیرا (نور فكر) اونك (آمالنه) اویله بر وسعت ویرمشكه . . بتون (ازمانی) (یوتسه طوق) اولمز سائر انواعنك افرادلرینك ماهیتی .. قیمتی . . نظری . . كالی . . لذتی . . المی . . ایسه جزئی . وشخصی . ومحدود . ومحصور . وآنیدر ... بشرك ایسه علوی . كلی . سرمدیدر ... (یوم وسنه) ده اولان چوق نوعلرده اولان برر (نوع قیامت) مكررۀ نوعیه ایله انسانده بر (قیامت شخصیۀعمومیه) یه

رمز . و اشارة . . بلكه شهادت ايدر . . . (٨) نعم بشرك جوهرنده . غير محصور استعداداتده . مندمج اولان غير محدود . اولان قابلياتدن . نشأت ايدن ميولاتدن . حاصل اولان لايتناهى آمالندن . تولد ايدن غير متناهى (افكار و تصوراتى)(ماورای) حشر جسمانيده اولان سعادت ابديه‌يه (الى) اوزاتمش . . ومدّ نظر ايده‌رك . . او طرفه متوجه اولمشدر . . . (٩) نعم صانع حكيم ورحمن الرحيمك . رحمتى ايسه . جميع نعمى . نعمت ايدان . ونقمتلكدن خلاص ايدن . و كائناتى فراق ابديدن . حاصل اولان واويلالردن . خلاص ايليان . سعادت ابديه‌يى .. نوع بشره ويره‌جكدر .. زيرا شو . هر بر نعمتك رئيسى اولان سعادت ابديه‌يى ويرماز ايسه . . جميع نعمتلر .. نقمته .. تحول ايده‌رك .. بالضرورة . وبالبداهت . و عموم كائناتك شهادتيله . ثابت اولان (رحمتى) انكار ايتمك لازم كلور . . . ايشته اى برادر يالكز متنوع اولان نعمت (محبت وعشق وشفقته) دقت ايت ... صكره‌ده (فراق ابدى وهجران لايزالى) نظره آل . . نصل او محبت . . اك بيوك مصيبت

اولور... دیمك هجران ابدی (محبته) قارشو چیقه‌ماز ...
ایشته سعادت ابدیه .. اوفراق ابدیه‌یه .. اویله (بر
طوقات) وورمه‌جك که عدم آباد هیچا هیچه آته جکدر
(١٠) نم سابق اولان بش مسلکی ایله صدق وحقانیتی
مبرهن اولان پیغمبرمزك (لسانی) حشر جسمانینك
دفینه‌سنده که سعادت ابدیه‌نك اناختاریدر ... (١١) نم
یدی جهتله اون اوچ عصرده اعجازی مصدق اولان قرآن
معجز البیانك حشر جسمانینك کشّافیدر . و فتّاحیدر .
وبسمله کشیدر ... (ایکنجی مقصد) قرآنده اشارت
اولنان (حشره) دائر ایکی دلیلك بیاننده‌در ... ایشته
(نحو) بسم الله الرّحمن الرّحیم

كوچك برادرم عبدالمجيدك تقريضيدر

بسم الله الرحمن الرحيم

احمده تعالى حمداً بلا حد ... واصلى على رسوله سيدنا محمد ... وعلى آله وصحبه سالكي الطريق الاسد ... و بعد فاعلم انه من يرم ان يعرج الى سماء الحقائق ... ويسم ان يسرح فكره فى رياض الدقائق... ويطلب ميزانا لتميز الكاذب عن الصادق ... ومكنسة لتكنيس غبار الاوهام عن وجوه الشقائق ... وجنّة يروض فيها جياد الافكار ... وجُنَّةً يدافع بها نضال السقيمة من الاخبار ... ومضماراً يبارز فيه الابطال من الاحبار... فعليه بتدرس وتدريس هذا الكتاب... لانه قد بُنِيَ على اساسي تهديم الخطأ .. وتعمير الصواب ... واصلى . تصقيل الاسلامية . عن الوهميات التى بها تعاب ... وتصفية العقائد

عن الخرافات التى بها تشاب . . . كيف لا
وقد اخرج تلك الحقـائق (المؤودة) فى اخاديد
الخيالات .. وفضّ افواه الاوهام عن مكنونات هاتيك
النكات . . فحل الاذهان . . . واذهن الفحول . . .
وسمح به ثاقب الافكار . . و افكر العقـول . . .
كل مايوصـف به فهو فوقه . . ولوبذل الواصف فى
اطرائه طوقه . . . وان شـككت فيما اقول فيه . .
انظر الى الفرائد الساقطة من (فيه) ويحقّ ان يقال
فى تأليفه

(بديع النسج . و الاسداء . انشا)
(من التعييب . والتعيير . حاشـا)
(كتـاباً . باللآلى . قد توشّـا)
اناسيّ . النصوص . قد تحشّـا)
(مرىء الصدق . والحق ! المبين)
(ويؤمى . للكنوز . تحت . غين)
(ولذى الدين . والاحباب . زين)
(كما للقـالى . و الحسّـاد . شين)

(يمزّق . عن وجوه . الحق . مينا)

(يعمىّ . لذوى . الالحاد . عينا)

(محّك . للنحول . من نقـول)

(وقيـد . للعقول . من فحول)

(جـدير . بالتقلّد . فى نحـور)

(محافظـه . الحـدود . والثغور)

(خليق . بالتقلّد . فى العنـاق)

(لضرب . الفرق . فى رأس النفاق)

(على الطرف . متى يسطر . سطر)

(ه لايغشاه . طول الدهر . عور)

(على القلب . بان تكتب . احرى)

(وان تجعـل مكان الحبر . تبرا)

(صـغير الجرم . تبرى بىّ . المثـال)

(كمر قاةٍ . الى اوج . ا لكمال)

(كثير الرمز . والمعنى . دقيق)

(وعن دركه . ذو الطعن . سحيق)

(هلال الشـك . معناه . فحدّد)

(بكحل ضـده . العين . فراود)

(و انّی . لایکون . ذا . کذا کا)

(و یختصم . بکتفیه . السما کا)

(وقد انشاه . رازی . الاوان)

(سعید البدیع

(و ذا العصر . به . یعلو . وسام)

(لذا التألیف . تاریخ . تمام

« یقینك . کاشفی . اولمغله . مفتاح . بلاغتدر

« حقیقت . اولدیغی شیئه . منار . اهتدا اودر . »

« حقك .. کشّافی . اولمغله . بلاغتجه مثالسزدر »

« بلاغتده. اولان اسراره. برمصباح. وهّاجدر »

« عقائددن. نهشی. مشکل اولورسه آنده ظاهردر »

« بتون اصداف . الفاظنده . اسرار. بلاغتدر »

« حقك جوهر عالیسیله . . الماس . حقیقتدن »

« شکوکه. قارشی یاپیلمش اولان برسیف قاطعدر »

« مذهّب باصماقلی . شو سماوات کمالاته »

« عروج ایتمك ایچون حقیله برنورانی مرقاتدر »

عبدالمجید

مریض بر عصرك

خسته بر عنصرك علیل بر عضوك

رچته‌سی

و یاخود صیقل الاسلامیت

ویاخود بدیع الزمانك

محاکماتی

قسطنطینیه

مطبعهٔ ابو الضیا

۱۳۲۷